22. schôdza 1. marca 1990

STENOGRAFICKÁ SPRÁVA O SCHÔDZI SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

Voľba poslancov Slovenskej národnej rady

Sľub novozvolených poslancov Slovenskej národnej rady

Otázky poslancov

Návrh na zaradenie novozvolených poslancov SNR do výborov SNR a zmeny v zložení orgánov Slovenskej národnej rady

Odpovede členov vlády SSR na otázky poslancov a písomné odpovede na otázky poslancov z 20. schôdze SNR, konanej 12. januára 1990

Správa o činnosti Predsedníctva SNR za obdobie od 9. februára do 1. marca 1990

Uznesenie SNR k návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o zmene názvu Československej socialistickej republiky, Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky

Uznesenie SNR k návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o štátnych znakoch Českej republiky, Slovenskej republiky a Československej republiky

Vládny návrh ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky

Vládny návrh zákona SNR o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky

Bratislava, marec 1990

S t e n o g r a f i c k á s p r á v a
o 22. schôdzi Slovenskej národnej rady
konanej 1. marca 1990

22. schôdza Slovenskej národnej rady

P r i t o m n i:

predseda Slovenskej národnej rady Rudolf S c h u s t e r, prvý podpredseda Slovenskej národnej rady Jan B u d a j, podpredsedovia Slovenskej národnej rady Jozef Š i r o t á k, Ján M a j e r, Gábor Z á s z l ó s, Janka B l a ž e j o v á.

Členovia vlády Slovenskej socialistickej republiky: predseda vlády Milan Č i č, prvý podpredseda vlády a predseda Slovenskej komisie pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj Vladimír L e x a, podpredseda vlády Vladimír O n d r u š, minister financií, cien a miezd Michal K o v á č, minister stavebníctva Ivan Š t e i s, minister vnútra a životného prostredia Vladimír M e č i a r, minister priemyslu Ján D u c k ý, minister poľnohospodárstva a výživy Miroslav B e l a n s k ý, minister lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu Ivan V e s e l ý, ministerka vlády Mária K o l a ř í k o v á, minister predseda Výboru ľudovej kontroly Silvester M i n a r o v i č.

Generálny prokurátor SSR Tibor B ö h m.
Predseda Najvyššieho súdu SSR Karol P l a n k.
Vedúci ústredných orgánov štátnej správy SSR.
144 poslancov SNR podľa listiny o prítomnosti.

S t e n o g r a f i c k á s p r á v a
o 22. schôdzi Slovenskej národnej rady,
konanej 1. marca 1990

Podpredseda J. Majer:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,
vážení hostia,

otváram rokovanie 22. schôdze Slovenskej národnej rady, na ktorej vás všetkých vítam.

Vítam na našom rokovaní predsedu vlády Slovenskej socialistickej republiky akademika Milana Č i č a /potlesk/, členov vlády Slovenskej socialistickej republiky a hostí nášho rokovania.

Ako ste mohli zistiť, vážené poslankyne a poslanci, v našej zasadacej sieni je inštalované nové zariadenie na hlasovanie. Dovoľte mi poďakovať technikom a pracovníkom Východoslovenských železiarní, osobitne pánovi Závodskému, Leškovi, Smerekovi, Nemčíkovi, Karankovi a Lukačovi, ako aj dodávateľovi montážnych prác Tesla Elektroakustika za zhotovenie tohto zariadenia vo veľmi krátkom čase.

Ide o pomocné zariadenie, ktoré má slúžiť na uľahčenie a kontrolu sčítania hlasov. Preto budeme vždy hlasovať zdvihnutím ruky aklamačne a zároveň stlačením hlasovacieho tlačítka, aby sme overili funkčnosť nového zariadenia. Pokyny na obsluhu zariadenia máte na stoloch. Prosím, aby ste ich preštudovali.

Po prvýkrát chceme toto zariadenie vyskúšať teraz, pri zistení počtu prítomných poslancov. Prosím, aby všetci poslanci stlačili tlačítka na pravej strane panelu.

Ďakujem.

Zisťujem, že na dnešnom rokovaní je prítomných 137 poslancov zo 147 poslancov, takže podľa článku 109 ústavného zákona o československej federácii je Slovenská národná rada schopná sa uznášať.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady odporúča program schôdze, ako ho máte rozdaný.

Má niekto z vás návrh na zmenu alebo doplnenie predloženého návrhu programu?

/Neboli./

Dávam hlasovať. Kto je za navrhovaný program, nech zdvihne ruku a zároveň stlačí hlasovacie tlačítko!

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Je niekto proti?
/Nikto./
Zdržal sa niekto hlasovania?
/Nikto./

<u>Zisťujem, že sme program dnešnej schôdze schválili.</u>

P r v ý m bodom programu je

<u>Voľba poslancov Slovenskej národnej rady.</u>

V súlade s ústavným zákonom o voľbe nových poslancov

zákonodarných zborov máme na dnešnej schôdzi zvoliť troch poslancov Slovenskej národnej rady.

Stručné charakteristiky o navrhovaných kandidátoch sú v návrhu, ktorý ste dostali ako tlač 144.

Navrhovaní kandidáti s voľbou súhlasia a sú prítomní na dnešnej schôdzi. Prosím aby sa predstavili. Sú to pán Ján Budaj, pán František Mikloško a pán Boris Zala.

Voľby vykonáme podľa zákona o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady verejným hlasovaním.

Pýtam sa vás, vážené poslankyne, vážení poslanci, či máte k predloženému návrhu pripomienky?

/Neboli./

Odporúčam, aby sme o každom návrhu hlasovali osobitne. Súhlasíte s takýmto spôsobom hlasovania?

/Poslanci vyjadrili súhlas./

Pristúpime teda k hlasovaniu.

V zmysle rokovacieho poriadku pred hlasovaním zistíme počet prítomných poslancov v rokovacej sále. Prosím, aby ste stlačili hlasovacie tlačítko. Ďakujem.

Zisťujem, že hlasovať bude 137 prítomných poslancov.

Kto súhlasí, aby za poslanca Slovenskej národnej rady bol zvolený Ján B u d a j , nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.

Kto je proti?
/Štyria poslanci hlasovali proti./
Kto sa zdržal hlasovania?
/13 poslancov sa zdržalo hlasovania./

Zisťujem, že pán Ján B u d a j bol zvolený za poslanca Slovenskej národnej rady.

Kto súhlasí, aby za poslanca Slovenskej národnej rady bol zvolený František M i k l o š k o, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Kto je proti?
/2 poslanci hlasovali proti./
Kto sa zdržal hlasovania?
/11 poslancov sa zdržalo hlasovania./

Zisťujem, že pán František M i k l o š k o bol zvolený za poslanca Slovenskej národnej rady.

Kto súhlasí, aby za poslanca Slovenskej národnej rady bol zvolený Boris Z a l a, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Kto je proti?
/Nikto./
Kto sa zdržal hlasovania?
/6 poslancov sa zdržalo hlasovania./

Zisťujem, že pán Boris Z a l a bol zvolený za poslanca Slovenskej národnej rady.

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

konštatujem, že navrhovaní kandidáti boli riadne zvolení.

Novým poslancom Slovenskej národnej rady srdečne blahoželám a želám im úspešné vykonávanie poslaneckého mandátu.

Pristúpime k druhému bodu nášho rokovania, ktorým je sľub novozvolených poslancov Slovenskej národnej rady.

Podľa článku 114 ústavného zákona o československej federácii zvolení poslanci skladajú ústavou predpísaný sľub do rúk predsedu Slovenskej národnej rady.

Prosím novozvolených poslancov, aby prišli pred tribúnu. Zároveň prosím člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady pána poslanca Jaroslava Š v i h o r i k a , aby prečítal text sľubu. Prosím aby sme povstali.

Poslanec J. Švihorík:

"Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Československej socialistickej republike, Slovenskej socialistickej republike, veci socializmu a odkazu Slovenského národného povstania. Budem dbať na vôľu a záujmy ľudu, upravovať sa ústavou a ostatnými zákonmi Československej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky a pracovať pre to, aby sa uvádzali do života."

Poslanec J. Budaj: Sľubujem.
Poslanec P. Mikloško: Sľubujem.
Poslanec B. Zala: Sľubujem.

Konštatujem, že novozvolení poslanci Slovenskej národnej rady vykonali ústavou predpísaný poslanecký sľub.

Pokračujeme v programe otázkami poslancov.

Predpokladám, že ste využili prítomnosť členov vlády hodinu pred začatím nášho rokovania a niektoré špecifické otázky z volebných obvodov ste s nimi prekonzultovali.

S otázkami sa prihlásili pán poslanec Ivan Hudec z Rožňavy, pani poslankyňa Erika Csekesová, pán poslanec Rudolf Hamerlík a s interpeláciou pán poslanec Ján Bicko.

Prosím pána poslanca Hudeca, aby prišiel k rečnickemu pultu a predniesol otázku.

Prosím, aby poslanci, ktorí chcú položiť otázku, prišli k rečnickemu pultu, predstavili sa a uviedli volebný obvod a stranícku príslušnosť.

Slovo má pán poslanec Hudec.

Poslanec I. Hudec:

Vážené poslankyne, poslanci,

som poslanec za VPN, číslo v.o. 137 - Revúca.

Mám dve otázky na vládu, ktoré sa týkajú závažných problémov, súvisiacich so zdravou výživou obyvateľstva.

V poslednom čase bolo urobených viacero aj legislatívnych opatrení na možnosť zisťovania stavu životného prostredia a predpokladajú sa aj ďalšie. Prejavuje sa to aj v možnosti preventívnych kontrol zisťovania cudzorodých látok tak v prostredí, ako aj v poživatinách. Tieto mož-

nosti sa podľa oblasti vo väčšej alebo menšej miere využívajú - aspoň pokiaľ ide o zisťovanie a sankcionovanie.

Otázka je, ako sa získané výsledky ďalej využívajú a či sa vôbec využívajú. Z praxe je známe, že ich využívanie končí formou konštatovania v odborných článkoch v československej hygiene a podobne. To je v tých lepších prípadoch. Alebo sa jednoducho zakladajú ako doklad pre prípad supraexpresívnej správy s neurčitým určením či použitím. Až na vzácne výnimky sa z týchto výsledkov nerobia žiadne opatrenia a tobôž nie informácie a návrhy, čo v danej oblasti pestovať, resp. chovať, aby sa negatívne vplyvy čo najmenej prejavovali na zdraví ľudskej populácie. Týka sa to predovšetkým oblastí, ako sú Rudňany, Krompachy, Jelšava, Lubeník, Nižná Slaná, ale aj mnohé ďalšie.

Čo bráni tomu, aby ľudia boli informovaní nielen o skutočnom stave veci, ale aj o spôsobe čiastočnej prevencie minimalizovať nepriaznivé účinky v týchto oblastiach na populáciu, ale predovšetkým na naše deti. Všetci vieme, že súčasný stav je neutešený. Prostriedkov je málo, ale pre začiatok, ako prejav dobrej vôle zmeniť situáciu, by azda stačilo informovať ľudí a organizácie o nevhodnosti pestovania niektorých poľnohospodárskych produktov, resp. o návrhu dočasného náhradného režimu pestovania tých produktov, ktoré by v danej konkrétnej oblasti ešte najviac vyhovovali. Nevhodné plodiny a produkty by bolo možné, resp. nutné riešiť formou prednostného zásobovania z vhodnejších oblastí.

Druhá otázka. V rámci poživatín sú azda dlhodobo najprepracovanejšie zákonné normy, ale aj metodiky o vode. Pitná voda je snáď najstrategickejšou surovinou, nielen pri príprave ostatných poživatín, ale aj ako poživatina vôbec. To sme si napokon mohli overiť aj prednedávnom v suchých rokoch. Potravinárske podniky robia rozbory suro-

vin každodenne. Pitná voda v nádržiach ovplyvnená ľudskou činnosťou priamo aj nepriamo je sledovaná - ako mi je známe - len raz mesačne, v havarijných stavoch aj častejšie, dvakrát mesačne. Pravdepodobne aj z tohoto dôvodu sme sa z tlače dozvedeli o ropných látkach v Starine tak neskoro. Stále však ešte nepoznáme rozsah znečistenia, ani odkedy tento stav pretrváva. Podľa môjho názoru aj pri súčasnom technickom vybavení by sme nemali len konštatovať, že niečo v pitnej vode je, ale mohli by sme aj vedieť, čo sa deje s pitnou vodou, resp. čo sa s ňou v najbližšej dobe bude diať. K tomu je potrebný aj primeraný monitoring, ktorý nie je možné suplovať mesačnými rozbormi už aj preto, že pitná voda nie je vodárňou predávaná. Alebo pitná voda nie je tak dôležitá, ako ostatné poživatiny?

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Hudecovi. Teraz bude vystupovať pani poslankyňa Csekesová. pripraví sa pán poslanec Hamerlík.

Poslankyňa E. Csekesová:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

nadviazala by som na príspevok Dr. Hudeca, tiež vo veci správnej výživy. Som poslankyňou za volebný obvod Rimavská Sobota a zároveň za VPN a Maďarskú nezávislú iniciatívu.

Svoju otázku by som spojila s konkrétnym návrhom. Podľa prieskumu Ligy proti rakovine občania získavajú informácie o zásadách zdravého spôsobu života v 95 %-tách z

masmédii, v 1 % v školách a samoštúdiom a v 4 %-ách lekárskou osvetou. Teda jednoznačne najväčší vplyv majú masmédiá. Vzhľadom na katastrofálne výsledky civilizačných chorôb, ktoré nás postihujú viac ako iné krajiny, je potrebné, aby sa táto informovanosť obyvateľstva zvýšila aj vzhľadom na to, že životné prostredie ovplyvňuje vznik rakoviny u človeka asi v 15 %-ách. Ale v prvom rade a v najväčšej miere je vznik rakoviny dôsledkom nesprávnej výživy, ktorá asi v 60 %-ách pôsobí v tomto smere, kým zvyšných asi 25 % tvorí fajčenie, alkohol a iné vplyvy.

Ekologické problémy sa naraz vyriešiť nedajú, ale v oblasti výživy obyvateľstva môžeme už dnes bez väčších nákladov urobiť opatrenia, z ktorých jedno teraz navrhujem. Chcela by som navrhnúť pánovi predsedovi vlády, aby teraz, v období prehodnocovania štruktúry Československej televízie na Slovensku sa v rámci nej vytvoril odbor výchovy zdravého spôsobu života, ktorý by pod vedením vysoko fundovaného a neskompromitovaného odborníka zabezpečoval doteraz tak nedostatočnú informovanosť v oblasti výživy, aj abstinencie psychohygieny a celkovej životosprávy. Vo väčšine rozvinutých krajín takýto pôsobivý systém propagácie zdravej výživy a životosprávy existuje. A úplne modelový je vo Švédsku, kde riaditeľ podobného odboru v televízii má právo vylúčiť z programovej skladby akúkoľvek jeho súčasť, akýkoľvek program, ktorý by z tohoto hľadiska mohol divákov negatívne ovplyvniť.

Z uvedených dôvodov navrhujem uskutočniť tento prvý krok aj u nás. Dovoľujem si požiadať pána predsedu vlády, aby po prerokovaní s príslušnými ministrami odpovedal na moju otázku, kedy túto záležitosť bude možné realizovať s tým, že do troch týždňov predložím vláde podrobnú koncepciu tohoto projektu, z ktorej bude zrejmé, že jeho reliźá-

ciou bude možné v celom Československu ušetriť asi 40 miliard korún.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pani poslankyni Csekesovej. S otázkou vystúpi pán poslanec Hamerlík a pripraví sa s interpeláciou pán poslanec Bicko.

Poslanec R. Hamerlík:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,
vážení hostia,

som poslancom za Kresťansko-demokratické hnutie a zastupujem volebný obvod č. 20 - Galanta. Chcem hovoriť o prinavrátení škôl, ktoré boli zrušené v rámci tzv. integračného procesu.

Koncom 70-tych rokov v rámci tzv. integračného procesu boli zrušené mnohé vidiecke školy - jednotriedky. Malé 6-ročné deti musia kilometre cestovať do školy do väčších obcí či miest. Očakávaný efekt - získanie väčších vedomostí - je nemerateľný. Bol to necitlivý zásah aj z národnostného hľadiska. Na druhej strane v mnohých mestách sa musí vyučovať v niekoľkých smenách. Z obcí, ktoré stratili školu, odišli nielen učitelia, ale odchádzajú aj mladí ľudia. Pritom jedným z dôvodov je, aby ich deti nemuseli od malička cestovať. Poznám túto problematiku dobre nielen z podania občanov, keďže sám žijem na vidieku.

Dedina stratila priťažlivosť, keď tam niet ani školy. Domy sa vyprázdňujú, mladí odchádzajú do miest, kde zvyšujú počty čakateľov na byty. Vzniká paradoxná situácia: poľnohospodárski odborníci s vyššou, ale aj strednou kvalifikáciou žijú v mestách a odtiaľ dochádzajú do práce na vidiek.

Nechcem túto problematiku hlbšie analyzovať. Chcem iba tlmočiť požiadavky občanov z vidieka, aby im centrálne orgány pomohli s prinavrátením škôl späť do ich obcí. Pritom ale nejde o jednoduché rozhodnutie, lebo pôvodné budovy škôl sa prerobili napríklad na materské školy alebo na iné účely, teda v súčasnosti v mnohých prípadoch chýbajú školské budovy. Sú potrebné hlavne finančné prostriedky, malé účelové investície. Prácu, teda budovanie si sami zorganizujú v rámci známej akcie "Z", lebo naši občania ešte vedia a chcú pracovať. Pomôžme im nejakým urýchleným spôsobom, nenechajme ich dlho čakať, veď svoju prácu obetujú pre naše deti, pre budúcnosť národa.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Hamerlikovi. Vystupovať bude pán poslanec Bicko a pripraví sa členka Predsedníctva SNR Anna Látková.

Poslanec J. Bicko:

Vážený pán predseda,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

som poslancom za VPN a volebný obvod č. 112 Medzilaborce. Budem maximálne konkrétny.

Vznášam interpeláciu na predsedu vlády SSR pána akademika Čiča. Moja otázka znie: Čo vie slovenská vláda o stavbe špeciálneho objektu s pracovným názvom "mohutná rádiolokačná stanica" pri meste Mukačevo v obci Pistrjalovo, teda vo vzdialenosti asi 60 km od československých hraníc, na území Podkarpatska v Sovietskom zväze? Ak o tom slovenská vláda vie, potom aké stanovisko k tomu zaujíma?

Moja interpelácia sa zakladá na informácii, získanej z niekoľkých zdrojov, a to:

po prvé: z článku "Zakarpatsko bije na poplach" uverejneného v prešovských novinách Nové žitia, tlačovom orgáne Rusinov v Československu dňa 16. februára t.r.,

po druhé: z troch článkov, reprezentujúcich názory verejnosti, poslancov legislatívnych orgánov, aj ministerstva obrany Sovietskeho zväzu, uverejnených 25. januára t.r. v užhorodských novinách Kárpáti igaz szó maďarskej obmene tam vychádzajúcej Zakarpatskej Pravdy,

po tretie: z minimálne dvoch reportáží maďarskej televízie z miesta činu, v rámci chýrneho programu Panoráma.

Článok "Zakarpatsko bije na poplach" je vlastne výzvou tamojšej sovietskej verejnosti, združenej v troch neformálnych hnutiach, medzi nimi aj vo svetovej verejnosti známom všeukrajinskom hnutí za perestrojku RUCH. Táto výzva je adresovaná susedným krajinám, teda Československu a Maďarsku, vládam a verejnosti, s prosbou vytvoriť medzinárodný team odborníkov pre posúdenie ekologických aspektov uvedenia dotyčného objektu do prevádzky.

Z článkov v maďarsko-jazyčnom orgáne Krajského výboru komunistickej strany v Užhorode vyplýva, že podkarpatská verejnosť je odôvodnene znepokojená z dôsledkov uvedenia

objektu do prevádzky, dlhší čas už proti tomu bojuje. Na druhej strane však miestne orgány štátnej moci a zástupcovia legislatívy sa stotožňujú s názorom predstaviteľov Ministerstva obrany ZSSR o absolútnej nezávadnosti uvedenia tohto objektu do prevádzky.

Zo záverov maďarskej televízie, ktorej program Panoráma sleduje aj časť nášho obyvateľstva, najmä však tá na Východnom Slovensku, v tesnej blízkosti sovietskych hraníc, bolo vidieť, že objekt, teda rádiolokačná stanica obsahuje štyri obrovské chladiace veže, aké obvykle majú atómové elektrárne. Z toho pramení odôvodnená obava tamojšieho obyvateľstva, čo vzhľadom na tragické dôsledky havárie na černobyľskej atómovej elektrárni je pochopiteľné.

Zástupcovia ministerstva obrany Sovietskeho zväzu vehementne popierajú predpoklad, že radiolokačná stanica bude napájaná z atómovej elektrárne.

K reportážam maďarskej televízie len toľko, že odhliadnuc od všeobecne známej operatívnosti a pohotovosti robiť reportáže z tých najožehavejších kútov našej planéty, do bezprostrednej blízkosti daného objektu sa maďarski reportéri dostali vďaka tomu, že diskutovaný objekt sa nachádza v pásme malého pohraničného styku s Maďarskom, ktorý Československo z dôvodov ekonomickej neúnosnosti so spomínaným územím ešte nemá. Snáď v tom je príčina, že tomuto problému doteraz sa nevenovala medzinárodná služba československej televízie.

Vážená Slovenská národná rada,

ako všetci dobre vieme, o pôsobenie dôsledkov černobyľskej katastrofy na naše obyvateľstvo, najmä tam na Východnom Slovensku, teda aj v mojom volebnom obvode, sa doteraz vie pramalo. O to viac však koluje rôznych fám. Pre-

to znepokojenie našich bratov Rusínov na Podkarpatsku zdieľame aj my v Československu, pretože sa to môže bytostne dotknúť aj nás, ak sa veci zvrtnú do kritického stavu.

V súvislosti so všetkým povedaným žiadam vládu SSR, aby urobila všetky nevyhnutné opatrenia, aby sme neboli zaskočení nečakaným vývojom udalostí.

Ďakujem.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Blickovi. S otázkami sa ešte dodatočne prihlásili pán poslanec Húska a pán poslanec Pirovits. Prosím teraz poslankyňu Látkovú, aby sa ujala slova, pripraví sa pán poslanec Húska.

Poslankyňa A. Látková:

Vážený pán predseda,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

okres Zvolen je jedným z útvarov, ktorý disponuje troma zariadeniami štátnych kúpeľov. Štatne kúpele Sliač majú 800 postelí, Dudince 484 postelí a kúpele Kováčová 212 postelí. Kúpeľné mesto Sliač je sídlom kúpeľnej organizácie, do ktorej okrem uvedených kúpeľov patria kúpele Brusno, Číž a Sklenné Teplice. Celé zariadenie disponuje v súčasnosti 2200 posteľami a má 1528 zamestnancov. Toto zariadenie poskytuje vyše 700 tisíc ošetrovacích dní v rámci liečebno-preventívnej starostlivosti. Preto nás, ako poslancov SNR rada ONV a plenárne zasadanie ONV vo Zvolene na svojom zasadnutí poverili obrátiť sa na tomto zasadnutí

Slovenskej národnej rady s pripomienkami, ktoré vyústujú v interpelačnú otázku.

Všetci zamestnanci kúpeľov a vedenie organizácie kúpeľov Sliač dospeli k záveru, že táto organizácia má maximálne predpoklady pre výkon funkcie štátneho podniku v zmysle súčasných moderných koncepcií. Preto riaditeľstvo kúpeľov predložilo návrh Ministerstvu zdravotníctva a sociálnych veci SSR zriadiť k 1. júlu 1988 štátny podnik. Z mnohých jednaní k tejto problematike uvediem len najzákladnejšie. Dňa 26. januára 1989 Ministerstvo zdravotníctva a sociálnych veci SSR prijalo stanovisko, ktoré potvrdilo potrebu takéhoto podniku. Dňa 3. februára toho istého roku zasadala pracovná skupina vládneho výboru SSR, ktorá znova potvrdila objektivitu pre vytváranie štátnych podnikov v existujúcej VHJ Slovakoterma a odporučila zriadiť podniky k 1. júlu 1989.

Následkom rôznych - a nebojím sa povedať - zákulisných aktivít, bola realizácia tohoto progresívneho programu zastavená. Pár dní po 17. novembri vzhľadom na to, že otázka demonopolizácie v našej spoločnosti bola ešte vypuklejšia, vystúpila do popredia otázka tržného hospodárstva, podal riaditeľ kúpeľnej organizácie Sliač prvému podpredsedovi vlády pánovi Lexovi znova žiadosť o zriadenie štátneho podniku Sliač. Listom zo dňa 3. januára 1990 informoval pán Lexa riaditeľa kúpeľnej organizácie Sliač, že spolu s Českou komisiou pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj prijali v Židlochoviciach záver, že vo sfére kúpeľov budú na území Českej a Slovenskej socialistickej republiky viaceré podniky. Žiadosť o podnik postúpil pán Lexa ministrovi zdravotníctva a sociálnych veci.

Dňa 16. januára t.r. sa uskutočnila konferencia zástupcov hospodárskych vedení a občianskych iniciatív všetkých kúpeľov na Slovensku. Väčšina zástupcov sa vyjadrila

za samostatné štátne podniky a žiadala zmenu organizačných štruktúr už od 1. apríla 1990. Dňa 15. februára 1990 zasadala Rada riaditeľov kúpeľných organizácii, ktorá znovu potvrdila stanovisko zriadenia 7 štátnych podnikov. Domnievame sa, že práve uvedená doba riešenia tohto problému na Slovensku signalizuje jednoznačne, že staré štruktúry na VHJ Slovakoterma majú dosť sil a prostriedkov, aby tieto samozrejmé, spoločensky vysoko pozitívne požiadavky negovali a znemožňovali ich realizáciu.

Podľa následných informácii je riešenie tohoto problému znovu odložené a navyše členovia Verejnosti proti násiliu pri GR Slovakoterma v súčasnej dobe zneužívajú možnosti, ktoré naša spoločnosť celkom oprávnene v mnohých spoločenských a politických otázkach občianskym iniciatívam umožňuje a vita ich. Navštevujú jednotlivé kúpeľné zariadenia na Slovensku, jednajú s pracovnikmi týchto zariadení bez vedomia príslušných zodpovedných pracovníkov, skoro iste s cieľom roztrieštiť názorovú jednotu pracovníkov a z tejto potom ťažiť tak, aby existujúce generálne riaditeľstvo bolo zachované.

Pýtame sa plným právom, dokedy môže ešte táto stará organizačná štruktúra, ktorá je vývojom doby prežitá, existovať.

Prosím vás, pán minister zdravotníctva, pán predseda vlády, ale aj vás, pán predseda Slovenskej národnej rady, vážené poslankyne, váženi poslanci, aby sa teraz definitívne stanovil termín na začatie zmien v štruktúrach kúpeľníctva na Slovensku od 1. apríla 1990. Do tohoto termínu vyriešiť aj organizačné začlenenie Rehabilitačného ústavu Kováčová a bývalého Štátneho ústavu národného zdravia v Dudinciach.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem členke Predsedníctva SNR pani Látkovej za otázky. Prosím vás, keby ste sa vo svojich vystúpeniach zamerali na otázky. Zdá sa, že sa nevyužíva to, že hodinu pred naším zasadaním tu máme členov vlády a že sa otázky nekonzultujú.

Budeme pokračovať. Prihlásili sa ešte pán Čanorgurský a pán Hricko, pani Krchníková a pani Lisová. Teraz vystúpi pán poslanec Húska a pripraví sa pán poslanec Pirovits.

Poslanec A. Húska:

Vážený pán predseda,
vážení prítomní,

chcel by som povedať niekoľko slov k veci, ktorá je koniec-koncov dosť diskutovaná, ale myslím, že sa k nej má hovoriť. Je to otázka možnej reagencie vlády. V danom prípade ide predovšetkým o reagenciu federálnej vlády k problematike nákupov, ktoré sa uskutočňovali zo susedných krajín.

Je mi celkom jasné, že žiadna vláda nemôže v podstate fungovať bez toho, že by nerobila chyby. Problém je v tom, aby vláda mala schopnosť rýchlej reagencie svoje chyby korigovať. Ako som mal možnosť túto problematiku konzultovať, slovenské ministerstvo obchodu už 19. decembra 1989 avizovalo možné problémy, pokiaľ išlo o vzťah s Rakúskom a NSR - hlavne teda s Rakúskom, a v druhom prípade 12. januára 1990, pokiaľ ide o problematiku možných nákupov z Maďarskej republiky. Poznamenávam, že je to avizované dosť zavčasu a že bolo treba v podstate veľmi rýchlo reagovať. Myslím, že pre budúcnosť v tejto oblasti musíme počítať naozaj s väčšou reakciou.

Poznamenávam, že colné operácie alebo zásahy dajme tomu v Amerike proti Japonsku atď., sú pomerne veľmi rýchlo realizované a toto sa musíme naučiť. Druhá záležitosť je to, že by bolo účelné zmeniť kompetenciu, pokiaľ ide o colnú správu, z rezortu zahraničného obchodu na národné ministerstvá financií, pretože vo väčšine vyspelých krajín je také riešenie. Národné colné kompetencie by umožnili pomerne rýchlo reagovať práve v tejto oblasti, a myslím, že je to veľmi účelné.

Mal som možnosť prezrieť aj obchodné opatrenia, pokiaľ ide o regulácie obchodných článkov atď. Je to veľmi zložité a treba rátať s tým, že zároveň to iniciuje do určitej miery tieňový či čierny trh poza pulty atď. Bolo by dobré, keby sme mohli skôr zásahom colnej správy túto reštrikciu uskutočniť. Potom niektoré opatrenia nie sú celkom praktikabilné. Vezmime napríklad tie zložité bonusy na pohonné zmesi, ktoré sme už mali aj v minulosti, pokiaľ ide o benzín pri nákupe do áut zo zahraničia. Máme na to oveľa ľahší spôsob, napríklad taký, ako používajú švajčiari, kde pri vstupe ktoréhokoľvek vozidla na švajčiarske diaľnice a ťahové cesty zaplatí sa 30 frankov poplatku a tým sa jednoducho celá záležitosť vykompenzuje. Teda v tejto oblasti odporúčam, aby sme sa viac obzreli vo vyspelých západných krajinách, kde s tým majú skúsenosti a rozumne, racionálne jednajú.

Ďakujem.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Húskovi. Vystúpi pán poslanec Ladislav Pirovits, pripraví sa poslankyňa Krchníková.

Poslanec L. Hirovits:

Vážená Slovenská národná rada,

som z volebného obvodu č. 145 Kráľovský Chlmec, za VPN a Maďarskú nezávislú iniciatívu. Moje otázky sa budú týkať oblasti štátnej správy.

Jedným z kritérií demokratickej, humánnej, sociálne spravodlivej a prosperujúcej spoločnosti je okrem iného aj úroveň štátnej správy krajiny. Z materiálu Postup realizácie Programového vyhlásenia vlády národného porozumenia vyplýva okrem iného aj snaha o nové územné členenie republiky, snaha decentralizovať pôsobnosť v štátnej správe a plného uplatňovania samosprávy miest a obcí.

Demokratizáciu spoločnosti si nemožno predstaviť bez faktického a spravodlivého uskutočnenia týchto zámerov a bez vyriešenia nahromadených problémov a napätia v tejto oblasti, ktoré boli následkom direktívnej mocenskej politiky a vyústili do vydania a vykonávania radu zákonov v oblasti štátnej správy, ktoré nie vždy rešpektovali princípy demokracie. Tieto zákony síce vyriešili problémy niektorých územných celkov, ale žiaľ na úkor iných, na úkor rozvoja niektorých územných celkov, miest a obcí, ktoré z dôvodu neúmerného rozdeľovania rozpočtu a investičných prostriedkov sa ocitli skoro na úpadku hospodárskeho a kultúrneho rozvoja. Uvedeným myšlienkam korešpondujú moje otázky. Sú štyri.

Prvá otázka. Či v rámci nového územného usporiadania sa uskutočňuje určitá kategorizácia miest a obcí a ak áno, podľa akých kritérií?

Druhá otázka. Či prechodom na dvojstupňový systém územných orgánov ostanú okresy, alebo budú zrušené; ak

ostanú, či budú nezmenené a ak nie, či budú predsa favorizované terajšie okresné mestá v porovnaní s inými mestami a niekdajšími okresnými mestami a obcami, resp. budú favorizované zaostalejšie mestá?

Tretia otázka. Či nové územné členenie republiky sa uskutoční ešte do tohtoročných volieb do národných výborov?

Štvrtá otázka. Vzhľadom na skutočnosť, že sa politické pomery v krajine podstatne zmenili, či vláda zavedie, resp. zaviedla nejaké opatrenia na zabránenie neúmerného rozdelenia rozpočtu v rámci krajov a okresov a či sú garancie už aj dnes, pred právnym riešením tejto problematiky, na začatie postupného zavedenia uskutočnenia samosprávy miest a obcí.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Picovitsovi. Hovoriť bude pani poslankyňa Mária Krchníková, pripraví sa pani poslankyňa Libuša Lisová.

Poslankyňa M. Krchníková:

Vážený pán predseda vlády,
vážené Predsedníctvo SNR,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

bola som poverená svojimi voličmi z obvodov Prašice a integrovaných obcí Nemečky a Sadomestice vystúpiť na dnešnej schôdzi Slovenskej národnej rady s nasledujúcimi dvoma problemami. Prvý je riešenie pitnej vody v obci Prašice a

v príslušných integrovaných obciach, druhý zaradenie obce Prašice do plynofikácie obcí v okrese Topoľčany.

Obec Prašice s počtom obyvateľov 2480 je napojená na verejnú vodovodnú sieť i s rekreačnou oblasťou Duchonka, kde sa nachádza 400 súkromných a 80 podnikových chát. V čase rekreácie a počas dovoleniek, sobôt a nedieľ sa zvyšuje počet rekreantov až na 15 tisíc. Rozsiahly dopis, ktorý som dostala, odovzdám osobne pánovi ministrovi lesného a vodného hospodárstva.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pani poslankyni Krchnákovej, hovoriť bude pani poslankyňa Lisová, pripraví sa pán poslanec Čarnogurský.

Poslankyňa L. Lisová:

Vážená Slovenská národná rada,
vážení poslanci, poslankyne,

mám otázku na ministra obchodu pána Roľku. Týka sa nákupu tovaru socialistickými organizáciami na bezhotovostný predaj, teda predaj tovaru na faktúry. Tento predaj je zo strany obchodu pre organizácie limitovaný. Obchod má určitý limit, ktorý nesmie prekročiť. Taktiež je zákaz predaja niektorých druhov tovarov na faktúru. Pýtam sa, či by sa tento zákaz nemal zrušiť.

Zahraniční turisti u nás môžu nakupovať za peniaze vo veľkom aj to, čo je pre organizácie u nás zakázané nakupovať. Nebolo by účinnejšie a spravnejšie, aby tento tovar zostal doma v republike a mohli ho nakupovať aj socialistické organizácie na faktúry?

Ďalej mám stanoviská k stabilizácii pracovníkov v obchode. Tie sú však rozsiahle, odovzdám ich pánovi ministrovi Roľkovi osobne.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pani poslankyni Lisovej. Hovoriť bude pán poslanec Čarnogurský a s interpeláciou na vládu SSR sa prihlásil pán poslanec Kucharovic.

Poslanec I. Čarnogurský:

Vážená Slovenská národná rada,

predkladám návrh skupiny poslancov Kresťansko-demokratického hnutia, ktorý sa týka zintenzívnenia využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu v horských a podhorských oblastiach Slovenska. K tomuto návrhu úvodom len niekoľko konštatovaní z existujúcich platných zákonov.

Podľa zákona č. 53/1966 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu, ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 75/1976 Zb., - citujem: "sú užívatelia poľnohospodárskej pôdy povinní túto pôdu intenzívne a racionálne využívať na poľnohospodársku výrobu, neustále zvyšovať jej úrodnosť a riadne udržiavať aj ostatné pozemky, patriace do poľnohospodárskeho pôdneho fondu." Túto povinnosť starostlivosti o pôdny fond, jeho riadne využívanie a o sústavné zvyšovanie úrodnosti pôdy má v sebe aj ďalší zákon č. 61/1964 Zb. /§2/ a takisto aj zákon č. 90/1988 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve, a teda aj celý rad nadväzných vyhlášok a opatrení.

Veľká časť nášho obyvateľstva a najmä zainteresovaní pracovníci vedeckých, projekčných a riadiacich inštitúcií vedia, že najmä v horských a podhorských oblastiach máme

veľa plôch, ktoré nie sú vôbec, alebo len extenzívne využívané a po niekoľkých rokoch prirodzeného náletu drevín a erózie strácajú parametre poľnohospodárskej pôdy. Je to dôsledok násilnej kolektivizácie v minulosti prosperujúcich súkromne hospodáriacich roľníkov, ktorí na základe staročných skúseností vedeli aj v týchto extrémnych podmienkach racionálne využívať každý kus zeme. Tam, kde niekedy boli typické lúčno-pasienkové hospodárstva s intenzívnym ovčiarstvom a chovom dobytka, sú dnes len extenzívne, na mnohých miestach aj neobhospodarované trávne porasty s náletom drevín.

Štatistické údaje o počte hospodárskych zvierat v minulosti a dnes dokazujú, že sa teraz v týchto oblastiach chová podstatne menej hovädzieho dobytka a oviec ako v minulosti.

Ďalším negatívnym faktorom degradácie produkčného potenciálu územia je erózia pôd. Je to zákonitý dôsledok nesprávneho hospodarenia na svahovitých pozemkoch, ako aj nerešpektovania základných technických, najmä vodohospodárskych a krajinne ekologických opatrení. Neúmerné scelovanie pozemkov, odstraňovanie medzí a terás, ktoré sa budovali desiatky a stovky rokov, a plnili funkciu ochrany pôd a krajiny, podmienilo súčasný nepriaznivý, až havarijný stav. V extrémne erodovaných oblastiach už nie je pôda, ale len matečná hornina.

Kolektivizácia poľnohospodárskej pôdy v týchto oblastiach mala negatívny vplyv aj na sociálno-sídelný charakter dedín. Roľníci odchádzali z dedín, obyvateľstvo stratilo vzťah k pôde, zaniklo samozásobovanie, zhoršila sa pracovná morálka a vzájomné vzťahy.

Dovoľte záverom zdôrazniť, že Kresťansko-demokratické hnutie je za plné zrovnoprávnenie všetkých foriem vlast-

nictva a využívania poľnohospodárskej pôdy na princípoch dobrovoľnosti, sociálnej spravodlivosti a zodpovednosti za výživu všetkého obyvateľstva. Sme aj za zachovanie poľnohospodárskych družstiev, ale na princípe dobrovoľnosti a prosperity.

Navrhované opatrenie má za cieľ zachytiť začiatok jarných prac 1990 a podstatne vylepšiť bilanciu potravinového fondu Slovenska. V tejto súvislosti predkladáme návrh:

po prvé: aby Výbor SNR pre pôdohospodárstvo a výživu v spolupráci s odborníkmi urýchlene, do 15. marca 1990, predložil Slovenskej národnej rade návrh zákonného opatrenia na postupný dobrovoľný prechod k súkromnému využívaniu poľnohospodárskej pôdy na celom území Slovenska;

po druhé: vzhľadom na zložitý 40-ročný vývoj poľnohospodárstva v Slovenskej socialistickej republike odporúčame, aby sa tento prechod realizoval v etapách a aby sa postupná privatizácia rodinných hospodárstiev riešila prednostne v horských a podhorských oblastiach už v roku 1990;

po tretie: žiadame urýchlene vypracovať účinný systém subvencií a pôžičiek týmto novozačínajúcim súkromne hospodáriacim roľníkom;

po štvrté: žiadame menovať kontrolnú komisiu Slovenskej národnej rady, ktorá bude sledovať prípravu a realizáciu tohoto zákonného opatrenia.

Ďakujem.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem poslancovi Čarnogurskému. Teraz vystúpi pán poslanec Emil Kucharovic, pripraví sa pán poslanec Peter Hricko.

Poslanec E. Kucharovic:

Vážená Slovenská národná rada,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

vystupujem za Klub poslancov - členov Strany slobody. Správa o súčasnom stave a vývoji československej federácie, prednesená predsedom federálnej vlády pánom Čalfom, bola pre mnohých ľudí prekvapením a ponúka sa akési vytriezvenie z optimistickej budúcnosti, ktorá sa akoby automaticky spája s nežnou revolúciou. Spomínaná správa hovorí veľmi jasne, že iba vyváženosť rozpočtu nášho hospodárstva medzi príjmami a výdavkami zabezpečí určitú stabilitu. Veľmi pravdivo a v našom hospodárstve po prvýkrát sa v nej hovorí, že na zvyšovanie akýchkoľvek príjmov, i osobných, proste nemáme. Výšku vytváraného národného dôchodku na obyvateľa máme zhruba o polovicu menšiu ako vyspelé krajiny. To, že sa nám povedala pravda, je veľmi pozitívne.

V tejto súvislosti sa vynára otázka na našu vládu, ako sa budú zakladať potrebné podmienky ďalšieho nášho vývoja. Mám na mysli otázku v tom zmysle, kedy sa dozvieme, akým ekonomickým modelom bude viesť naša vláda, resp. naše vlády, našu ekonomiku búrlivým morom súčasného sveta. Kto nám slúži ako ekonomický vzor nášho hospodárstva? A v tejto súvislosti nemáme pocit, že jednotlivé rezorty našej vlády vykonali v tomto smere dostatok opatrení. Vedie ma k

tejto odvážnej otázke obava, aby sme nejakým spôsobom neskĺzli k nejakému ekonomickému experimentu, ktorý budeme spoločne o niekoľko rokov odsudzovať.

Na pôde Slovenskej národnej rady zaznelo mnoho kritiky ako zo strany vedenia, tak zo strany Slovenskej národnej rady, na každom našom zasadnutí. Aby som bol konkrétnejší. Prečo sa napríklad dodnes nedoriešila otázka s papierom pre noviny? Alebo aké opatrenia prijíma vláda k zabráneniu vykupovania našich - odvážim sa povedať - nie celkom najoptimálnejších zásob? Musíme si tu uvedomiť, že je to únik našich štátnych dotácií, lebo sa vykupujú také tovary, na ktoré štát najviac dopláca. Opatrenia, s ktorými sme sa oboznámili v masovokomunikačných prostriedkoch a na včerajšom predsedníctve, možno trochu situáciu zmierňa, ale neodstráňa ju.

Aby som však nehovoril iba o tom čo bolo, treba sa nám opytať, čo bude robiť vláda s tým, že rozpočet sa bude krátiť najmä na vedu. Naša slovenská veda je však v ďaleko inom postavení, ako v českej republike. A preto vedu v Českej republike ani tak veľmi nepostihne. Bude teda úroveň našej slovenskej vedy klesať?

Ani priorita legislatívnych úprav sa nám nezdá najoptimálnejšia. Napríklad, čo nám najviac chýba, je zlepšovanie drobných služieb. Lenže nemáme zákon o drobnom podnikaní. Pritom lepšia cesta, ako sa rýchlejšie priblížiť k trhovému hospodárstvu, než drobné poníkanie, združovanie kapitálu, vrátane zahraničného, na túto činnosť asi nie je.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Kucharovicovi. Teraz vystúpi pán poslanec Hricko, pripraví sa pan poslanec Masarik.

Poslanec P. Hricko:

Vážená Slovenská národná rada,

na úvod mi dovoľte poďakovať pánovi predsedovi Schusterovi, že bol taký láskavý a v sobotu navštívil pracovne Krompachy a Rudňany. Ďakujem mu.

V súčasnej dobe sme všetci svedkami snahy dosiahnuť v čo najkratšej dobe zlepšenie fungovania našej ekonomiky rôznymi zásadnými opatreniami. Jedným z nich je aj odstránenie štátnych dotácií v niektorých priemyselných podnikoch a v poľnohospodárstve. Tieto opatrenia sa v značnej miere dotýkajú nášho spišsko-novovoského okresu i mesta Krompachy. Ide tu o rudné banictvo najmä preto, že veľkosť našich baní, napríklad v Slovinkách alebo Rudňanoch nie je zrovnateľná so zahraničnými. I keď chápeme snahu našej vlády riešiť efektivnosť národného hospodárstva, je potrebné na druhej strane brať do úvahy, že do podobných odvetví mnohé vyspelé štáty vkladajú dotácie z centrálnych zdrojov.

V súčasnej dobe, keď nie je známy ďalší dotačný postup centra, panuje v našom okrese a najmä v Krompachoch neistota a vážne sociálne napätie, nakoľko prípadné zastavenie ťažby medených a železných rúd sa bude dotýkať veľkého počtu baníkov a časti pracovníkov kovohút, ktoré spracúvajú medené koncentráty. Je ovšem samozrejmé, že ďalšia ťažba a spracovanie rúd je podmienené riešením ekologických problémov v najbližších rokoch, na ktoré sú kovohuty i železorudné bane Rudňany pripravené.

Náš okres nie je natoľko priemyselne rozvinutý, aby mohol uvoľnených ľudí z väčšej časti saturovať. Súčasne sa oficiálne hovorí o znížení výroby ocele, takže nepredpokladáme, že by časť baníkov a hutníkov mohla dochádzať do Východoslovenských železiarní v Košiciach. Väčšina pracovníkov týchto odvetví býva vo vlastných rodinných domoch na vidieku nášho a sčasti i prešovského okresu a preto len veľmi málo z nich by bolo ochotných cestovať do vzdialenejších krajov. Okrem toho nie som presvedčený o tom, že by v dohľadnej dobe malo naše národné hospodárstvo dostatok devízových zdrojov na pokrytie výpadku ťažby a výroby nežeľezných a drahých kovov. Preto je potrebné, aby sa urýchlene rozhodlo o osude rudného banictva v našom okrese a v negatívnom prípade aby sa vytvoril časový priestor na realizáciu náhradných ekologicky čistých programov.

Druhým vážnym problémom, ktorý znepokojuje našich občanov, je problém bytovej výstavby. Tá je limitovaná - ako som už spomínal minule - nedostatkom pitnej vody a vybudovaním miestnej čistiarne odpadových vôd pre takmer 9-tisícové mesto, ktoré leží pri rieke Hornád, ktorá má byť jedným z hlavných zdrojov pitnej vody pre mesto Košice. Táto akcia už bola zaradená do plánu na rok 1990 s celkovým nákladom 136,7 mil. Kčs, ale podľa posledných informácií nebude realizovaná.

K tomu ešte pristupuje dlhé roky neriešená otázka Rómov, nakoľko v meste žije asi tisíc príslušníkov tejto etnickej skupiny a devastácia pridelených bytov v činžiakoch, už niekoľkokrát publikovaná v televízii i v tlači, pokračuje. Som si vedomý, že tento problém je síce celoštátny, ale veľmi palčivo sa dotýka nášho okresu, mesta a musí sa urýchlene komplexne riešiť.

Nemožno sa diviť, vážené poslankyne, poslanci, že pri týchto kardinálnych problémoch sa v centre spádovej

oblasti - ako som už uviedol - celková situácia zhoršuje. Pre neistotu v perspektíve rozvoja mesta nemôžeme v podnikoch stabilizovať schopných technikov a kvalifikovaných robotníkov, odchádzajú a neprichádzajú k nám lekári pre ohrozenú nemocnicu a obvody sú len neúplne obsadené. Pritom produkcia krompažských podnikov predstavuje jednu tretinu celého okresu.

Som si vedomý, že pred vládou stojí celý rad naliehavých úloh, že dostáva denne celý rad viacmenej opravnených požiadaviek z celého Slovenska. Ale to, čo som tu uviedol, sú len najpálčivejšie problémy mesta Krompachy, kde spolu so spádovou oblasťou žije okolo 22 tisíc ľudí a v okrese 150 tisíc spoluobčanov. Preto žiadam, aby sa týmito požiadavkami zaoberala Slovenská národná rada i vláda SSR. Verím, že sa nájde cesta, aby sa v čo najkratšej dobe uvoľnilo sociálne napätie v našej oblasti všeobecne známej ako hladová dolina.

Ďakujem.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem panovi poslancovi Hrickovi. Hovoriť bude pán poslanec Masarik a dodatočne sa prihlásil pan poslanec Eduard Granec.

Poslanec J. Masarik:

Bol som kooptovaný Kresťansko-demokratickým hnutím za volebný obvod č. 129 Svit.

Vážená Slovenská národná rada,
dámy a páni,

charakteristickým sprievodným znakom novej doby, ktorá začala 17. novembrom, je i výmena osôb, skompromitovaných aktívnou spoluprácou s predchádzajúcim režimom. Tento proces prebieha v celej spoločnosti, dotýka sa i poslancov na všetkých úrovniach, od miestnych národných výborov až po Federálne zhromaždenie a stále pretrváva. Pred dvoma dňami sme boli svedkami voľby nových poslancov Federálneho zhromaždenia a dnes sme priamymi aktérmi volieb na pôde Slovenskej národnej rady.

Myslím, že každá politická strana a hnutie, ktoré kooptujú nových poslancov, majú záujem na tom, aby vybrali ľudí odborne zdatných a charakterovo i morálne bezúhonných. V mnohých prípadoch sú to ľudia, ktorých najvyšším kritériom konania bolo svedomie, ktorí dokázali celkom nediplomaticky kráčať proti prúdu a za svoje postoje boli mašinériou moci podľa zásluhy honorovaní, v krajnom prípade stratou slobody a zdravia. Ich jedinou odmenou bolo čisté svedomie. Aby bol tlak mocných účinnejší, visela nad nimi ako Damoklov meč hrozba, že svojim konaním poznačia nielen svoj vlastný život, ale aj budúcnosť svojich najbližších, najmä detí. Skláňam sa v úcte pred všetkými a myslím tým všetkých statočných Slovákov a Čechov, ktorí preukázali takýto neohrozený, nekompromisný postoj. Oni sú požehnaním každého národa.

Prečo sa o tom zmieňujem? Pretože každý z nových poslancov je v novej dobe postavený pred úlohu zložiť ústavou predpísaný poslanecký sľub. Ako je známe, podľa ústavného sľubu sa poslanec zaväzuje byť verný veci socializmu a odkazu Slovenského národného povstania. Aký vnútorný obsah v sebe skrýva slovné spojenie vec socializmu? Milióny ľudí v krajinách socialistického tábora to spoznalo na

vlastnej koži. Socializmus ako diktatúra, neobmedzená moc jedinej strany, atmosféra strachu, úží, násilia a bezprávia, hospodársky a morálny úpadok, dokonca genocida národov. Každý, kto vystupil z radu, odmietol prijať oficiálnu ideológiu, bol označovaný ako protisocialistický živel. Moc sa usvedčovala sama z toho, aký je jej vnútorný obsah, čo znamená vec socializmu v praxi.

V tomto období sa nás obhajcovia neobhájiteľného snažia presvedčiť o tom, že došlo k deformáciám socializmu a že sa očistia tým, že sa zbavia zástancov starých poriadkov. Podľa môjho názoru nedošlo k deformáciám socializmu, on nám iba ukázal svoju skutočnú tvár, svoj geneticky zakódovaný obsah. Nie je to náhoda, ale logický dôsledok a dôkaz existencie genetického kódu, že takto zhubne sa prejavil v každej krajine socialistického tábora. Že semena vyrástol strom a podľa ovocia, ktoré prinášal, mali možnosť spoznať ho i tí, ktorí pochybovali.

Považujem preto za výsmech, že tri mesiace po 17. novembri majú noví poslanci sľubovať vernosť veci socializmu, ako sme toho boli svedkami i dnes na pôde Slovenskej národnej rady. Som presvedčený, že mnohí noví poslanci sa pri skladaní tohto sľubu, sľubu v tomto znení, dostávajú do konfliktu so svedomím. Je to istá forma násilia, páchaná na nich, degradácia posvätného aktu, akým by skladanie sľubu rozhodne malo byť.

Pri všetkej úcte k statočnosti, odvahe, utrpeniu a obetiam Slovenského národného povstania si myslím, že ani odkaz SNP do sľubu nepatrí. Bývalej moci sa podarilo spochybniť aj Slovenské národné povstanie v našich očiach tým, že sfalšovala jeho históriu, glorifikovala zásluhy komunistickej strany v povstaní a vymazala zásluhy tých, ktorí nechceli mať so stranou nič spoločné.

Preto sa obraciam na predsedu, členov Ústavnoprávneho výboru SNR a všetkých, ktorých sa táto vec dotýka, aby podnikli kroky, ktoré povedú k tomu, aby sa formulácia "vernosť veci socializmu a odkazu Slovenského národného povstania" zo sľubu vypustila na obdobie do vzniku novej ústavy republiky. Dôkazom toho, že sa tak malo stať už dávno, je skutočnosť, že v prípade sľubu pána prezidenta na prelome rokov sa urobila výnimka. Nech v dočasne platnom sľube zostanú vyššie etické princípy, prijateľné pre všetkých, bez dobových nánosov. Sľub v terajšej podobe je reliktom, vykopávkou z doby minulej. Je potrebné urobiť v tejto veci nápravu, i keď v tomto období už nie je natoľko aktuálna ako pred jedným až dvoma mesiacmi. Chceme, aby násilie stratilo svoju moc, preto nedovoľme páchanie násilia na poslancoch všetkých stupňov, od miestnych národných výborov až po Federálne zhromaždenie. Stojí to za to.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Masarikovi za jeho interpelaciu na Predsedníctvo SNR. Najbližšie Predsedníctvo SNR sa bude musieť touto otázkou zaoberať. Teraz prosím pána poslanca Eduarda Graneca o vystúpenie.

Poslanec E. Granec:

Som kooptovaný za Demokratickú stranu a zastupujem volebný obvod č. 14 - Malacky.

Z tohoto miesta chcem len podčiarknuť tých mojich predchodcov, ktorí hovorili o ťažkej závažnosti pitnej vody na mnohých miestach Slovenska. Dovolím si povedať, že tento stav je alarmujúci. Na mnohých miestach sa zistila

zlá kvalita a často i závadnosť. Mám však dojem, že toto zisťovanie je často sporadické a náhodné. Zostávame tiež často na úrovni konštatovania, pri liknavom odstraňovaní príčin znečisťovania pitnej vody a na druhej strane pri veľmi slabej a často temer žiadnej informovanosti verejnosti. Skôr naopak, i dnes badáme ešte snahy zastierania. Obyvateľstvo sa znervózňuje, nevie, a myslí si, že bohvie odkedy už používa znečistenú závadnú pitnú vodu.

Príkladom toho času je závadnosť pitnej vody v mojom volebnom obvode v Malackách, ktorého občania ma požiadali, aby som na tomto mieste informoval o tejto situácii. Tento stav trvá už tri týždne. Napriek určitým opatreniam pitná voda pre veľkú časť Malaciek je znečistená a biologicky závadná prítomnosťou améb. Príčiny, odkiaľ tento zdroj znečistenia prenikol, odkedy je, nevieme. Samozrejme zase sú len dohady a pritom nehovorím o chemickom znečistení tamojšími podnikmi, ako je Kablo. Ešte dnes sa hovorí o tom, že veľký závod ČSAD vylieva oleje a iné podobne prostriedky za bránami svojho závodu, v blízkosti ktorého je rybník a podobne.

Nechcem z tohto miesta šíriť, chcem len podčiarknuť dôležitosť tejto otázky a poprosiť pána ministra Dr. Nováka, aby prostredníctvom hlavného hygienika venoval sústavnú a náležitú pozornosť tejto otázke, aby vyšetrovanie pitnej vody na Slovensku bolo systematické, pravidelné, kvalitné, pri plnej informovanosti obyvateľstva a s následným tlakom na promptné zisťovanie zdrojov príčin a ich okamžité odstraňovanie.

Ďakujem za pozornosť.

Popredseda J. Major:

Ďakujem pánovi poslancovi Granecovi za vystúpenie. Bol posledným z prihlásených. Pýtam sa, či ešte niekto z poslancov SNR chce vystúpiť s otázkami alebo s interpeláciou na vládu SSR, alebo na Predsedníctvo SNR?

Ešte sa hlási pan poslanec Strýko a pán poslanec Maxon. Hovoriť bude pán poslanec Strýko, pripraví sa pán poslanec Maxon.

Poslanec M. Strýko:

Vážený pán predseda,
vážená Slovenská národná rada,

som za hnutie VPN, volebný obvod č. 89.

Keďže pochádzam z východu, musím spomenúť fakt, ktorý sa doteraz na tejto pôde neriešil a je modelovo platný pre celé Slovensko. V posledných týždňoch sa na Východnom Slovensku dvíha občianska nespokojnosť s pripravovanou výstavbou jadrovej elektrárne v Kecerovských Pekľanoch. Ide o to, že jej výstavba sa má realizovať vo vzdialenosti 12 kilometrov od Košíc, blízko Prešova, v lokalite, kde sa v tzv. zone smrti ocitne 400 tisíc obyvateľov.

Pritom je známe, že najvyšší nameraný elektrický odber na Východnom Slovensku bol 1100 MgW, ale energetické zdroje umožňujú už dnes výkon až 1800 MgW, teda máme rezervu 700 MgW. Najväčším odberateľom energie sú pochopiteľne Východoslovenské železiarne - až 83,7 % v kraji. Východ teda Kecerovské Pekľany nepotrebuje. Na jej výstavbe je nepochybne mimoriadne finančne zainteresovaných mnoho ľudí, ktorí ju budú bez ohľadu na vôľu obyvateľstva

presadzovať. Náklady na výstavbu sú obrovské, asi 60 mld Kčs, životnosť elektrárne 20-30 rokov. Dôjde k podstatnému zhoršeniu vodohospodárskej situácie v kraji, obyvateľstvo bude trvale traumatizované neoddiskutovateľnou hrozbou havárie.

Vieme, že v Bratislave sa protestovalo proti návrhu na výstavbu miniatúrneho školského reaktora, ktorý mal byť pár kilometrov od centra mesta, z dôvodov - okrem iných - ekologických. Ďaleko závažnejšie dôvody poskytnú naši odborníci o pár týždňov. Petíciu proti výstavbe dodnes podpísalo už 50 tisíc občanov. O oprávnenosti výstavby atómových elektrární nech rozhodnú odborníci, ale 12-kilometrová vzdialenosť - o nej musia rozhodnúť občania.

Rekonštruovaný KNV je zásadne proti výstavbe, proti tomuto experimentu s dokonca ešte doteraz nikde neodskúšaným typom reaktora. Hnutie Verejnosť proti násiliu tento postoj podporuje.

Pýtam sa teda, či také obrovské náklady, 60 miliárd Kčs, nemôže vláda investovať do zlepšenia energetickej náročnosti a do hľadania alternatívnych zdrojov energie? Bolo by to logické riešenie, ktoré občania podporia s dobrým pocitom, že sa nerozhoduje o nás bez nás. Navrhujeme túto a podobné otázky riešiť referendom.

Ďakujem.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Marcelovi Strýkovi. Vystúpi pán poslanec Miroslav Maxon.

Poslanec M. Maxon:

Som poslancom za volebný obvod 50, Československá strana poľnohospodárska.

Vážený pán predseda,
vážená Slovenská národná rada,

svoje vystúpenie v podstate chcem orientovať len na niekoľko faktických pripomienok. Osobne ich pokladám za veľmi dôležité. Som do určitej miery veľmi prekvapený a zároveň aj trochu roztrpčený tým, že všetci moji predrečníci zdôrazňujú a uznávajú veľmi veľkú zaťaženosť vlády. Roztrpčený som však preto, že ani jeden môj predrečník vláde neponúkol žiaden konkrétny návrh alebo pomoc, ale neustále sa na vládu obraciame s požiadavkami.

Skutočne je veľmi dôležité riešiť otázky pitnej vody, je veľmi dôležité, ako sa budú koncipovať československé alebo slovenské kúpele. Ale na druhej strane osobne som presvedčený, že Slovenská národná rada jednak nie je kompetentná a ani nie je v jej náplni, aby zaujala stanovisko, či slovenské kúpele budú alebo nebudú štátnym podnikom. Z tohoto pohľadu sa mi zdá do určitej miery aj mrhanim času, keď si máme vypočuť celu metodiku, ako doteraz všetky tieto záležitosti prebiehali.

Vážení poslanci,
vážené poslankyne,

myslím si, že celý slovensky národ teraz diskutuje o štátnosti nášho národa a na Slovenskej národnej rade o týchto veciach bohužiaľ zatiaľ mlčíme. Celý náš slovenský národ čaká na veľmi výraznú legislativu. Odzneli tu pripomienky na privatizaciu. Do dnešného dňa nemáme k dispo-

zicii zákon o poľnohospodárskom družstevníctve, od čoho by sa aj privatizácia mala potom odvíjať.

Z tohto miesta by som vás chcel všetkých požiadať, aby sme sa už na 23. schôdzi SNR orientovali trochu iným smerom, aby náš parlament skutočne dal nášmu slovenskému národu v tomto prechodnom období to, čo od nás očakáva.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Miroslavovi Maxonovi a pytam sa, či chce ešte niekto vystúpiť?

/Nikto./

Členovia vlády SSR budú na vaše otázky odpovedať v priebehu ďalšieho rokovania podľa schváleného programu.

Páni poslanci Hicko a Kuchárovic interpelovali vládu SSR a pán poslanec Masarik Predsedníctvo SNR. Navrhujem postup v zmysle § 84 zákona SNR o rokovacom poriadku SNR, kde je stanovená povinnosť odpovedať na interpelácie do 30 dní písomne alebo ústne na schôdzi SNR. Odporúčam, aby sa odpovede na interpelácie zaradili na program najbližšej schôdze SNR.

Mám otázku na predsedu vlády, či súhlasí s týmto postupom alebo navrhuje iný. My za predsedníctvo s takýmto postupom chceme súhlasiť.

Predseda vlády SSR M. Čič:

Vážený pán predsedajúci,

ja sa podriadim rozhodnutiu predsednictva, myslím si však, že by bolo treba na niektoré otázky odpovedať ústne.

Podpredseda J. Majer:

Na otázky možno odpovedať ústne, na interpelácie tiež, ale budeme požadovať, aby sa odpoveď dala aj písomne. Súhlasíte s týmto postupom?

Predseda vlády SSR M. Čič:

Áno.

Podpredseda J. Majer:

Predsednictvo SNR odporúča teraz 20-minútovú prestávku, počas ktorej prosí predsedu Národného frontu pána Ťažkého, zástupcov jednotlivých strán a podpredsedov SNR, aby sa stretli v zasadačke predsedu SNR na I. poschodí.

Ďakujem.
Vyhlasujem 20-minútovú prestávku.

/Po prestávke./

Podpredseda J. Majer:

Vážené poslankyne,
váženi poslanci,
váženi hostia,

budeme pokračovať v rokovaní štvrtým bodom programu, ktorým je

Návrh na zaradenie novozvolených poslancov Slovenskej národnej rady do výborov Slovenskej národnej rady a zmeny v zložení orgánov Slovenskej národnej rady.

Poslancov Slovenskej národnej rady, ktorých sme pred chvíľou zvolili, je potrebné zaradiť do príslušných výborov SNR. Návrh na ich zaradenie je v materiáli, ktorý ste dostali k voľbe nových poslancov SNR ako tlač 144.

Má niekto pripomienky k zaradeniu poslancov do výborov SNR?

Otázka z pléna: Prečo nie je do výboru zaradený pán Budaj?

Podpredseda J. Majer:

Pán Budaj nie je zaradený do výboru. Dôvod sa dozviete o chvíľu.

Dávam hlasovať, kto je za to, aby poslanec František Mikloško a poslanec Boris Zala boli zaradení do navrhovaných výborov, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.

Je niekto proti?
/Nikto./
Zdržal sa niekto hlasovania?
/Nikto./

Konštatujem, že sme zaradili novozvolených poslancov do výborov Slovenskej národnej rady.

Vážené poslankyne,
váženi poslanci,

teraz vystúpi pán poslanec Dubníček, prosím ho, aby sa ujal slova.

Poslanec J. Dubníček:

Vážený pán predseda,
vážená Slovenská národná rada,
dámy a páni,

pripadla mi úloha predstúpiť pred vás ako poslanec Slovenskej národnej rady za Demokratickú stranu a súčasne za demokratické hnutia a politické strany v Slovenskej republike. Obraciam sa na vás s prosbou o reálne pochopenie jestvujúcej politickej situácie v pokračovaní našej nežnej revolúcie.

Konštatujem, že v posledných týždňoch došlo k výraznej rekonštrukcii i slovenského parlamentu doplnením o nových poslancov a odvolaním starých poslancov, v minulosti zvolených nedemokraticky. Chceme, obdobne ako iné parlamenty, vytvoriť klímu vzájomného porozumenia a dobrej vzájomnej spolupráce.

Komunistická strana na pôde Slovenskej národnej rady reprezentuje reprezentatívny počet zastúpenia poslaneckých mandátov - 65 poslancov zo 150. Rekonštruovaná komunistická strana, vedená novým predsedom Dr. Petrom Weissom, vykonala iba niekoľko doplňujúcich zmien - pokiaľ mám dobrú pamäť, 8 nových poslancov za KSČ. Vítame ich na pôde obrodeného parlamentu a rovnako všetkých tých, ktorí od rekonštruovanej komunistickej strany, dostali ako poslanci dôveru. Vychádzame z toho, že títo poslanci sú ti správni, ktorí vedia reálne posúdiť dnešný vývoj v politickej klíme na Slovensku a vedia k nemu zaujať i reálne stanoviská. Opakujem, úprimne sa tešíme na spoluprácu, ktorá zabezpečí pozitívny vstup takto obrodenej Slovenskej národnej rady do novo sa vytvarajúcej slovenskej histórie.

V Českej národnej rade i vo Federálnom zhromaždení boli vykonané potrebné rekonštrukcie i v najvyšších funkčných zastupeniach týchto parlamentov. V Slovenskej národnej rade sedí doteraz zástupca komunistickej strany, pan predseda Ing. Rudolf Schuster.

Dovoľte, aby som vám prezentoval môj, ale nielen môj osobný názor na osobnosť pána Ing. Schustera. Považujeme ho za človeka vysokých morálnych kvalít, za muža, ktorý skutočne reprezentuje svojim vystupovaním, nepochybne i myslením, i konaním obrodenú komunistickú stranu. Je však ten typ mimoriadne zdatného a rozumného slovenského politika, ktorý si uvedomuje reálnu potrebu svoje riadiace miesto v slovenskom parlamente uvoľniť pre iného poslanca, ktorý v tejto politickej situácii a v tejto politickej klíme reprezentuje názory, myslenie a chcenie väčšiny slovenského obyvateľstva.

Pán predseda Schuster po našom niekoľkonásobnom rokovaní pristúpil dnes k rozhodnutiu ponúknuť svoju terajšiu

funkciu v prospech muža, ktorý sa v súčasnej dobe teší veľkej popularite a uznaniu výraznej časti slovenského obyvateľstva.

Dovoľte, aby som tento krok pana predsedu Schustera hodnotil ako krok rozvážny, múdry a rozumný. Chcem mu osobne poďakovať za jeho takmer trojmesačné účinkovanie na čele slovenského parlamentu, vysloviť mu svoje osobné uznanie a poďakovať mu za to, že pochopil, že v súčasnej dobe nie je reálne možné, aby komunista viedol Slovenskú národnú radu. Súčasne dovoľte, aby sme toto jeho významné a veľkorysé gesto prijali ako znak hlbokého spolucitenia s týmto novým vývojom a súčasne aj ako prejav lásky a úcty k ľudu, ktorý ho prednedávnom touto funkciou v predchádzajucom období poveril. Vysoko si vážime tento postoj.

Súčasne dovoľte, aby som pána Ing. Rudolfa Schustera ako reprezentanta obrodenej komunistickej strany navrhol do funkcie prvého podpredsedu slovenského parlamentu, pretože jeho osobnostné, charakterové i odborné kvality sme všetci mali možnosť poznať a vysoko si ho ceníme. Myslíme si, dokonca sme presvedčení, že takýto post tomuto slovenského komunistovi v parlamente patrí.

Ešte raz vám, pán predseda, osobne ďakujem za váš postoj. Páni poslanci, vás prosím, aby ste tento návrh akceptovali.

Ďakujem vám.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Dubníčkovi. O slovo sa hlási pán poslanec Čarnogurský.

Poslanec I. Čarnogurský:

Vážená Slovenská národná rada,

považujem za potrebné vyjadriť niekoľko myšlienok k súčasnému politickému vývoju na Slovensku a v Československu. Vrátim sa iba k dvom posledným obdobiam, veľmi vážnym, ktoré v podstate zmenili politický život a chod na Slovensku, aj v celej republike, ku rokom 1968 a ku novembru 1989, resp. terajšiemu vývoju.

V roku 1968 vývoj socializmu s ľudskou tvárou jednoznačne ukázal, že obidva národy a ostatné národnosti Slovenska, mali zmysel pre demokraciu, chceli demokratický vývoj, a vedeli tento demokratický vývoj v podobe vtedajšieho tzv. socializmu s ľudskou tvárou realizovať. Napriek tomu sme boli Slováci a Slovensko hodnotení ako menej progresívni a menej aktívni, hoci v nasledujúcich obdobiach sa práve reprezentanti slovenskej politiky stali symbolom tohoto demokratizačného procesu v celej republike. Obdobne v novembri 1989 udalosti z Prahy pokračovali v Bratislave aj na ďalších miestach Slovenska, ale opäť sme boli hodnotení, akoby Slovensko bolo menej aktívne pri odstraňovaní monopolu moci komunistickej strany.

Domnievam sa, že ani v jednom ani v druhom období Slováci neboli ani menej aktívni, ani menej politicky rozhľadení, že v jednom aj v druhom období máme spoločné záujmy o usporiadanie republiky, usporiadanie Slovenska na princípoch demokracie a na princípoch, ktoré budú totožné pre väčšinu obyvateľov Slovenska. Domnievam sa, že ak dnes tu poviem, že väčšina obyvateľov dnešného Slovenska nie je komunistická, hovorím tak naozaj so znalosťou veci a hovorím tak po mnohých stretnutiach na zhromaždeniach po celom Slovensku.

Domnievam sa, že aj k vystúpeniu, ktoré tu predniesol poslanec Dubníček, je potrebné zaujať stanovisko celej Slovenskej národnej rady. Poslanci, ktorí boli jednou alebo druhou formou do tohoto zhromaždenia delegovaní alebo volení, vyjadrujú názor obyvateľstva Slovenska, sú jeho reprezentantmi a sú jeho zástupcami. Ak sa teda stotožňujeme v tom, že Slovensko dnes nie je komunistické, domnievame sa, že spolupráca s komunistickou stranou má byť korektná, má sa niesť v duchu spolupráce, v duchu porozumenia. A teda osobne dvakrát vítam možnosť, aby sa takáto korektná spolupráca vyjadrila aj vo vedení v orgánoch Slovenskej národnej rady. Domnievam sa, že je potrebné už dnes, aby došlo ku zmenám vo vedení parlamentu, aby na čele parlamentu stál predstaviteľ, ktorý nielen osobne, ale aj príslušnosťou k demokratickému hnutiu zaručí cestu ku slobodným voľbám. Nechcem tým povedať, že by aní doterajší predseda Slovenskej národnej rady osobne svojimi činmi takéto kroky nezabezpečoval. V období, ktoré nastane, v období pred voľbami, sa bude musieť každá politická strana a každé hnutie jednoznačne vyjadriť. A nebúdeme sa vyjadrovať len my, poslanci Slovenskej národnej rady, budú sa vyjadrovať tisíce a desaťtisíce ľudí na rôznych zhromaždeniach. V takejto situácii je potrebné, aby na čele nášho parlamentu už boli reprezentanti a zástupcovia demokratických síl.

Navrhujem a odporúčam, aby sme našli vhodný spôsob, ako uskutočniť výmenu na čele Slovenskej národnej rady.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Čarnogurskému, teraz prosím, aby prvý podpredseda Slovenskej národnej rady pán Jo-

zef Širotňák predniesol a odôvodnil návrh na ostatné zmeny v zložení orgánov Slovenskej národnej rady.

Podpredseda J. Širotňák:

Vážená Slovenská národná rada,
vážené poslankyne,
váženi poslanci,

bolo tu predomnou niekoľkokrát zopakované, že súčasná politická situácia si vyžaduje neustále zmeny, ktoré sú výrazom pohybu na politickej scéne. Blíži sa čas prvých slobodných volieb. Preto po konzultácii predstaviteľov politických strán a politických hnutí bolo konštatované, že by bolo vhodné, aby Slovenskú národnu radu doviedol k slobodným voľbám nie člen komunistickej strany. Ako tu už bolo zdôraznené, pán Schuster začal plniť funkciu predsedu Slovenskej národnej rady v úplne nových podmienkach v začiatkoch nežnej revolúcie, nemal žiaden návod ani vzor na prácu Slovenskej národnej rady v nových podmienkach. Napriek tomu sa za krátky čas stala Slovenská národná rada pod jeho vedením špičkovým orgánom politickej moci, ktorý zodpovedne, kompetentne a operatívne riešil jej zverené úlohy. A musím pripomenúť, že išlo o úlohy v politickom i štatoprávnom zmysle najzložitejšie od vzniku Československej republiky. Pán predseda Schuster prejavil pri ich riešení skutočnú štátnickú múdrosť, vecnosť a čo možno zvlášť oceniť, čestnosť za každých okolností. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam, k uvedeným konzultáciám a návrhom navrhujem, aby z týchto dôvodov, ako aj z potreby kontinuity práce Slovenskej národnej rady, pán predseda Rudolf Schuster bol zvolený za prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady a aby sa súčasne stal predsedom Výboru SNR pre životné prostredie, ktoré je jednou z prvoradých otázok jeho záujmu.

V súvislosti s tým Slovenská rada Verejnosti proti násiliu po konzultáciách s politickými stranami navrhuje za kandidáta na funkciu predsedu Slovenskej národnej rady pána poslanca Jána Budaja. Ide o osobnosť vám všetkým známu, spojenú bezprostredne so 17. novembrom minulého roku, s nežnou revolúciou a s úlohami, ktoré v nej plnilo občianske hnutie Verejnosť proti násiliu, ktoré pán poslanec Ján Budaj dodnes vedie. Zdá sa preto prirodzeným, aby na čele zákonodarného orgánu stál človek, s menom ktorého sa spája začiatok demokratického, pluralitného politického systému.

V súvislosti s týmito návrhmi dovoľte mi ďalej oznámiť, že Slovenská rada Verejnosti proti násiliu po dohode s politickými stranami okrúhleho stola navrhuje odvolať z funkcie podpredsedníčky Slovenskej národnej rady poslankyňu Janku Blažejovú, ktorej v mene Slovenskej národnej rady vyslovujem poďakovanie za náročnú prácu, ktorú v tejto zodpovednej funkcii odviedla a prajem jej v ďalšej práci v predsedníctve, ktorého členkou ostáva, veľa úspechov.

Zároveň vás chcem oboznámiť s tým, že poslanec pán Maďar sa vzdal funkcie predsedu Výboru SNR pre životné prostredie. Členom Predsedníctva SNR poslanec Maďar ostáva aj naďalej.

Odporúčam, aby sme o týchto zmenách hlasovali aklamáciou. Voľbu nového predsedu a navrhované zmeny v predsedníctve potom vykonáme tajným hlasovaním.

Ďakujem.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem prvému podpredsedovi SNR pánovi Širotňákovi za jeho vystúpenie. Teraz sa o slovo prihlásil predseda Slovenskej národnej rady pán Schuster.

Predseda R. Schuster:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

viem, že všetkým, ktorí by ste stáli na mojom mieste, by sa ťažko hovorilo. Ale myslím si, že treba pochopiť situáciu, v ktorej sa nachádzame. Ja som to všetko zvažoval a poviem vám úprimne, že treba pochopiť terajšiu politickú situáciu, keď sa povedalo jasne, že v tomto období by nemal stáť na čele Slovenskej národnej rady komunista.

Keď sa so mnou na túto tému hovorilo, tak som zvažoval. Povedal som áno, súhlasím, len vás prosím o jedno, aby môj odchod, resp. prechod, pokiaľ sa tak stane, bol volený tak, aby som prešiel na túto funkciu po odvolaní. Prečo? Každé iné moje rozhodnutie by mohli považovať mnohí ľudia za zradu, najmä členovia komunistickej strany, ktorej som príslušníkom, ale možno aj niektorí iní ľudia. Preto som povedal, že by bolo správnejšie, aby som bol odvolaný a potom zvolený, pokiaľ ma zvolíte do funkcie podpredsedu.

Teraz sme sa znova radili a znova opakujem, že podľa môjho pohľadu považujem za správne, že k tejto zmene dochádza. Teraz je samozrejme všetko na vás, poslancoch, aby ste túto situáciu chápali tak, ako ju predniesli niektorí poslanci, pán Dubníček, pán Čarnogurský i pán podpredseda Širotňák. Nechápte to ako nejaký ústup, že to robím preto, že nemám čisté svedomie. To by ma veľmi mrzelo a s tým by

som nikdy nesúhlasil. Prosím vás, poďme cestou odvolania. Dnes, keď sa o komunistoch, najmä o tých bývalých, povedzme veľkých funkcionároch všeličo hovorí, nechcel by som sa medzi nich zaradiť.

Ja sa za svoju prácu, ktorú som v živote vykonával na akadémii v Bratislave, vo Východoslovenských železiarňach, na Krajskom národnom výbore v Košiciach a teraz tu, nehanbím. Stále sa k svojim výsledkom práce budem hlásiť. A nehanbím sa ani za to, že som v starom režime pracoval v určitých funkciách v národných výboroch. Toto chcem, aby ste pochopili, že to nie je nejaký - proste strach. Dostal som informácie od niektorých členov strany, že ma VPN-ka má v rukách a že preto takto ustupujem. Ak by to malo byť tak, tak by som rozhodne nesúhlasil ani s odvolaním, resp. ak ma odvolajú, nech ma odvolajú, ale toto prosím, aby ste brali do úvahy.

Považoval som za potrebné dnes tu povedať, že moje svedomie je čisté. Nemám iný dôvod, len hľadisko pochopenia politickej situácie, to čo tu už bolo povedané. Nemôžem vám, poslancom, vnucovať, že máte hlasovať za toho alebo za tamtoho. Vy sami viete, aj po mojom vysvetlení, čo máte robiť a ako sa máte rozhodnúť. Skutočne musím povedať, že nebolo na mňa páchané násilie. To by som nehovoril pravdu. Radili sme sa niekoľko dní, pravda krátku dobu, možno že málo, preto bola i tá veľká prestávka, ktorú sme mali doteraz. Prosím vás, aby ste situáciu pochopili.

Toľko z mojej strany. Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem predsedovi Slovenskej národnej rady za jeho vystúpenie. Ako ďalší sa prihlásili člen Predsedníctva Slovenskej národnej rady poslanec Bruncko a potom pán poslanec Weiss.

Poslanec J. Bruncko:

Vážená Slovenská národná rada,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

rečníci predomnou predniesli určitý kádrový návrh. Dnes, keď už nemáme politický monopol jednej strany a musíme rozhodnúť my, poslanci, o svojich vlastných kádrových návrhoch, myslím si, že by sme mali rozhodovať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Myslím si, že je to vážna chvíľa, ak padne návrh na odvolanie človeka, ktorý sa ako jeden z prvých aktívne zapojil do demokratizačného procesu a má leví podiel na vytvorení vlády národného porozumenia. Dôvody, ktoré tu odzneli v podstate u každého rečníka, sú podľa môjho názoru skôr dôvodmi na menovanie do funkcie, ako na jeho odvolanie /potlesk/. Myslím si, že vo funkcii najvyššieho predstaviteľa Slovenskej národnej rady ako vrcholného orgánu tohoto národa sa práve on, svojimi postojmi a jednaním zachoval za každých okolností výsostne nadstranícky, čo nakoniec vo svojom vystúpení povedal aj sám, mu vyslúžilo výtky od členov strany. Ale zachoval sa tak s jediným cieľom - konať tak, aby to bolo na prospech nás všetkých, na prospech tohto národa.

Bolo by podľa mňa politickou chybou, prakticky tri mesiace pred voľbami, keď sa vystupňujú nároky na prácu zákonodarného zboru, odstrániť z jeho vrcholného vedenia človeka, ktorý podľa mňa spĺňa všetky požiadavky na odbor-

nosť, autoritu, ale aj morálny profil, ktoré tak často zaznievajú aj z úst našich najvyšších predstaviteľov, vrátane prezidenta republiky s tým, že dnes by sme nemali posudzovať stranícku príslušnosť, ale odbornosť. Myslím si, že v dnešnom období tento národ nemá toľko politických osobností tohto formátu, aby sme ich mohli jednoducho odstavovať do uzadia. Nehovoriac o tom, že už terajšie zloženie funkcionárov Slovenskej národnej rady je výsledkom rokovaní za okrúhlym stolom, kde sa všetci spoločne dohodli na takomto riešení.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem členovi Predsedníctva Slovenskej národnej rady poslancovi Brunckovi za jeho vystúpenie. Vystupoval za KSČ.

Teraz vystúpi pán Weiss, predseda Výkonného výboru Komunistickej strany Slovenska.

Poslanec P. Weiss:

Vážený pán predseda,
vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,
vážení hostia,

dovoľte mi ešte raz nastoliť otázku, o čom ideme rozhodnúť? Možno si v duchu poviete veď to všetci vieme! Ba dokonca sa už nahlas šepká aj o rozuzlení, ktoré prinesie naše rozhodnutie. Napriek tomu mi nedá, aby som sa aspoň v krátkosti k celej veci nevrátil. Verte mi, že ako člen Komunistickej strany Slovenska som zvlášť citlivý na vopred

dávané odpovede. Takže zostanem pri otázke: O čom ideme rozhodnúť?

Pán Schuster vedie zasadania Slovenskej národnej rady a jej prácu od 30. novembra 1989. Funkcie sa ujal v zložitom období. Myslím že všetci, a nielen my, čo tu sedíme, ho dobre poznáme ako odborníka po viacerých stránkach, ako inteligentného, rozhľadeného človeka, s nemalými skúsenosťami. Moji predrečníci sa v tomto smere vyjadrili jednoznačne a ťažko k ich slovám oceňujúcim schopnosti, charakter a kredit nášho predsedu, ešte niečo dodať. Na druhej strane je tu výhrada. Je komunista! A môže byť po novembrovej revolúcii na čele národa, na čele zákonodarného orgánu komunista? Zdalo by sa, akoby odpoveď jednoznačne znela - nie!

Do slobodných volieb sa však môžeme opierať iba o veľmi vetché údaje o názorových a politických orientáciách občanov. Nechajme bokom demagógiu, ktorej základný princíp - vydávanie parciálneho názoru za názor celej verejnosti či národa všetci poznáme. Nechajme bokom intuíciu, ktorá nám v dnešných búrlivých časoch nemusí vždy radiť najobjektívnejšie. Pristavme sa pri sociologických výskumoch. Aj tie sú rozporuplné, dokazujú však aspoň dve veci. Rozkolísanosť politických názorov ľudí a fakt, že žiadna strana, žiadna občianska iniciatíva dnes nemá väčšiu, než pätinovú podporu. Zatiaľ rastie iná skupina ľudí. Tá, čo jednoducho ešte nemá, či nechce mať názor.

Ocitáme sa v situácii - prepáčte mi to prirovnanie - ako by sme dnes mali vysloviť dôveru, či nedôveru ďalšiemu riadiacemu pracovníkovi. Ale my sme zákonodarný orgán, hlasovanie a rozhodovanie sú náš každodenný chlieb. Preto apelujem na vás všetkých poslancov. Máme na základe čoho rozhodnúť? Politické argumenty sú, ako ukazujú prieskumy medzi radovými občanmi, ktorých tu zastupujeme, ako som už

povedal, vratké. A čo odbornosť? Vyhlásili sme princípy kompetentnosti, morálnej bezúhonnosti a vysokého kreditu u spolupracovníkov a spoluobčanov, ktorým pán Schuster jednoznačne vyhovuje a hneď na začiatku cesty k novej spoločnosti podriadime tieto princípy parciálnym politickým záujmom? Neocitáme sa opäť v situácii, na Slovensku už po koľkýkrát, že predpokladom kompetencie číslo jedna sa stáva príslušnosť či nepríslušnosť ku komunistickej strane? Nevytvárame nebezpečný precedens spôsobu nominovania kandidáta na vysokú štátnu funkciu? A
najmä nezabránime schopnému človeku dokončiť začaté dielo?

Myslím si, panie poslankyne, páni poslanci, že naši voliči od nás určite nečakajú vopred jasné odpovede, ale vlastné samostatné rozhodnutie. Takže sa ešte raz pýtam. O čom ideme rozhodnúť?

Ďakujem.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem poslancovi Weissovi za jeho vystúpenie. Pýtam sa, či chce ešte niekto k predloženým návrhom vystúpiť?

Hlási sa podpredsedníčka SNR pani Blažejová, po nej sa hlási poslankyňa Kulinová a poslanec Hicko.

Podpredsedníčka J. Blažejová:

Ďakujem pekne za slovo pravdepodobne posledný krát z tejto pôdy, pretože doteraz, či to bola totalita, alebo to bolo čokokoľvek, o nás bezpartajných nikto nestál. Zrazu sa niekomu mimoriadne hodíme, a zase sa nás nikto nezastane, len nás niekto potrebuje. Keď sa pozerám zhora za tých pár krátkych chvíľ, je tu samý chlap. Žien tu bolo viac, a

už sa nás nemá vôbec kto zastať. A poctivú robotu preháňať cez nejaké iné záujmy nebolo a asi ani nebude naším štýlom, ani mojím. Ale ten stroj, na ktorom napíšem žiadosť o odvolanie, ešte nevyrobili.

Ďakujem.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem podpredsedníčke Blažejovej a prosím poslankyňu Kulinovú, aby sa ujala slova.

Poslankyňa D. Kulinová:

Vážené kolegyne poslankyne,
kolegovia poslanci,

medzi inými návrhmi bol aj návrh na odvolanie podpredsedníčky SNR Janky Blažejovej, ktorá hovorila predomnou. Nie po prvýkrát vystupujem z tejto tribúny na obhajobu záujmov a práv žien. Neraz som hovorila o tom, že ženy rovnako ako muži musia sa podieľať na riadení a správe štátu, mať svoje zastúpenie v zákonodarných orgánoch, v štátnych orgánoch a v celej riadiacej sfére. Všetky doterajšie rekonštrukcie našich zákonodarných a zastupiteľských orgánov smerovali k znižovaniu počtu žien v nich.

Myšlienky o účasti žien na riadení a správe štátu, vecí verejných, nie sú iba mojimi myšlienkami alebo iba myšlienkami žien - funkcionáriek. Pán prezident Masaryk v decembri 1918 vo svojom prvom posolstve Revolučnému Národnému zhromaždeniu povedal: "Som šťastný, že vidím v Revolučnom Národnom zhromaždení ženy, verím, že sa ženy majú venovať verejnej činnosti ako muži." A ďalej hovoril: "Ženy musia bojovať za svoje práva, ako bojovali pred vojnou,

a zvítazíte. Vlastne by ste mali mať - je vás väčšina - svojich ministrov, sekčných šéfov." Toľko pán prezident Masaryk.

Chcem pripomenúť, že myšlienky o zastúpení žien v riadiacej sfére, v správe štátu, su obsiahnuté aj v Konvencii Organizácie spojených národov o boji proti všetkým formám diskriminácie žien, ktorú spolu s väčšinou členských štátov ratifikovala aj naša vláda.

Pripomínam, že vo funkcii podpredsedníčky Slovenskej národnej rady, teda nášho najvyššieho zákonodarného zboru, rovnako ako vo vláde SSR, máme jedinú ženu, ženu schopnú, odborne pripravenú, morálne a mravne bezúhonnú, ženu dostatočne pružnú, operatívnu v práci, ktorú si vážime nielen my ženy. Nevidím teda dôvod, prečo by táto jediná žena, ktorá spĺňa všetky predpoklady a požiadavky súčasnej doby, bola odvolaná z funkcie podpredsedníčky Slovenskej národnej rady.

Odporúčam teda ponechať pani podpredsedníčku Janku Blažejovú v doterajšej funkcii a zároveň podávam návrh na rozšírenie funkcií podpredsedov SNR o ďalšieho podpredsedu. Nie je to v rozpore so zákonom o Slovenskej národnej rade, môže o tom rozhodnúť tento zákonodarný orgán, teda my - poslanci. Preto ešte raz hovorím, že podávam návrh na rozšírenie počtu podpredsedov Slovenskej národnej rady.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem poslankyni Kulinovej. Prosím poslanca Bicku, aby sa ujal slova.

Poslanec J. Bicko:

Vážená Slovenská národná rada,

ja som dnes prišiel, aby som medzi ôsmou a deviatou prekonzultoval niektoré problémy, súvisiace s naším školstvom. Potom som zistil, že dnes bude dôležitejšia rozprava a okrem toho z ministerstva školstva nikto nebol prítomný, aby som mohol overiť niektoré skutočnosti.

Keď sa však teraz započúvame do tých prejavov, ktoré súvisia s navrhovanými zmenami vo vedení Slovenskej národnej rady, diváci by mohli dostať dojem o nesmierne sympatickej rekonštruovanej komunistickej strane. Aká je však situácia napríklad na školách, kde vo vedúcich funkciách boli väčšinou muži, členovia komunistickej strany? V školstve je skutočná diktatúra mužov, ktorí ženy, ktoré by sa chceli pridať k obrodnému procesu, držia v okovách.

Odznela tu myšlienka, že pán prezident Havel je za toleranciu, za demokraciu. Je to skutočne tak. Aký je však vzťah predstaviteľov reformovaného školstva k prezidentovi, ak sú prípady, že žiaci za vyvesenie podobizne prezidenta na nástenku alebo za požiadavku, aby jeho podobizeň visela na úradných miestach a v školách, sú inzultovaní a doslova prenasledovaní. Myslím, že takéto odvolávanie sa na pána prezidenta je v tomto prípade pokrytectvo. To je všetko, čo som chcel povedať.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi Bickovi za jeho vystúpenie. Pýtam sa, či chce ešte niekto vystúpiť k navrhovaným zmenám v zložení Slovenskej národnej rady? Hlási sa pán poslanec Ftáčnik.

Poslanec M. Ftáčnik:

Vystupujem za KSČ. Chcel by som, aby sme si objasnili spôsob, ako budeme hlasovať. Odznelo tu viac návrhov. O časti týchto návrhov máme rozhodnúť verejným hlasovaním, o časti návrhov máme v zmysle rokovacieho poriadku Slovenskej národnej rady rozhodnúť tajným hlasovaním. Navrhoval by som, aby sme prvú časť rozpravy, ktorá teraz prebieha, chápali ako diskusiu k verejnému hlasovaniu, to znamená, ako ja tomu rozumiem, k návrhu na odvolanie predsedu Slovenskej národnej rady. A po druhé, v zmysle pripomienky poslankyne Kulinovej a v zmysle § 26 rokovacieho poriadku aby sme diskutovali o tom, či rozšírime počet podpredsedov Slovenskej národnej rady, a nie o odvolaní podpredsedníčky SNR Blažejovej, pretože najprv sa má hlasovať o pozmeňujúcom návrhu poslanca a potom o návrhu, ktorý predkladá Predsednictvo SNR. Navrhujem, aby sa pred tajným hlasovaním uskutočnila osobitná rozprava v súvislosti s tým, ako dopadne verejné hlasovanie.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi poslancovi Ftáčnikovi. Pýtam sa, či chce ešte niekto vystúpiť. Hlási sa člen Predsednictva SNR pán poslanec Švihorík.

Poslanec J. Švihorík:

Vážená Slovenská národná rada,
vážení prítomní,

najdôležitejší bod programu nášho rokovania sa nastolil včera a na schôdzi Predsednictva SNR sme sa k nemu vyjadrovali. Dnešné naše rokovanie, i včerajšie rokovanie predsednictva sa niesolo v duchu, akoby sa v našej spoloč-

nosti nič neudialo, neobrodilo a nebolo potrebné nič vykonať.

Prežívame dejinné znovuvzkriesenie pravdy a obrodenie národa. Od začiatku sa do čela obrody a vedenia nášho národa postavila osobnosť, ktorá hovorila, konala, vyjadrovala myslenie a cítenie národa. Každá veta, ktorú prednieso a prednáša, vychádza z prežitej pravdy, zo skutočnosti a z poznania, ktoré prežil nielen on, ale celý náš národ. Bol som prítomný na niektorých rokovaniach, ktoré viedol pán Budaj. Viedol ich vždy s maximálnou toleranciou, pozornosťou, demokratičnosťou, vnímal všetky názory.

Mnohé hlasy, ktoré odznievajú v štátnej spoločnosti a na zhromaždení okolo budovy SNR, poukazujú na na nedostatok verejnosti proti násiliu, že nereagovala na mnohé veci k zákonným ustanoveniam napr. o štátnom znaku a k ďalším. V tomto smere by som chcel povedať, že hnutie VPN v daných podmienkach svojej činnosti sa nemôže vyjadrovať ku všetkému. Veď vieme, ako bolo povedané na začiatku nášho rokovania, že ani slovenská vláda, Slovenská národná rada, poslanci, nestačíme zachytiť všetky zákony, ktoré sa prijímajú na federálnej úrovni.

Všetci akoci zabúdame, že prirodzenou veducou osobnosťou nášho národa, za ktorou idú naši občania, je pán Budaj. Bolo by politickým hazardom nevyužiť kapitál, ktorý máme v osobe pána Budaja. Zabúdame na to, že hnutie Verejnosť proti násiliu sme prakticky my všetci. Ostatné politické strany a hnutia - to je trieštenie nášho politického a verejného života v predvolebnom boji. Do tohoto predvolebného boja vniká veľa prvkov, ktoré treba prefiltrovať, aby progresívne sily demokracie v našej spoločnosti zvítazili a aby sme takto pristúpili k slobodným voľbám, aby sa v nich v podobe novozvolených politických štruktúr prejavila vôľa národa, jeho väčšiny a záujem celej spoločnosti.

Kšte raz by som chcel zdôrazniť, aby sme sa neodtrhli od tohoto hnutia nášho národa a našej spoločnosti. Je málo takých historických chvíľ a období, ake teraz preživa naš slovensky národ. Bola zvrhnutá totalitná moc, po čom sme túžili všetci, celých 40 rokov. Pamätáme na krivdy, ktoré nás tlačili a nedovolili sa nam narovnať. Teraz sme sa očistili, obnovili, chceme vykročiť a zrazu sa tu všetci trieštime.

V podobe pána Schustera, ktorý bol medzi nami skrytým talentom, je osobnosť, ktorú všetci po odbornej stránke uznávame, ktorá je maximálne tolerantna, u ktorej sa prejavil politický talent, diplomacia. Veď pán Schuster ostáva ako prvy podpredseda SNR, bude prvým zabehnutým, skusenym spolupracovnikom pána Budaja. Prečo by Slovenská národna rada nemohla pod takýmto vedením ďalej pokračovať a pripravovať voľby? Vieme, že politicky i hospodársky život na Slovensku skutočne stagnuje. Nestačíme držať tempo. Je potrebne niečo urobiť.

Kritizovali ste tu znenie sľubu poslancov i mnohé iné veci. Na rokovaniach výborov sme rozhodovali, či slovenský znak prijať alebo neprijať. Bolo šesť hlasov proti šiestim. Ako môže ďalej takto Slovenská narodná rada alebo iné orgány pokračovať? Veď musíme nastupiť nejaké tempo, cieľ!

V Čechách do hnutia a jeho vedenia nastúpili členovia Občianskeho fóra. Je to osobnosť pána Havla, ktorý bol skrytý. Mnohi sme o ňom vedeli. Vidíme aký je to talent, aký veľký duch národa prejavuje a čo všetko pre nás už za taký krátky čas v medzinárodnom politickom hnutí dosiahol.

Prečo sa bojíme na Slovensku dať z hnutia človeka, ktorý podnecoval, riskoval, ktorý nešiel za kariérou. Dovoľujem si to prehlásiť, lebo tirto veci poznám. Viem, že veľmi ťažko sa dal presvedčiť, aby nastúpil do tejto funk-

cie alebo vôbec prijal funkciu poslanca. Chcel byť bokom. Ale terajší vývoj u nás a stagnacia prinútili týchto ľudí z Verejnosti proti násiliu vstúpiť do politického života, aj v rámci činnosti Slovenskej národnej rady.

Preto by som odporúčal, aby sme zvážili, čo prakticky naša nežná revolúcia dosiahla, čo by mala dosiahnuť ďalej v zjednodujúcom bode nášho národa. Tieto protesty by boli určite utlmením celého hnutia. Preto sa zobuďme, zvážme ako chceme vykročiť, kde chceme vykročiť, či chceme slobodné voľby, ako ich chceme mať pripravené a po slobodných voľbách ako kráčať ďalej.

Ja by som sa prihováral v mene poslancov demokratov, aj v mene svojom za pána Budaja, aby vstúpil do vedenia Slovenskej národnej rady.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem členovi Predsedníctva SNR poslancovi Švihorikovi za jeho vystúpenie.

Musím však uviesť na správnu mieru otázku, týkajúcu sa slovenských štátnych znakov. Všetky výbory prerokovali návrhy pána prezidenta i návrhy na slovenské znaky - hymnu, zástavu, vlajku, tak ako ich prerokovala slovenská vláda a predložila na dnešné rokovanie. V ďalšej časti budeme o týchto otázkach rokovať a prijmeme k tomu uznesenie.

Pýtam sa ešte raz, či chce ešte niekto vystúpiť k týmto bodom?

Hlási sa pán poslanec Ftáčnik s faktickou pripomienkou a pán poslanec Trepáč.

Poslanec M. Ftáčnik:

Mám faktickú pripomienku k tomu, čo tu odznelo pred chvíľou, že hnutie VPN sme my všetci. Hnutie VPN sme možno boli všetci niekedy v novembri, decembri a v januári. Ale 10. februára sa zišiel druhý slovenský snem, ktorý prijal stanovy, v ktorých sa píše, že členom politického hnutia sa môže stať každý občan starší ako 15 rokov, členstvo vzniká podpisom zakladajúcej listiny. Okrem toho zákon Federálneho zhromaždenia o politických stranách a politických hnutiach kvalifikuje toto hnutie ako politické hnutie. Nevidím preto dôvod, prečo by sme sa dnes my všetci mali cítiť príslušníkmi jedného politického hnutia.

Chápem posledné slová predrečníka tak - a tie chcem podporiť - že chceme, aby paleta politického života, resp. reprezentácia, ktorá stojí na čele Slovenskej národnej rady, vyjadrovala aj to, že hnutie VPN je významnou zložkou politického života na Slovensku. Myslím si, že toto tvrdenie môžeme akceptovať a v tomto zmysle podporujem, aby sme pánovi Budajovi vytvorili miesto. To bol zmysel i návrhu na rozšírenie počtu podpredsedov SNR tak, aby vznikla demokratické alebo pluralitné zastúpenie všetkých rozhodujúcich síl. Ale prosím, aby sme sa vyvarovali faktických nepresností a pri hlasovaní zvážili, že to, čo navrhol môj predrečník, sa dá dosiahnuť aj iným spôsobom.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem poslancovi Ftáčnikovi, hovoriť bude poslanec Trepáč.

Poslanec J. Trepáč:

Vážená Slovenská národná rada,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

poslanec Švihorík hovoril o tom, že sa v medzinárodnej politickej situácii urobilo veľa pre to, aby sa spopularizovali trendy, ktoré u nás teraz prebiehajú. Preto chcem zdôrazniť, že pohľad sveta je uprený na ČSSR a hodnotia všetko, čo sa u nás deje. My na tejto pôde, aj čelní politickí predstavitelia štátu, počnúc prezidentom republiky, cez vedúcich predstaviteľov Občianskeho fora a Verejnosti proti násiliu vo svojich televíznych vystupeniach kritizovali odvolávanie vedúcich hospodárskych pracovníkov z funkcií len za to, že boli komunisti a neprihliadalo sa na ich odbornosť. My ideme teraz robiť to isté?

Myslím si, že nový predseda Slovenskej národnej rady - nech príde akokoľvek zdatný - za tri mesiace do volieb nemôže vniknúť do problematiky tak, ako to môže urobiť doterajší predseda poslanec Schuster. Preto si myslím, že by nebolo politicky správne ho odvolať.

Poslanci Dubníček a Čarnogurský predomnou hovorili o spolupráci s KSČ, vítajú nových poslancov a tých, ktorí sú za komunistickú stranu, že sa tešia na ich spolupracu. Dovolím si pochybovať o úprimnosti týchto slov na základe mitingu, ktorý sa konal v nedeľu v Bratislave, kde vystupovali trochu v inom duchu.

A posledná vec, čo by som chcel zdôrazniť, vážené poslankyne, vážení poslanci, že by sme sa my, vláda SSR, i federálna vláda mali viac zaoberať situáciou v národnom hospodárstve, kde nám denne unikajú milióny, dá sa povedať miliardy. A proti tomu aby sa to zastavilo, sa deje veľmi

málo. Musíme k tomu prispieť my všetci vo svojich volebných obvodoch, musia k tomu prispieť nové zákony, ktoré treba urýchlene realizovať a musia k tomu prispieť čo najskôr voľby. Urobme všetko pre to, aby boli čo najskôr.

Ďakujem.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem poslancovi Trepáčovi. Pýtam sa, či ešte chce niekto k týmto návrhom vystúpiť? Ak nie, udeľujem slovo pánovi predsedovi Schusterovi.

Predseda R. Schuster:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

po tom všetkom, čo tu odznelo, verte mi, znovu je mi ťažko vás presvedčať, ale ja to myslím úprimne a myslím si, že kandidatúra pána Budaja je v tomto období správna. Ja ju skutočne úprimne podporujem a prosím vás, aby ste to aj vy takto chápali.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi predsedovi Schusterovi. Prv, než dám hlasovať o pozmeňujúcom návrhu, ktorý tu predniesla poslankyňa Kulinová, musím vás oboznámiť s tým, že v nadväznosti na naše predchádzajúce rokovanie, na ktorom sa vzdal funkcie predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR poslanec Peter Brňák, máme na dnešnej schôdzi zvoliť nového predsedu tohto výboru, za ktorého Predsedníctvo SNR odporúča poslanca

Jana Bakiču. Jeho charakteristiku ste dostali pri minulých voľbách.

Chcem ešte upozorniť, že podľa § 8 odsek 3 rokovacieho poriadku Slovenská národná rada určí počet členov svojho predsedníctva, počet podpredsedov, overovateľov a zriadi svoje ďalšie výbory. Čiže je v kompetencii SNR hlasovaním rozhodnuť o tom, koľko bude mať podpredsedov. Tento návrh ešte upresňujem - ak poslankyňa Kulinova bude s tým suhlasiť, aby sme teraz rozhodli hlasovaním, či suhlasíme so zriadením funkcie ďalšieho podpredsedu SNR aj vtedy, keby toto miesto nebolo potrebné obsadiť. Upozorňujem však, že sme v asymetrii s Českou národnou radou, ktorá má len troch podpredsedov.

Budeme hlasovať o pozmeňujúcom návrhu. Ešte raz skúsime využiť hlasovacie zariadenie. Napriek tomu však žiadam, aby sa hlasovalo aklamačne a žiadam overovateľov poslankyňu Evu Zámečníkovu, Viliama Volku, Jozefa Trepáča a Veroniku Špálkovú, aby pomohli sčítať hlasy. Za predsednícky stôl budem hlasy sčítavať osobne.

Prosím zistime počet prítomných poslancov stlačením hlasovacieho tlačítka.

/Stav poslancov je 143./

Dávam hlasovať. Kto je za pozmeňujúci návrh, ktorý predniesla poslankyňa Kulinová, nech stlačí hlasovacie tlačítko a zároveň zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Kto je proti pozmeňujúcemu návrhu?
/16 poslancov hlasovalo proti./

Kto sa zdržal hlasovania?
/7 poslancov sa zdržalo hlasovania./

Konštatujem, že sme odsúhlasili počet podpredsedov Slovenskej národnej rady na päť.

Teraz dávam hlasovať o ďalších predložených návrhoch. Znovu budeme hlasovať aklamačne. Zistili sme, že hlasovať bude 143 poslancov.

Kto je za odvolanie Rudolfa Schustera z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.

Za odvolanie predsedu SNR R. Schustera hlasovalo 49 poslancov.

Prosím, overíme si to technikou. Budeme sa prezentovať. Podľa hlasovacieho zariadenia je prítomných 144 poslancov.

Kto je za to, aby bol pán Schuster odvolaný z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady, nech stlačí tlačítko na 3 sekundy a zároveň zdvihne ruku:

/Hlasovanie./
Ďakujem.
/Za odvolanie R. Schustera hlasovalo 53 poslancov./

Podpredseda J. Majer:

Ešte raz sa budeme prezentovať. Prosím technikov, aby pomohli pri manipulácii s hlasovacím zariadením.

Poslanec J. Ďurica:

Mam faktickú poznámku. Je to príliš vážna vec, aby sme teraz skúšali technické zariadenie.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Budeme hlasovať znova. Prosím, aby každý poslanec až do sčítania hlasov držal zdvihnutú ruku!

Kto je za to, aby pán Schuster bol odvolaný z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

/Za odvolanie hlasovalo 54 poslancov./

Kto je proti odvolaniu pána Schustera z funkcie?

/Väčšina poslancov bola proti odvolaniu./

/Potlesk a skandovanie z balkóna "Schuster, Schuster"./

Kto sa zdržal hlasovania?

/7 poslancov sa zdržalo hlasovania./

Konštatujem, že pán Rudolf Schuster zostáva naďalej predsedom Slovenskej národnej rady.

/Potlesk a skandovanie./

Bol tu návrh na odvolanie pani podpredsedníčky Slovenskej národnej rady Blažejovej.

Pýtam sa, kto je za to, aby pani podpredsedníčka Slovenskej národnej rady Blažejová bola odvolaná z funkcie, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

/10 poslancov hlasovalo za odvolanie./

Kto je proti?

/Väčšina poslancov hlasovala proti odvolaniu./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Nikto./

Konštatujem, že pani Blažejová zostáva naďalej podpredsedníčkou Slovenskej národnej rady.

/Potlesk./

Keďže pán Schuster zostáva naďalej predsedom Slovenskej národnej rady, ako predsedajúci dávam návrh, aby prvým podpredsedom SNR sa stal pán Budaj. Žiadam ho o jeho vyjadrenie.

Poslanec J. Budaj:

Vážení prítomní,

návrh Koordinačného výboru Verejnosti proti násiliu nebol vedený žiadnou inou snahou, než posilniť spoluprácu medzi týmito dvomi centrami. Posilniť spoluprácu odborníkov, posilniť politickú jednotu obidvoch politických centier a dokázať tak v tomto druhom polčase, ktorý nás čaká do volieb, že sme schopní udržať tempo revolúcie. Nechcem tu poukazovať na to, čo už bolo povedané, tempo s vývojom v Českej republike, tempo s vlastnými predstavami občanov a s tým, čo od nás očakáva verejnosť. Dovolím si poznamenať krátko k tomu, čo bolo uvedené na margo návrhu na zmenu predsedu s ohľadom na jeho stranícku príslušnosť. Domnievam sa, že to nebola tá najšťastnejšia a najpresnejšia interpretácia, aj keď ďakujem rečníkom za to, že podporovali návrh Verejnosti proti násiliu.

Hlavnou príčinou bolo to, že toto hnutie po istom čase váhania, keď jeho predstavitelia odmietali prijímať akékoľvek funkcie, si uvedomilo svoju spoluzodpovednosť za vývoj situácie, uvedomilo si istú politickú roztrieštenosť a aj chyby, ktoré sa stali za posledné dva mesiace. Tieto chyby a nedostatky majú svoje korene medzi politickými stranami, vo Verejnosti proti násiliu, tak aj v práci vlády a politike komunistickej strany.

Domnievam sa, že času do volieb zostáva málo. Verejnosť sa veľmi prudko začala rozdeľovať, namiesto aby sa spájala. Vzniká nacionalizmus slovenský, nacionalizmus maďarský, nacionalizmus rôznych národností. Keď sme začínali revolúciu, všetci sme boli jednotní. Je celkom pochopiteľné, že keď sme sa z námesti vrátili domov, niektorí ľudia začali hľadieť na svoje osobné postavenie, ktoré môže budúca reforma ohroziť. Obávam sa, a som presvedčený, že túto obavu nezdieľam sám, že ju zdieľajú spomedzi vás viaceří, že ľudia, ktorí sa nedokázali legitimovať v zápase s totalitnou mocou za tých 20 rokov, ktoré nedávno skončili, a to aj ľudia z radov komunistickej strany, ktorí mali k tomu zvláštnu zodpovednosť, odhaľovať pravdu o svojej strane, ľudia ktorí sa nedokázali zlegitimovať počas udalostí revolúcie, nachádzajú dnes politickú platformu nacionalizmu. Nie je to šťastný vývoj. Na Slovensku nie je nový a neprospel nám ani v roku 1968, keď niekdajší prezident Gustáv Husák vyhlásil, že najprv ho zaujímajú nacionálne otázky a až potom demokratizácia. Vieme, ako to nakoniec dopadlo. Pod plášťikom národného riešenia nebola uskutočnená ani federácia, a neprišlo ani k demokratizácii. Hnutie VPN bolo od prvých dní konfrontované s mnohými problémami, ktoré sa týkali situácie prázdneho stola, na ktorom sú znovu rozdané karty.

Žiaľ, nezdá sa, že vývoj situácie za posledné dva mesiace by nás všetkých, aj vás, ktorí stojíte na balkóne,

mohol uspokojiť. Spoločenská atmosféra je napätá, legitimita občianskeho hnutia na Slovensku sa prakticky nedosiahla, hoci jeho nepriatelia hovoria o novej totalite. Naša totalita, váženi prítomní, spočíva tak nanajvýš v tom, že na nás uvalili povinnosť zaoberať sa kooptáciami, tou najnevďačnejšou činnosťou, ktorú nechcel robiť nikto z politických strán, že na nás uvalili zodpovednosť za riešenie a za napravanie nedostatkov, ktorá spôsobila iná strana a iná skupina ľudí pred nami, strana ktorá nejedného z nás predtým prenasledovala. Dnes tu stoja mnohí a obviňujú nás z tých nedostatkov. Obviňujú nás z nedemokracie. Z totality do demokracie nie je možné skočiť ako z brehu do vody. Nebolo možné vyhlásiť voľby, nebolo možné postupovať tak, ako by sme si to všetci želali. Naše hnutie Verejnosť proti násiliu - ak by boli bývali vyhlásené voľby v dobe, keď sa robili kooptácie - by pravdepodobne aj v tejto miestnosti malo viac poslancov, než ich má dnes. A členov komunistickej strany, ktorých je tu 65, by možno bolo menej. Voľby sa nevyhlásili, rokovalo sa za okrúhlym stolom, za ktorým sa komunistickej strane ponúkali vždy veľmi slušné podmienky.

Naša tolerancia trvala veľmi dlho a dostala nás, ako sami vidíte, do situácie opozicie, ktorá zvíťazila, ale nezobrala moc. Nebudem tu opakovať notoricky známe fakty o nedostatku financií a o nedostatku papiera pre tlačoviny akýchkoľvek iných strán, okrem komunistickej strany. Práve v tomto období hnutie Verejnosť proti násiliu chce rozhodne zastaviť akékoľvek podobné útoky, chceme vyzvať k tomu, aby sa všetky politické strany zdržali vzájomného ohováranía, intrigovania a útokov.

To, čo sme však žiadali, to neboli útoky na komunistickú stranu ako takú, to boli výhrady voči jej dominancii, ktorá mala aj na Slovensku dávno skončiť. Ktorá mohla skončiť jedným veľkorysým rozhodnutím vedenia komunistic-

kej strany alebo členstva komunistickej strany. Napriek revoúcii má dodnes monopol v tlačiarňach, komunistická strana má dodnes napríklad k dispozícii počítačovú techniku, ktorá bola pôvodne zakúpená pre vojenské potreby a vďaka ktorej jej denník Pravda môže vychádzať veľmi skoro ráno, lebo je počítačovou technikou dopravený do Košíc a Žiliny, zatiaľ čo ostatné denníky majú uzávierku o ôsmej. Náš občasník Verejnosť, ktorý sa ani nedostane na vidiek /PNS ho nechce objednávať, pretože nie je denníkom, ale iba občasníkom/. Nedostane sa nikde, kde nie je stánok PNS. Uzávierku máme o 16.00 hodine, denník komunistickej strany, vďaka vyspelej technike ju môže mať o 24.00 hodine. A všetci, ktorí sa vyznajú v tom, čo to znamená, vedia odhadnúť, aký je to rozdiel.

Bola na nás prenesená zodpovednosť za organizovanie okruhlych stolov pri rekonštrukcii národných výborov. Ale dodnes vlastne nemáme tlačový nástroj, ako komunikovať s obyvateľmi, ako im vysvetľovať postupy, ako im vysvetliť postup kooptácii, ako im sprístupňovať demokraciu, ku ktorej spejeme. Veď aj volebný zákon mnohým občanom pripadá dnes neznámy, mnohým aj nedemokratický, pretože väzba medzi poslancom a voličom je úplne iná, než tomu bolo doteraz.

Toto všetko by si vyžadovalo odložiť politikárčenie, odložiť spory o to, kto tu má zvítaziť, až na to obdobie, kedy pôjde skutočne o volebný zápas. A i ten, veríme všetci spoločne, že sa bude diať v duchu politickej kultúry a istej etiky. Zatiaľ je politická etika a kultúra z rôznych strán prekračovaná, občania su dezorientovaní a ako som už povedal, vytvára sa napätie. To napätie súvisí aj s tým, že na mnohých miestach Slovenska skutočne nie je zrejmé, kto tu vlastne vyhral. Dnešné hlasovanie ukazuje, že bezpartajní, ktorých sme považovali za ľudí nezávislého myslenia, ktorí podporujú myšlienku revolúcie, sa v hlaso-

vani pripojili na stranu komunistickej strany. Ale nechcel som sa v tejto veci vyjadrovať. Je to vec svedomia a rozhodnutia každého poslanca, na čiu stranu sa pripojí.

Ešte raz podčiarkujem, že naše hnutie ponukou k užšej spolupráci a ponukou vyslania legitimného zastupcu do vedenia Slovenskej národnej rady nesledovalo nič iné, než to, aby posilnilo tento orgán pri rokovaniach s českou stranou, pri rokovaniach na Slovensku, aby sa manifestovala politická sila, ktorá revoluciu začínala, na ktorej bedrách bola všetka ťažka práca, aj špinavá práca, o ktorú nikto iný nestál, ale na ktorej sa všetky strany zhodli, že niekto ju urobiť musí, aby sme sa vôbec dostali ďalej. Domnievali sme sa, že toto hnutie by malo právo byť tým, ktoré bude v tomto krátkom období do volieb ťahať iniciatívu, ktoré spojí svoje sily so silami SNR. Vaše hlasovanie na tom nič nemení. Naše hnutie tu nie je na samoúčelné vlastnenie moci. Dominanciu sme tu mohli uchvacovať inokedy, a iným spôsobom. Prišli sme s týmto návrhom v inej dobe. Nie v dobe, keď by sa bol riešil možno len jednoduchým dvihnutím rúk, ako sa stalo pri hlasovaní za prezidenta, kde hlasovali aj mnohí ti, ktorí ešte deň predtým s návrhom rozhodne nesúhlasili. Prichádzame s ním v dobe, keď cítime, že je to potrebné. A to nie pre hnutie, že je to potrebné pre zjednotenie všetkých demokratických síl, pre vyvinutie novej iniciatívy, pre pozdvihnutie slovenského občianstva, ktoré v tomto hnutí, nech ho už ohovára ten či onen, akokoľvek, aj historicky bude vidieť druhé najväčšie vzopätie demokratických síl od roku 1944. Toto hnutie slúžilo a bude slúžiť tomu, aby sa tu pripravili demokratické voľby. Aby sa tu každému, komu sa ukrivdilo, aj od 17. novembra, aj pred 17. novembrom, dostalo zadosťučinenia.

Takáto revolúcia, pri ktorej netiekla krv, je predsa len revolúciou a tiekli pri nej nervy. Tým, ktorí boli poškodení, aj tým, ktorí poškodzovali. Celá spoločnosť bola

a je v psychickom strese. Spoločnosť je dezorientovaná. Zostáva teda moc komunistickej strany na Slovensku dominantnou? Všetky vonkajšie znaky ukazujú že až ku dnešnému dňu, vrátane názvu republiky, obsadenia čelných miest, pomeru sil v tlačových médiách - zostalo pri starom. Tieto vonkajšie znaky obyvateľstvo veľmi pozorne vníma.

Napriek vášmu odmietnutiu podanej ruky, toto hnutie chce naďalej zostať v tej rovine, ktorú si pre seba vybralo. A kto tu, v tejto krajine, mal alebo má ambíciu mať monopol moci a byť mocenskou štruktúrou, to ukázala minulosť a ukáže budúcnosť. Verejnosť proti násiliu je hnutie, ktoré má za sebou tri mesiace svojej existencie a jeho podstatným cieľom je pozdvihnutie občianskej a ľudskej kvality, kvality celého života na Slovensku. Tohoto cieľa sa budeme držať, bez ohľadu na to, či naša ponuka na spoluprácu bude prijímaná alebo odmietaná. Hnutie Charta prežilo aj obdobia prenasledovania, možno v úzkom okruhu, ale prežilo, ako výraz pravdy a výraz odhodlania stáť za ideálmi, v ktoré verí. Ponuka, ktorú sme urobili Predsedníctvu SNR nebola predkladaná ultimatívne a nebola to požiadavka, ktorú by sme chceli zákulisne riešiť. Sami poslanci, ktorí sú bez stranickej príslušnosti vedia, že ani na nich nebol vyvíjaný žiaden nátlak. Podobne to môžu dosvedčiť poslanci z politických strán. Bol vedený dialóg s tým najlepším úmyslom pomôcť spoločnej veci, viac sa zjednotiť a vytvoriť atmosféru pracovnú. Skončiť s atmosférou politickej konfrontácie. Táto atmosféra totiž v poslednej dobe začala vznikať práve len na Slovensku. V Čechách, ako všetci viete, je iná situácia. Obdobie konfrontácií prekonali, dokázali nájsť odvahu k ďalším krokom, dokázali nájsť odvahu k vytvoreniu atmosféry národnej obnovy. A je to vidieť aj na výsledkoch a na ich programoch.

Som presvedčený, že aj Slovenská národná rada sa bude snažiť nezaostať v budúcnosti za úlohami, ktoré pred

ňou stoja. Naše hnutie je jej v tomto vždy k dispozícii a pán predseda Schuster by mohol povedať, v akej roli som aj ja osobne, aj koordinačný výbor, aj naše hnutie vystupovalo voči Slovenskej národnej rade a či táto rola bola horšia alebo lepšia, než pomoc jeho rodnej strany. My sme nekádrovali podľa stranickej príslušnosti. To je dezinformácia. Konštatujeme len to, že táto stranícka príslušnosť je istým vonkajším signálom pre slovenskú verejnosť. Osoba pána predsedu bola v našich očiach nadstranícka a tak sa i správal. Ponúkali sme istú verziu, ktorej odmietnutím sa na ponuke k spolupráci nič nemení.

K otázke, či zo svojho poslaneckého postu prijímam post podpredsedu Slovenskej národnej rady, sa vyjadrujem - áno.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Mám ešte ďalšiu otázku. S ohľadom na to, že doterajší predseda Výboru SNR pre životné prostredie, pán Dalibor Maďar sa vzdal funkcie, pýtam sa, či prijmete aj funkciu predsedu tohoto výboru?

Poslanec J. Budaj:

Áno.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem. Teraz dovoľte, aby sme dokončili voľby. V nadväznosti na to, že pán poslanec Brňák sa vzdal funkcie predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR, treba odsúhlasiť jeho odvolanie z tejto funkcie.

Kto je za to, aby bol z funkcie predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR a člena Predsednictva SNR na vlastnú žiadosť odvolaný poslanec Peter Brňák, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Kto je proti?
/1 poslanec hlasoval proti./
Kto sa zdržal hlasovania?
/12 poslancov sa zdržalo hlasovania./

Zisťujem, že pán Peter Brňák bol odvolaný z funkcie predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR a člena Predsednictva SNR.

Vzhľadom na to, že podľa ods. 3 § 27 zákona SNR o rokovacom poriadku SNR sa predsedovia výborov a ďalší členovia Predsednictva SNR volia tajným hlasovaním, prerušíme schôdzu. Ešte pred prerušením chcem predniesť návrh Predsednictva SNR, aby sa členom Predsednictva SNR stal poslanec Boris Zala.

Teraz vyhlasujem hodinovú obedňajšiu prestávku. Stretneme sa o 14.10 hodine.

/Po prestávke./

Podpredseda J. Majer:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,
váženi hostia,

budeme pokračovať v rokovaní. Predseda Slovenskej na-

rodnej rady ma požiadal, aby som viedol schôdzu ešte do skončenia volieb a odpovedí členov vlády SSR na otázky.

Teraz pristúpime k voľbám. Prosím aby boli rozdané hlasovacie lístky, ktoré môžete upraviť vo vyznačených priestoroch nachádzajúcich sa vzadu za predsednictvom. Platný hlasovací lístok je ten, na ktorom meno kandidáta nebude preškrtnuté.

/Rozdanie hlasovacích lístkov./

Dostali sme tri hlasovacie lístky. Na žltom lístku je návrh na voľbu pána poslanca Budaja do funkcie prvého podpredsedu SNR, na zelenom lístku je návrh na voľbu Borisa Žalu za člena Predsedníctva SNR a na červenom lístku je návrh na voľbu predsedov výborov, a to za predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR Jána Bakiču a za predsedu Výboru SNR pre životné prostredie Jána Budaja. Čiže ak na červenom lístku bude jedno meno preškrtnuté, ostáva hlas pre toho, ktorého meno nebude preškrtnuté.

Prosím poslancov, aby po vykonaní volieb zaujali svoje miesto v zasadacej sieni.

/Vykonanie volieb./

Podpredseda J. Majer:

Vážene poslankyne,
váženi poslanci,

pýtam sa, či ste všetci vykonali voľby.

/Všetci prítomní poslanci vykonali voľby./

Ďakujem. Prosím overovateľov Slovenskej národnej rady, aby sa odobrali do určenej miestnosti a spočítali hlasy. Mňa prosím ospravedlňte, keďže vediem schôdzu..

Odporúčam, aby sme pokračovali v rokovaní piatym bodom programu, ktorým sú

odpovede členov vlády SSR na otázky poslancov.

Prosím predsedu vlády SSR akademika Čiča, aby ako prvý zodpovedal na otázky.

Predseda vlády SSR akademik M. Čič:

Vážené predsedníctvo,
vážené poslankyne,
váženi poslanci,

dovoľte, aby som najskôr odpovedal na dve otázky, ktoré mi predložil na predchádzajúcom zasadaní Slovenskej národnej rady pán poslanec Trepáč. Predovšetkým sa pýtal, kedy bude predložený na prerokovanie v národných radách a potom vo Federálnom zhromaždení štrajkový zákon. Podľa mojich informácií môžem k tomu povedať len toľko, že ústavnoprávne výbory Federálneho zhromaždenia uznesením z 30.-11.1989 navrhli odložiť prerokovanie návrhu pre množstvo nevyjasnených obsahových ustanovení návrhu tohoto zákona. Federálne zhromaždenie z týchto dôvodov, ako aj vzhľadom na mnoho pripomienok z národných rád, nezaradilo uvedený návrh na program schôdze. Zrejme sa predpokladá, že návrh ešte bude opätovne prerokovaný vo federálnej vláde.

Druhá otázka sa týkala najmä problematiky doplácania Českej republiky na Slovenskú republiku. Samozrejme, že urobiť takúto analýzu je mimoriadne náročné a ťažké, pretože treba brať do úvahy celý rad vážnych aspektov, počnúc

ľudským činiteľom cez ekologické, ekonomické, sociálne, finančné, uverové a iné hľadiská. Chcem však povedať, že pripravujeme správu vlády o stave Slovenskej socialistickej republiky, ktorú predložíme na rokovanie Slovenskej národnej rady. Bol by som rád, keby bolo možné túto správu prerokovať na najbližšom zasadaní Slovenskej národnej rady, kde by sme sa chceli sčasti vysporiadať aj s touto problematikou. V tomto čase na položenej otázke pracuje expertný team, členom ktorého sú aj pracovníci orgánov našej vlády. Študujú predovšetkým otázky, týkajúce sa finalizácie výroby, surovín a ich spracovania na území Slovenskej socialistickej, migrácie pracovných síl, ktoré odchádzajú zo Slovenska najmä do oblasti Ostravy, Třinca, prípadne do ďalších oblastí. Samozrejme treba brať do úvahy aj náklady na vzdelanie, výchovu a celý rad iných veci, vrátane tvorby národného dôchodku, resp. národného produktu v Českej socialistickej republike a potom aj prerozdelenia štátneho rozpočtu.

To boli otázky z predchádzajúceho zasadania Slovenskej národnej rady.

Teraz mi dovoľte veľmi stručne reagovať na dnes prednesené otázky. Pretože ich bolo mimoriadne veľa, nie je možné teraz sa zaoberať všetkými problémami. Mnohé problémy, ktoré ste tu formulovali, máme na pamäti a nielen že ich evidujeme, ale sa nimi zaoberáme. Na mnohé dáme odpoveď v správe, ktorú chceme predložiť na prerokovanie Slovenskej narodnej rade.

Poslankyňa Csekesová navrhuje, aby v Československej televízii bol vytvorený odbor zdravej výživy mladého človeka. Osobne sa tiež veľmi prihováram za tento návrh. Budeme odporúčať ministrovi kultúry a riaditeľovi Československej televízie na Slovensku, aby išlo o reláciu, ktorá sa bude zaoberať psychohygienou, telesnou hygienou, kultú-

tou, spôsobom života našich mladých ľudí. Môže to veci jedine prospieť.

Pán poslanec Hamerlík hovoril k zrušeniu malotriedok. Áno, aj my sme konštatovali, bola to veľká, veľmi závažná chyba. Niekedy sa to spája len s územím, kde žijú aj občania iných národností. Nie je to pravda, je to celoslovenský problém a musí sa urýchlene riešiť. Ministerstvo školstva, mládeže a telesnej výchovy má túto úlohu a urýchlene budeme musieť urobiť nápravu. Odpovedám celkom jednoznačne, že k týmto školám sa bude treba vrátiť. Pochopiteľne budú tu znovu potrebné investície, budeme musieť do toho zapojiť KNV, ONV, miestne národné výbory, pod gesciou ministra školstva.

Pán poslanec Bicko - čo vie slovenská vláda o výstavbe mohutnej rádiolokačnej stanice v Mukačeve, resp. v jeho okolí. Žiaľ, musím povedať, že neviem nič. Aj teraz som si preveroval niektoré skutočnosti. Nepodarilo sa mi zistiť nič pozitívneho, aby som mohol odpovedať. Samozrejmo, obrátime sa na Federálne ministerstvo vnútra a na Ministerstvo národnej obrany, na Ministerstvo zahraničných veci a akonáhle zistíme niektoré skutočnosti, budeme o výsledku nášho skumania informovať Slovenskú národnu radu.

Ďakujem pánovi poslancovi Bickovi za upozornenie, pretože ak je to pravda, ide o mimoriadne závažné skutočnosti, ktoré nie je možné riešiť iným spôsobom, iba v spolupráci so susednými krajinami.

Pani poslankyňa Látková hovorila o štátnom podniku. Spomínala predovšetkým Sliač. Chcem povedať, že ministerstvo zdravotníctva a sociálnych veci ako zakladateľ musí túto otázku riešiť, a to urýchlene. Práve v tejto problematike, pokiaľ ide o štátne podniky kúpeľníctva, máme veľké skĺzy. Predpokladáme, že v tejto oblasti by mohlo byť 6

až 8 štátnych podnikov. Som toho názoru, že najneskôr do 6 týždňov musí byť tento problém vyriešený. Budeme o tom informovať tiež Slovenskú národnú radu.

Pán poslanec Húska hovoril o nákupoch, o situácii ktorá vznikla na trhu. Samozrejme, že ide o mimoriadne závažné problémy. Naša vláda upozorňovala na to veľmi dôrazne už dávnejšie. Urobili sa niektoré opatrenia, obmedzenia, ale ako sa ukázalo najmä po novom režime, ktorý sa zaviedol v styku s niektorými krajinami - Rakúskom, so Sovietskym zväzom, s Maďarskom, Poľskom - sa situácia skutočne dostala v niektorých oblastiach takmer do dramatických polôh. Preto v pondelok som vo federálnej vláde predložil ďalší iniciatívny návrh s rozborom situácie, s konkrétnymi opatreniami, ako by sa veci mali riešiť.

Nie všetko, čo sa týka obchodu, najmä pokiaľ ide o zahraničný styk, patrí do kompetencie národných republík. Preto musí urobiť opatrenia federálna vláda. Dnes sa o tejto veci rokuje na základe nášho materiálu a v pondelok sme sa vo federálnej vláde dohodli, že dnes by sa mala vydať norma. Možno to bude vyhláška, možno táto právna norma bude mať iný charakter, ale riešiť sa to musí.

Pre vašu informáciu chcem povedať len toľko, že výrazné negatívne tendencie sa prejavujú najmä v nákupe mäsa a mäsových výrobkov v Bratislave, ale aj inde. Pre ilustráciu uvediem, že v januári 1990 vzrástol nákup mäsa oproti porovnateľnému obdobiu minulého roka o 18 %. To predstavuje 361 ton naviac a pritom viete, že pokiaľ ide o bilancie mäsa, stojíme tak-tak na ostrí noža.

Mimoriadne závažná je otázka benzínu, ktorý nám robí veľmi vážne problémy v dôsledku neukončenia Hydrokraku. V záujme toho, aby sa veci urýchlili, na budúci týždeň pravdepodobne príde aj predseda vlády ČSSR pán Čalfa. Dokonče-

nie týchto vecí chceme urýchliť, pretože meškajú najmä dodavatelia s celým radom takých komponentov, bez ktorých Hydrokrak nemôžeme spustiť. To je jeden dôvod. Pochopiteľne, je tu i ďalší, že mešká ropa zo Sovietskeho zväzu. O týchto otázkach sme rokovali aj s predstaviteľmi Sovietskeho zväzu, pokiaľ ide o obchodné zastupiteľstvá. Nie sú vraj v stave dodať nám dostatok ropy a tento sklz chcú vyrovnať až v neskoršom období. Pritom ako viete a už som to tu spomínal, nakupujeme benzín za devízy z NSR, Rakúska a samotní Rakúšania nám tento benzín vyvážajú späť. Predaj benzínu špeciál vzrástol o 9,1 % a benzínu super o 33 % oproti rovnakému obdobiu minulého roka. To je mimoriadne veľká položka.

Ďalej by som chcel povedať, že sa uvažuje o tom, akým spôsobom to vyriešiť. Ešte minulý týždeň, keď sme sa o situácii dozvedeli, v rámci našej kompetencie sme cez ministerstvo vnútra a životného prostredia urobili niektoré opatrenia, pokiaľ ide o vybavovanie pasov a iných náležitostí. Do colnej kompetencie sme samozrejme nemohli vstúpiť. Okamžite sme však problém signalizovali ministrovi zahraničného obchodu - ten bol mimo republiky, tak som osobne rokoval s námestníkom, ktorému to patrí do kompetencie. K tejto otázke sa ešte vrátim pri odpovedi na niektoré iné otázky.

Overoval som si, či tento bod už bol na rokovaní vlády ČSSR. Zatiaľ nie, ale v každom prípade sa dnes musí táto otázka doriešiť. Myslíme si, že treba zrušiť možnosť vývozu tovaru, na ktorý sa inak vzťahuje zákaz vývozu, pokiaľ prostriedky na nákup týchto vecí získali zahraniční turisti výmenou voľne zmeniteľnej meny v devízovom peňažnom ústave. To je jedna vec. Ďalej sme evokovali rozšírenie zákazu vývozu na všetky potravinárske výrobky, posteľnú bielizeň, kožené rukavice a galantérne výrobky z prírodnej kože, smaltovaný riad a sanitárnu keramiku. Je o to

mimoriadne veľký záujem a hrozí vážne nebezpečenstvo, že to nebude možné dostať. Zaviesť správne poplatky pri vývoze potravinárskych výrobkov, kde z hygienických dôvodov ich nemožno odobrať colnými orgánmi. Tam by mal byť správny poplatok vo výške 300 % z hodnoty tovaru, aby došlo k vyrovnaniu cenových relácií.

Pokiaľ ide o benzín, navrhli sme dve alternatívy - zaviesť predaj benzínu zahraničným turistom na poukážky a stanoviť cenu na 32,- Kčs /špeciál/ a 34,- Kčs /super/. To je jeden variant. Druhý variant - do zavedenia predaja benzínu na poukážky stanoviť jednorazový správny poplatok na vyrovnanie ceny benzínu v Československu. Je známe, máme takéto signály, že niektorí občania - aj z Maďarskej republiky - sa otočia dvakrát alebo trikrát za deň, načerpajú benzín a predávajú ho svojim spoluobčanom.

Navrhujeme vytvoriť podmienky pre okamžité zavedenie predaja za devízové prostriedky vo vybranej maloobchodnej sieti vnútorného obchodu v záujme získania valút a ich spätného zhodnotenia v nákupe tovaru z dovozu a tým aj obohatenia ponuky na vnútornom trhu.

Pán poslanec Pirovits hovoril o veľmi vážnych otázkach. Predovšetkým - a to spomenieť osobitne, má to širšiu platnosť - o problematike národnostnej. Chcem informovať Slovenskú národnú radu o tom, že sme pred niekoľkými dňami, aj po dohovore s predsedom Slovenskej národnej rady panom Schusterom si dali do programu, že v dohľadnom čase pôjdeme na južné Slovensko, nielen do Komárna, ale chceme urobiť zasadnutie našej vlády na území Komárna. Na toto zasadnutie by boli prizvaní aj predstavitelia ďalších asi 8 okresov, aj občianske iniciatívy, predovšetkým Verejnosť proti násiliu a niektoré ďalšie. Chceme vystúpiť so zásadným referátom k týmto otázkam. Nie je možné, aby naďalej - upozorňoval na to aj pán Budaj, - sa vytvárala báza a roz-

vijali nacionalistické, šovinistické vášne, ktoré niekedy vyúsťujú až do fyzického napádania občanov. Aj v tejto národnostnej problematike chceme zaujať jednoznačné stanovisko. Pokiaľ ide o riešenie národnostnej otázky, rád by som upozornil, že chceme ísť na to nie cez okresy, ale chceme uplatniť princip oblastný, aby nešlo o to, že ideme riešiť len vzťahy medzi Maďarmi a Slovákmi, alebo Ukrajincami, Rusínmi a Slovákmi, ale musíme riešiť ekonomický a sociálny rozvoj v jednotlivých oblastiach tak, aby sa uplatnil princíp sociálnej spravodlivosti, aby sme si povedali pravdu, pokiaľ ide o ekonomiku, o štruktúru priemyslu, školstvo, kultúru a ostatné záležitosti.

Odporúčal by som - dávam to na zváženie - aby o tejto problematike rokovala aj Slovenská národná rada, pretože ide o mimoriadne vážne otázky. Informujem o tejto otázke všeobecne. Chceme to urobiť v utorok 6. marca. Urobili sme už organizačné opatrenia, aby sa tohto rokovania zúčastnila celá naša vláda. Teraz som dostal informácie, že v Nových Zámkoch má byť nejaké zhromaždenie, ktoré by sa malo zaoberať týmito otázkami. Myslím si, že budeme na to reagovať a že by bolo predčasné, aby sme týmto spôsobom vyvolávali nejaké ďalšie provokácie, prípadne prehlbovali problémy tohoto druhu.

Pán Pirovits hovoril aj o rozpočte, o investičných otázkach a rade iných vecí. Pokiaľ ide o nové územné členenie, pochopiteľne, že sa uvažuje o celom komplexe otázok. Predovšetkým sa má riešiť problém národných výborov, to znamená prvostupňových a druhostupňových národných výborov, teda dvojstupňový systém. Zatiaľ je pripravených niekoľko návrhov. Je návrh aj na oblasti, kde by sa uplatnil predovšetkým oblastný princip. Je len otázkou, kedy sa to má realizovať. Sú názory, že by to malo byť do volieb, ale sú aj názory, že až po voľbách do národných výborov. Osobne som tej mienky, že by sa to malo uskutočniť do vo-

lieb, pretože po voľbách to nemá žiadnu logiku a bude to situáciu ďalej komplikovať. Tam by sa potom riešili aj otázky rozpočtu, tvorby rozpočtu národných výborov. Musí sa premyslieť nová metodika, zásady tvorby rozpočtu národných výborov aj cez iný systém odvodov zo zisku, dani atď. Čiže chceme, aby sa viac uplatnil princip samofinancovania národných výborov. To sa týka aj samotného rozpočtu, o ktorom ďalej nebudem hovoriť. Včera ste počuli, čo hovoril o rozpočte pán Klaus. Schodkový rozpočet chceme dostať do určitého únosného a adekvátneho vzťahu, pretože za týchto okolností situáciu nezvládneme, ak nebudeme riešiť základný antiinflačný problém aj prostriedkami štátneho rozpočtu.

Pani poslankyňa Krchníková hovorila o pitnej vode a plynofikácii. Pretože pitnej vody sa dotkli viaceri poslanci, chcem všeobecne povedať, že je to problematika, ktorej venujeme pozornosť. Minister lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu dostal túto úlohu už pred niekoľkými týždňami. V podstate má spracovaný celý materiál. V najbližšom čase ho prerokujeme vo vláde aj s príslušnými závermi. Pochopiteľne budeme to robiť v spolupráci s krajskými národnými výbormi, eventuálne tam, kde je situácia mimoriadne zložitá a naročná, aj s okresnými národnými výbormi.

Mám však informácie, že niektoré národné výbory nevyužili tie prostriedky, ktoré mali na účely vodovodov, prípadne na iné zariadenia, súvisiace s pitnou vodou. Myslím si, že pán minister Štefis mi dá za pravdu, že by nemal byť problém s kapacitami, pretože niektoré veci sa teraz riešia iným spôsobom a že by bolo možné veľmi rýchlo zredukovať tento vážny celoslovenský problém za dva až tri roky. Počítame s tým, že do piatich až šiestich rokov by problém pitnej vody mal byť vyriešený. Samozrejme, že to súvisí s celým radom otázok aj takého charakteru, ako sú pramene

pitnej vody. V inej súvislosti o tom hovoril pán poslanec Čarnogurský. Čiste sa tejto otázky dotknem. Žiaľbohu, nešťastnou kolektivizáciou, najmä v niektorých oblastiach, bol absolútne narušený celý ekosystém, vodné systémy a iné otázky. Čiže aj tam, kde by sme si mysleli, že máme dostatok prameňov, niet vody. A to je už čo povedať. Prosil by som, keby ste aj viaceri, ktorí ste o pitnej vode hovorili, vzali toto na vedomie. Budeme sa tým čo najskôr zaoberať. Predpokladám, že do 6 týždňov sme v stave túto analýzu zvládnuť.

Pani poslankyňa Lisová hovorila o nákupe socialistických organizácii. Je to absurdné a nelogické. Poukazuje sa na to veľmi dlho. Myslím si, že pán minister obchodu aj v spolupráci s ďalšími svojimi kolegami, s plánovacou komisiou aj s ministrom financií, bude musieť túto otázku veľmi rýchle riešiť. Na jednej strane nakupuje každý, kto sem pride všetko, ale naše organizácie nakupovať nemôžu. Tak kde to má logiku? Je to úloha pre pána ministra Roľku, aby tento problém urýchlene predložil vláde a dokonca to môže urobiť aj vo vlastnej kompetencii. Nemusí tým ani zaťažovať vládu.

Pán poslanec Čarnogurský hovoril najmä o poľnohospodárskej pôde v podhorských a horských oblastiach. Plne sa s tým stotožňujem, nemám čo k tomu povedať, ale musí sa tu riešiť celý okruh otázok. Mám na mysli pôdu, lesy, najmä pokiaľ ide o urbariáty, komposesory, pokiaľ ide o lesy, ktoré patria stále do osobného, resp. do súkromného vlastníctva našich občanov. Ozývajú sa hlasy na Kysuciach, na Orave, ale aj v niektorých iných oblastiach. Túto otázku musíme riešiť. Nemôžeme sa tvárit, že tento vážny problém neexistuje.

To čo som už povedal, kolektivizácia v týchto oblastiach narobila viac škody ako dobrého. Aj pokiaľ ide o zá-

sobovanie, o ekosystémy, vodný systém, faunu, floru a nehovorím o estetickej stránke tejto oblasti, kde ide o lesné, podhorské a horské oblasti.

Pán poslanec predložil návrh, aby Výbor SNR pre pôdohospodárstvo a výživu do 15. marca predložil Slovenskej národnej rade návrh na súkromné využitie poľnohospodárskej pôdy. Ja do toho nemôžem vstupovať, ale zdá sa mi tento termín mimoriadne krátky na riešenie tejto otázky. Vyžaduje to vysporiadať niektoré vlastnícke otázky a je to obrovský komplex problémov.

Chcem povedať aj to, že federálna vláda pravdepodobne dnes prerokuje materiál, ktorý obsahuje návrh na zriadenie úradu pre dočasnú správu štátneho majetku a jeho privatizáciu. Tam by sa niektoré otázky mohli tiež uplatniť a riešiť. Tento materiál mám, ale nepovažujem za potrebné vás o tom teraz informovať a zaberať vám čas. Čiže na tieto veci sa pamätá.

Pokiaľ ide subvencie a pôžičky, sú to aj problémy rozpočtu, sú to nové zásady úverovej politiky a bude ich treba riešiť v komplexe s inými otázkami, pretože ako viete, náš rozpočet je taký, aký je. Bez toho, aby boli reálne garancie návratnosti, bude asi dosť ťažko možné ísť na úvery.

Pán poslanec Kucharovic hovoril o správe, ktorú predložila federálna vláda. Na tieto veci som odpovedal, že niečo podobného už pripravujeme aj my. Ako sa budú hľadať nové modely? Na túto otázku je dosť ťažké odpovedať. Vieme, čo nechceme. Vieme, že nechceme spoločenské zriadenie, ktoré sa zdiskreditovalo v politickom aj v ekonomickom systéme s vážnymi dôsledkami v kultúrno-duchovnej a mravnej sfére. To vieme. Ale nemáme ešte presnú charakteristiku - a už vôbec nie definíciu - o akú spoločnosť nám ide.

Teraz vytvárame právne, legislatívne predpoklady, aby sme v politickej oblasti vytvorili priestor pre slobodné voľby, pre slobodu svedomia, vierovyznania, tlače, slova a iných atribútov, ktoré sú nevyhnutné pre slobodu každého občana. Toto vieme. Vieme, že musíme riešiť vážny problém v ekonomickej oblasti a ten riešime predovšetkým novým zákonom o štátnom podniku i keď si myslím, že to nie je ten najlepší spôsob riešenia problematiky. Zatiaľ však východisko z núdze je takéto. Ďalej to chceme riešiť aj zákonom o akciových spoločnostiach, o individuálnom alebo súkromnom podnikaní a inými zákonmi, týkajúcimi sa ekonomiky a sociálnej oblasti, ktorú navrhuje predovšetkým federálna vláda, pretože to patrí do federálnej kompetencie.

Tu chcem odpovedať aj pánovi Kucharovicovi, že slovenská vláda sa zúčastňuje na tvorbe týchto noriem, nestojí vedľa. My vstupujeme do toho - a pomerne rýchlo. Až tak rýchlo, že niekedy treba posúdiť celý balík zákonov za dva až tri dni. Je to nenormálne, ale žiaľ, nedá sa nič robiť. Ak chceme situáciu urýchliť, musíme podstúpiť aj takéto urýchlenie našej práce. To sa pochopiteľne sa môže prejaviť aj na kvalite týchto právnych noriem. Tieto zákony už boli prerokované vo federálnej vláde. Osobne som žiadal, aby boli prerokované aj v národných republikových vládach, pretože neboli vôbec dané na prediskutovanie. Preto sme k nim zaujímali stanovisko, dali sme celý rad vážnych principiálnych pripomienok. Dnes by sa mala táto problematika uzavrieť na úrovni federálnej vlády. Predseda Čalfa to predkladá do Federálneho zhromaždenia.

Pokiaľ ide o papier, tlač, tlačiarne, robilo nám to veľké ťažkosti z rozmanitých dôvodov. Nechcem to tu rozvádzať, niektoré problémy tu tiež spomínal pán Budaj. Rokovalo sa o týchto veciach za okrúhlym stolom. Mnohé problémy sa doriešili, ale niektoré z nich sa ešte riešia a tuto problematiku by sme zakratko chceli uzavrieť. Túto

úlohu má aj pán minister financií Kováč, nepresne povedané ako správca majetku československého štátu. Majú sa riešiť aj vzťahy majetko-právne a iné užívacie vzťahy, aj pokiaľ ide o objekty KSČ, ale i celý rad iných otázok. Prosím, aby ste láskavo vzali na vedomie, že aj v tejto veci sa pracuje, nenechávame to bokom.

Pán poslanec Hricko z Krompách - máme už vytvorený ekologický program a postupne chceme všetky tieto otázky riešiť. Prosíme o strpenie. Nie je možné za niekoľko týždňov vyriešiť veci, ktoré sa tu hromadili 50 - 60 rokov. Máme na programe Ružomberok, Lubeník, Hudňany, Krompachy, Ponitrie, Niklovu hutu, Žiar nad Hronom, vrátane riešenia energetických otázok, pretože aj o týchto sa tu dnes hovorilo. A nie je to také jednoduché. Žiaľ, na veci máme vždy jednostranný pohľad. Raz sme proti vodným elektrárňam, ale nedomýšľame, kde vziať energiu. Raz sme proti jadrovým elektrárňam a znovu nás to nezaujíma. Ale nároky na spotrebu elektriny nám stále stúpajú. Čiže chceme sa pokúsiť o komplexnejší pohľad na tieto veci. Samozrejme, že do tohto procesu a problematiky musia veľmi vážne vstúpiť národné výbory a samotné podniky. Nemôže za nich všetko riešiť vláda a tým menej Slovenská národná rada.

Pokiaľ ide o Rómov, je to špecifická otázka Košíc, Rimavskej Soboty, Prešova a celého radu ďalších oblastí. Takisto to máme na programe. Do riešenia týchto otázok sme zainteresovali aj samotných príslušníkov Rómov, Cigánov, aby pomohli preniesť aj ducha a svoje poznanie, svoj naturel do práce komisie, ktorá tieto otázky rieši.

Pán poslanec Masarik mal diskusné vystúpenie, v ktorom neboli také otázky, na ktoré by bolo treba odpovedať. Pokiaľ ide o sľub poslancov, táto otázka je riešená Federálnym zhromaždením, lebo sa to rovnako týka poslancov Federálneho zhromaždenia, Českej národnej rady a Slovenskej

národnej rady.Výnimka bola iba vtedy, keď sa zmenil ústavný zákon v prípade sľubu prezidenta republiky. Myslím si, že je to krátkodobá otázka, že sa to vyrieši urýchlene, aby tu naozaj nebola taká disproporcia medzi tým, čo sa udialo v našej spoločnosti a medzi zákonnými či ústavnými formuláciami, ktoré ešte ľpejú na starých systémoch, kategóriách a pojmoch. Osobne to považujem za nesprávne a viem sa vžiť do situácie niektorých poslancov, keď majú zložiť sľub a pritom vieme, aký je ich postoj k socializmu ako takému. Ide o postoj nielen poslancov, ale aj celej našej spoločnosti. Toto treba nevyhnutne a urýchlene riešiť.

Pán Granec hovoril o pitnej vode v Malackách. Spomínal som, že do 6 týždňov chceme tieto otázky vyriešiť, resp. zaujať k nim také stanovisko, aby sme mohli dať aj vám uspokojivú odpoveď.

Pán poslanec Strýko hovoril o Východnom Slovensku, o Kecerovciach. Myslím si, že túto otázku takisto musíme posúdiť, opätovne zvážiť všetky hľadiská, aj postoje širokej verejnosti, občianstva, ktoré tam žije. Bude to patriť okrem iného aj Komisii pre životné prostredie, na čele ktorej je pán Ing. Ondruš, podpredseda vlády. Všímame si túto vec a posúdia ju experti za účasti širšej verejnosti. Musíme však hľadať zdroje energie, pretože ináč sa z miesta nemôžeme pohnúť. Včera sme o týchto otázkach rokovali aj v našej vláde a hľadáme východiská. Žiaľ, zatiaľ sa nám ich nedarí nájsť. Boli by sme veľmi vďační, keby aj zo strany diskutujúcich k týmto problémom niekto dal aj nejaké odporúčania. Veľmi sa mi páčilo to, čo povedal pán poslanec Maxon, že nikto z diskutujúcich neponúkol návrh, ako riešiť tieto problémy. Samozrejme to nie je vaša povinnosť, ale sme vďační za každý dobrý racionálny návrh, aby sme mohli všetky problémy vyriešiť spoločnými silami.

Myslím si, že som odpovedal na všetky otázky, ktoré tu boli vznesené. Naviac beriem do úvahy to, čo povedal pán predsedajúci, že je potrebné, aby každý minister ešte na prednesené otázky a interpelácie odpovedal jednotlivým poslancom konkrétnejšie a podrobnejšie, pretože na všetko som nemohol odpovedať detailne a zaberať čas, ktorý je veľmi napätý.

Veľmi pekne vám ďakujem za pozornosť a prosím o pomoc vo vašich volebných obvodoch, aby sme tieto otázky riešili spoločnými silami, aby neboli len požiadavky, ale súčasne sme priložili ruku k dielu a problémy spoločne zvládli.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem predsedovi vlády SSR pánovi akademikovi Čičovi za jeho odpovede. Nie som však spokojný s odpoveďou, pokiaľ ide o vykupovanie tovarov na vnútornom trhu zahraničnými turistami. Považujem za potrebné informovať SNR, že na včerajšom Predsednictve SNR ako predseda Výboru SNR pre obchod, služby a dopravu som požiadal, aby na dnešnom rokovaní federálnej vlády prvý podpredseda vlády SSR pán Markuš, ktorý na tomto rokovaní zastupuje nášho premiéra, požadoval bezodkladne urobiť opatrenia, ktoré včera prerokovala vláda SSR. Opatrenia, ktoré urobilo Ministerstvo obchodu a cestovného ruchu SSR, nepovažujeme za dostatočné. Ide predovšetkým o to, aby už od zajtra, alebo najneskôr od soboty, cez tento víkend, bol vydaný zákaz vývozu tovarov, zoznam vecí, ktoré sa nesmú vyvážať, aby už od zajtra platila dočasná alternatíva, že zahraniční turisti, ktorí nám vykupujú benzín, budú doplácať do určitej úrovne, ako je turistický kurz našej koruny k šilingu. Navrhol som u viacerých opatrení, kde boli termíny 15. marca a neskôr, tieto termíny skrátiť na 1. marca.

Žiadam pána premiéra akademika Čiča, aby sa bezodkladne spojil s federálnou vládou a ešte do skončenia nášho rokovania informoval Slovenskú národnú radu, či tento bol bol prerokovaný. Včera nás informoval minister obchodu a cestovného ruchu pán Roľko, že federálna vláda tento problém už niekoľkokrát odložila. Ak to federálna vláda neprerokovala, žiadame, aby zasadala mimoriadne a urobila opatrenia ešte do tohoto víkendu, čiže do 3. marca. Súhlasíte s takýmto postupom?

/Potlesk./

Predseda vlády SSR M. Čič:

Pán predsedajúci, chcem povedať, že všetky tieto návrhy sme predložili vláde v pondelok. Predložil som to osobne. Dostal som plnú podporu aj od predsedu vlády ČSR. Dnes sa o tom rokuje a ako som to povedal, cez obed som telefonicky overoval, či to bolo prerokované. Zatiaľ nebolo. Ešte raz si to overím.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

S faktickou poznámkou sa prihlásil pán poslanec Bicko.

Poslanec J. Bicko:

Ak by sa jednalo o jednorazový poplatok zahraničných turistov za benzín na kompenzáciu, prosím aby sa to nevzťahovalo na Sovietsky zväz, kde je benzín lacnejší. Sovietski občania sem nechodia vykupovať benzín, ale keď si ho potrebujú kúpiť, aby ich toto opatrenie nepostihlo.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem za faktickú poznámku. Ďalej sa o faktickú poznámku prihlásil generálny prokurátor ČSSR pán Dr. Böhm. Nech sa páči.

Generálny prokurátor ČSSR T. Bohm:

Vážené predsedníctvo,
páni a dámy,

chcel by som svoju faktickú pripomienku zamerať k časti prednesu pána ministerského predsedu, pokiaľ išlo o poslanecký sľub. Som toho názoru, že pokiaľ ide o sľub prezidenta a sľub členov Federálneho zhromaždenia, prislúcha to do kompetencie Federálneho zhromaždenia, ale pokiaľ ide o váš sľub, teda poslancov SNR, je to vaša záležitosť a podľa môjho názoru nič nebráni tomu, aby ste si ho upravili, kedykoľvek to uznáte za vhodné.

/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi Böhmovi. Na otázky ešte bude odpovedať prvý podpredseda vlády SSR pán Lexa a po ňom pán podpredseda Ondruš. Nech sa páči, pán Lexa.

Prvý podpredseda vlády SSR V. Lexa:

Vážené predsedníctvo,
vážené poslankyne a poslanci,

pripadla mi povinnosť povedať niekoľko poznámok o vývoji nášho národného hospodárstva na Slovensku za mesiac január tohoto roku .Môžem konštatovať, že vcelku dobré vý-

sledky boli zaznamenané v poľnohospodárstve, kde napríklad nákup jatočných hospodárskych zvierat, vrátane hydiny, bol v porovnaní s minulým rokom splnený na 106,2 %. Teda produkcia v porovnaní s minulým rokom bola vyššia o 6,2 %. Nákup konzumných vajec bol o 8,9 % vyšší a nákup mlieka bol nižší o 1,6 % - oproti minuloročnej skutočnosti. K tomu, aby poľnohospodárstvo bolo aj v tomto roku stabilizujúcim prvkom nášho národného hospodárstva, je v súčasnosti potrebná predovšetkým vlaha.

Zložitejšia situácia je v oblasti priemyselnej výroby. Ak porovnáme január 1990 s januárom 1989, plnenie v odvetviach, ktoré spadajú do pôsobnosti vlády SSR, bolo na 98,2 % minuloročnej skutočnosti, i keď tu treba objektívne povedať, že sme spotrebovali zhruba o 20 % ropy menej ako v januári minulého roku. Predpokladám, že keby sme boli mali dostatočný prísun ropy, zámery plánu by boli splnené.

V odvetviach riadených federálnymi ministerstvami bolo plnenie plánu nižšie a napr. vo všeobecnom strojárstve v dôsledku útlmu špeciálnej výroby sa dosiahlo iba 88,5 % minuloročnej skutočnosti. V stavebných hmotách to bolo 92,9 %.

V stavebníctve je pokles objemu prác zhruba o 6 % v porovnaní s minuloročným januárom i napriek tomu, že bolo priaznivé počasie.

Myslím si, že dosiahnuté výsledky sú u poľnohospodárov relatívne dobré, v ostatných oblastiach sú podstatne slabšie. Musím povedať, že dodávky pre vnútorný obchod z odvetví riadených vládou SSR boli vcelku v poriadku a v zrovnaní s minulým rokom boli dodávky do trhových fondov prekročené asi o 4 %. Pozitívny bol aj vývoz do voľnomenových teritórií, kde v odvetviach riadených vládou SSR sme mali rast v porovnaní s minulým rokom o 5,5 %, teda na

105,5 % minuloročnej skutočnosti. Myslím, že je to veľmi dobrý výsledok, znova je to horšie v strojárskej aglomerácii.

Chcel by som ešte spomenúť dva faktory, ktoré negatívne ovplyvňujú vývoj našej ekonomiky. Musíme konštatovať, že mzdy v januári 1990 v porovnaní s januárom minulého roku stúpli o viac ako 5 %. Zrejme niektoré naše organizácie podľahli tlakom, ktoré boli na zvyšovanie miezd. Musím však upozorniť, že pokiaľ by tento vývoj pokračoval aj naďalej, produkovali by sme inflačné mzdy, ktoré by neboli kryté zdrojmi, pričom pre objektivnosť treba poznamenať, že v januári bol vyšší fond pracovnej doby v porovnaní s minulým rokom o jeden deň. Priemerné zárobky pracovníkov v priemysle sa zvýšili o 5 % a v stavebníctve o 8,2 percent.

Máme relatívne nízky rast tvorby zisku ako dôsledok malého rastu produktivity práce a zvýšenia mzdovej náročnosti. A pochopiteľne, z toho titulu, že sme nemali proponované kapacitné ukazovatele, sa nám zvýšili aj fixné náklady, pri poklese produkcie. V zisku máme plnenie asi 99,1 % minuloročnej januárovej skutočnosti.

Týchto niekoľko poznámok som chcel povedať preto, aby sme si uvedomili, že skutočne treba v našich podnikoch - a o to by sme vás chceli poprosiť ako poslancov - hľadať cestu ako stabilizovať pracovné kolektívy. Predpokladám, že tie najvážnejšie kádrové zmeny už prebehli a v ďalšej kádrovej práci je dôležité presadzovať hľadisko profesionality, aby sme zabezpečili stabilitu v priemyselnej výrobe. Ukazuje sa, že v poľnohospodárstve sa to podarilo i napriek zložitostiam, ktoré tam sú, ale v priemysle je situácia horšia.

Zajtra ideme s pánom predsedom vlády a s pánom ministrom Klausom na návštevu do Považskej Bystrice, Dubnice a EVÚ, kde by sme na mieste chceli rozobrať problémy, ktoré súvisia s federálnymi rezortami, pretože ten sociálny otras u nás na Slovensku sa prejavuje hlavne v tých organizáciách, ktoré sú riadené federálnou vládou. Je to skutočne veľmi vážny problém a hľadáme cesty, ako získať podstatne väčší vplyv na túto oblasť ako sme mali doteraz.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem prvému podpredsedovi vlády pánovi Lexovi za odpoveď. Prosím o odpoveď pána podpredsedu Ondruša.

Podpredseda vlády SSR V. Ondruš:

Vážené poslankyne,
váženi poslanci,

niekoľko poslancov mi dnes položilo otázku o ďalšej perspektive výstavby Sústavy vodných diel na Dunaji. Pán poslanec Strýko dnes položil otázku o oprávnenosti výstavby Jadrovej elektrárne v Kecerovciach v súvislosti s protestami občanov na východnom Slovensku.

Vláda nestavia vodné a jadrové elektrárne pre seba, ale buduje ich pre občanov. Vláda je iba správcom majetku obyvateľov republiky a musí ho spravovať tak, aby im prinášal prospech. Vláda už vo svojom programovom vyhlásení formulovala, že jej cieľom je trvalý ekologicky únosný rozvoj spoločnosti, rozvoj, ktorý nepovedie k ďalšiemu zhoršovaniu životného prostredia, neracionálnemu využívaniu prírodných zdrojov, rozvoj, ktorý nesmie devastovať

prírodu a ohrozovať existenciu človeka. Nám všetkým musí ísť o novú kvalitu života, o zmeny v hierarchii hodnôt našej spoločnosti a každého občana. Iba tak možno udržať rovnováhu ekosystémov a vytvoriť podmienky pre zdravie nielen nás, ale i našich detí.

Vláda však nemôže vyhovieť okamžite a odrazu všetkým návrhom zastaviť, nedovoliť, nepripustiť ďalšiu výstavbu elektrární, závodov, obytných štvrtí. Vláda musí riadiť ďalší rozvoj spoločnosti a rozhodovať na základe vedecky zdôvodnených podkladov i vôle všetkých občanov. Občania musia mať dostatok informácií o ekologických rizikách i o nákladoch na zdravé prostredie, lebo ani čistý vzduch, ani energia už dávno nie sú zadarmo. Zdravé životné prostredie nebude iba výsledkom ráznych rozhodnutí, ale dlhodobej vytrvalej práce. Občania sa musia rozhodnúť nielen proti čomu sú, ale aj za čo sú.

Na včerajšom zasadaní vlády pri prerokovávaní otázky výstavby jadrových elektrární preto vláda uložila predsedovi Východoslovenského KNV v spolupráci s predsedom Slovenskej komisie pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj, aby spracovali štúdiu o súvislostiach rozvoja Východoslovenského kraja a potreby energie. Túto štúdiu má predseda predložiť do konca apríla vláde.

Isteže, výstavba jadrových elektrární má nielen ekonomický a technický aspekt, ale aj aspekt mravný. Výstavbou jadrových elektrární zanechávame budúcim pokoleniam dedičstvo s ťažko predvídateľnými následkami. Z týchto dôvodov je časť verejnosti nielen u nás, ale aj vo svete zásadne proti výstavbe jadrových elektrární. Existuje však množstvo vyspelých krajín, v ktorých je podiel výroby elektrickej energie z jadrových zdrojov viac ako dvojnásobný než u nás.

Ani u nás sa zatiaľ nevieme vyrovnať s otázkou ďalšej potreby elektrickej energie inak ako výstavbou jadrových zdrojov. Preto je otázka jadrových zdrojov u nás spájaná

1. s racionalizáciou spotreby energie,
2. s prevádzkovou bezpečnosťou jadrových zdrojov a
3. s otázkou informovanosti občanov.

So všetkými týmito tromi otázkami sa vláda zaoberala, aj bude zaoberať.

Podobne by som vás chcel informovať o výstavbe Sústavy vodných diel Gabčíkovo - Nagymaros. Do tejto výstavby sa už investovalo 15 miliárd korún. V prepočte každý občan federácie zaplatil tisíc korún, každá rodina niekoľko tisíc a mnohí z dôchodcov čiastku blízku ich mesačnému príjmu. Preto je na vláde veľká zodpovednosť za ďalšie využívanie týchto prostriedkov a samozrejme aj veľká zodpovednosť za prípadnú ďalšiu devastáciu životného prostredia v tejto oblasti.

O výstavbe sústavy vodných diel sa rozhodlo pred mnohými rokmi na úrovni vtedajšieho poznania a podľa stanovísk odborníkov. Rozhodovanie určite ovplyvnil aj vtedajší politický systém, pretože nielenže sa podceňovali otázky životného prostredia, ale sa nemohli vyjadriť ani pochybnosti mnohých odborníkov o účelnosti a efektívnosti tejto stavby. V dôsledku toho už v minulých rokoch vzniklo značné napätie pri vyjadrovaní týchto názorov.

Vláda národného porozumenia bola menovaná 12. decembra 1989. Už 15. decembra minister lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu zastavil práce na prehradení starého koryta Dunaja na našom území. Už 21. decembra som spolu s ministrom lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu zvolal stretnutie pracovníkov akadémie vied, Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny, občianskych iniciatív, ako aj investora,

projektanta a ďalších zainteresovaných. Stretnutie sme chápali ako začiatok dialógu ochrancov životného prostredia s technikmi k problematike výstavby sústavy vodných diel. Na tomto stretnutí boli vytvorené odborné komisie, ktoré mali zvažovať ekologické riziká spojené s ďalšou výstavbou a prevádzkou vodného diela. Tieto komisie v piatok minulý týždeň predložili svoje záverečné správy. Jedna komisia pracovala na posúdení krajinno-ekologického usporiadania územia, druhá na posúdení kvality povrchových a podzemných vôd v oblasti vodného diela Gabčíkovo.

Komisia, ktorá sa zaoberala otázkou vodných zdrojov, dospela k záveru, že prevádzka vodného diela Gabčíkovo bude mať negatívny vplyv na kvantitu a kvalitu povrchových a podzemných vôd v oblasti vodného diela a po uvedení do prevádzky budú jestvujúce veľkozdroje pitnej vody postupne znehodnocované a vyradené z prevadzky. Tento jednoznačne negatívny záver však z 38 členov komisie podpísalo 19, štyria experti sa práce nezúčastňovali a ďalší 15 nesúhlasili s týmito závermi a do 8. marca majú predložiť svoje závery.

K záverom týchto komisií musí zaujať stanovisko ministerstvo lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu a musí predložiť vláde návrh. Podľa môjho názoru odborníci u nás akosi nedospievajú k spoločnému riešeniu a bude potrebné objednať medzinárodnú expertízu a súčasne zastaviť práce, ktoré by ďalej narušovali prírodné prostredie, teda tie práce, ktoré by devastovali životné prostredie v súvislosti s nevyjasnenosťou ďalších otázok.

Bolo by samozrejme účelné, aby túto medzinárodnú expertnú skupinu považovali za svoju aj predsdtavitelia Maďarskej republiky, aby došlo k istej dohode. Preto slovenská vláda už na svojom minulom rokovaní pripravila návrh na obnovenie rokovania so zástupcami Maďarskej republiky.

Aj z rokovania Slovenskej národnej rady, teda zo všetkých rokovaní je známe, koľko je aktuálnych problémov životného prostredia, koľko otázok je potrebné riešiť. Jedným zo základných predpokladov zlepšenia starostlivosti o životné prostredie je zdokonalenie systému riadenia. Preto vláda na svojom včerajšom zasadaní schválila návrh zákona SNR o zriadení Slovenskej komisie pre životné prostredie ako ústredného orgánu štátnej správy v tejto oblasti. Tento zákon bude predložený v najbližšom možnom čase Slovenskej národnej rade.

Ďakujem.
/Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem pánovi podpredsedovi vlády Ondrušovi. K otázke atómových elektrární chcem povedať, že včera sme tu mali delegáciu francúzskeho parlamentu. Bolo tu 9 senátorov. Rokovalo s nimi vedenie Slovenskej národnej rady za účasti predsedu Výboru SNR pre plán a rozpočet a niektorých jeho členov. Jeden z pánov senátorov povedal, že 80 % elektrickej energie Francúzska je z jadrových elektrární a že vôbec nemajú strach z toho, že by tieto elektrárne boli nebezpečné.

Pokiaľ sú už jadrové elektrárne rozostavané, žiadam vládu, aby z Francúzska zavolala expertov a urobila také bezpečnostné opatrenia, aby naše jadrové elektrárne boli minimálne tak bezpečné ako francúzske - aj keď je iná technika.

Pýtam sa, či chce ešte niekto z členov vlády odpovedať na otázky poslancov?
/Nie./

Pýtam sa poslancov, ktorí položili otázky členom vlády, či sú spokojní s odpoveďami. Hlasí sa pán poslanec Budaj. Pokiaľ sa ujme slova, chcem ešte odpovedať pánovi Masarikovi, že jeho návrhom na zmenu sľubu poslanca SNR sa bude zaoberať ešte dnešné Predsedníctvo SNR. Nech sa páči pán poslanec Budaj.

Poslanec J. Budaj:

Za tri mesiace sme si zvykli na mnoho prísľubov bez terminov. Až dnes sme sa dočkali toho, že Pravda vyšla na malom formáte - a tešíme sa. Myslím si, že aj všetci členovia komunistickej strany sú s tým spokojní a že im odpadol kameň zo srdca. Nečakalo sa však na zmenu technických zariadení, ako sa to dlhé mesiace zdôvodňovalo, ale na politické rozhodnutie.

Keď sa už pán predseda vlády dotkol mojej reči, ktorá nebola adresovaná priamo na neho, chcel by som pripomenúť tie technické zariadenia pôvodne investované - myslím - pre civilnú obranu, ktoré využíva komunistická strana a redakcia Pravdy na včasné dopravovanie svojich materiálov do Žiliny a Košíc. Chcel by som sa spýtať, či bude možné, aby tieto zariadenia spravodlivo využívali aj iní, alebo či budú odovzdané do správy armády alebo civilnej obrany.

Ďakujem.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem prvému podpredsedovi pánovi Budajovi. Bude niekto z vlády odpovedať?

Predseda vlády SSR M. Čič:

Môžem odpovedať len toľko, že si túto záležitosť preverime. Predpokladám, že tieto zariadenia by mala mať predovšetkým civilná obrana, pretože tam máme mimoriadne vážne problémy a nechcem hovoriť o tom, ako je zabezpečená ochrana obyvateľstva, keby, nedajbože, k niečomu došlo.

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem. Napriek tomu, že otázky boli zodpovedané a že poslanci vyjadrili s odpoveďami spokojnosť, žiadam, aby na všetky otázky dostali do jedného mesiaca aj písomnú odpoveď.

Vrátime sa k ukončeniu volieb. Prosím poslanca pána Viliama Volku, aby nás oboznámil s výsledkami volieb.

Poslanec V. Volko:

Vážené kolegyne, kolegovia,

overovatelia zistili, že na voľbu prvého podpredsedu SNR bolo poslancom vydaných 140 hlasovacích lístkov. Po sčítaní hlasov zistili, že pri voľbe prvého podpredsedu SNR bolo odovzdaných 139 hlasovacích lístkov. Za kandidáta na funkciu prvého podpredsedu SNR Jána Budaja hlasovalo 95 poslancov, proti návrhu hlasovali 44 poslanci. Overovatelia konštatujú, že poslanec Ján Budaj bol zvolený za prvého podpredsedu SNR. /Potlesk./

Ďalej overovatelia zistili, že na voľbu predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR a predsedu Výboru SNR pre životné prostredie bolo poslancom vydaných 140 hlasovacích lístkov. Po sčítaní hlasov zistili, že pri voľbe predsedov výborov SNR bolo odovzdaných 140 hlasovacích lístkov. Z

toho za kandidáta na funkciu predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR Jána Bakiču hlasovalo 127 poslancov, proti návrhu hlasovalo 13 poslancov. Na funkciu predsedu Výboru SNR pre životné prostredie Jána Budaja hlasovalo 113 poslancov, proti návrhu hlasovalo 27 poslancov. Overovatelia konštatujú, že poslanec Ján Bakiča bol zvolený za predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR a poslanec Ján Budaj bol zvolený za predsedu Výboru SNR pre životné prostredie. /Potlesk./

Ďalej overovatelia zistili, že na voľbu člena Predsednictva SNR bolo poslancom vydaných 140 hlasovacích lístkov a po sčítaní hlasov zistili, že pri voľbe člena Predsednictva SNR bolo odovzdaných 140 hlasovacích lístkov. Za kandidáta na člena Predsednictva SNR Borisa Zalu hlasovalo 116 poslancov, proti návrhu hlasovalo 24 poslancov. Overovatelia konštatujú, že poslanec Boris Zala bol zvolený za člena Predsednictva SNR. /Potlesk./

Podpredseda J. Majer:

Ďakujem poslancovi pánovi Volkovi za oboznámenie s výsledkami volieb.

Zisťujem, že Slovenská národná rada zvolila poslanca Jána Budaja za prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady a predsedu Výboru SNR pre životné prostredie, poslanca Jána Bakiču za predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR a poslanca Borisa Zalu za člena Predsednictva Slovenskej národnej rady.

Dovoľte mi, aby som všetkým k zvoleniu do funkcií zablahoželal a zaželal im veľa úspechov v práci v orgánoch Slovenskej národnej rady.

Prosím novozvoleného prvého podpredsedu SNR pána Budaja, predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR pána Bakiču a člena Predsednictva SNR pána Zalu, aby zaujali miesta v predsednictve. Súčasne odovzdávam ďalšie vedenie 22. schôdze Slovenskej národnej rady pánovi predsedovi Schusterovi.

Poslanec P. Brňák /pri odchode z predsednictva schôdze/:

Pevne dúfam, že týmto mojim pripadom vytvorím taký pekný precedens v parlamente, že pri zosadení z funkcie, i keď z vlastného dôvodu, by sa malo ísť vždy dole a nie naopak, čoho sme ešte stále svedkami.

Ďakujem.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Brňákovi.

Vážené poslankyne,
váženi poslanci,

budeme pokračovať v rokovaní š i e s t y m bodom nášho programu, ktorým je

správa o činnosti Predsednictva Slovenskej národnej rady za obdobie od 9. februára do 1. marca 1990.

Správu ste dostali ako tlač 148.

Má niekto z poslancov otázky alebo pripomienky k správe?

Ak nie, dávam hlasovať. Kto je za návrh na uznesenie, ktoré máte v predloženom materiáli, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Je niekto proti?
/Nikto./
Zdržal sa niekto hlasovania?
/Nikto./

Konštatujem, že správa bola jednomyseľne prijatá.

S i e d m y m bodom programu je

Uznesenie Slovenskej národnej rady k návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o zmene názvu Československej socialistickej republiky, Českej socialitickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky a

O s m y m bodom programu je

Uznesenie Slovenskej národnej rady k návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o štátnych znakoch Českej republiky, Slovenskej republiky a Československej republiky.

Spoločné správy výborov SNR ste dostali ako tlač 146 a 147.

Odporúčam, aby sme z dôvodu úzkej nadväznosti oboch návrhov prezidenta tieto dva body prerokovali súčasne. Hlasovať o návrhoch uznesení budeme osobitne.

Má niekto z vás iný návrh?
/Nebol./

Spoločným spravodajcom výborov SNR k obidvom návrhom je poslanec Peter B r ň á k . Prosím, aby predniesol spravodajskú správu.

Poslanec P. Brňák:

Vážený pán predseda,
vážené poslankyne a poslanci,
panie a páni,

predseda Federálneho zhromaždenia ČSSR zaslal podľa § 37 zákona o rokovacom poriadku Federálneho zhromaždenia ČSSR Slovenskej národnej rade návrh prezidenta pána Havla na ústavné zákony o zmene názvu ČSSR, ČSR a SSR a o štátnych znakoch Českej republiky, Slovenskej republiky a Československej republiky, ktoré boli Slovenskej národnej rade doručené na zaujatie stanoviska ako tlač Federálneho zhromaždenia ČSSR číslo 244 a 245. Zákonodarná iniciatíva patrí prezidentovi našej republiky podľa článku 45 odsek 1 ústavného zákona o československej federácii.

Pokiaľ ide o návrh ústavného zákona o zmene názvu ČSSR, ČSR a SSR, tento v predloženom písomnom vyhotovení, teda tlač FZ ČSSR číslo 244 neobsahoval zdôvodnenie. Pán prezident Havel na spoločnej schôdzi Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia ČSSR, konanej dňa 24. januára 1990, odôvodnil návrh v zásade tým, že ideologická charakteristika momentálneho spoločenského, sociálneho a hospodárskeho usporiadania nemá jednoducho čo robiť v názvoch štátov a tým, že v názve štátu bude ten či iný prívlastok, ešte nezabezpečíme, že budeme štátom lepším akým sme. Preto navrhol v názvoch republík - tak federatívnej i národných - vypustiť slovo "socialistická".

Návrh ústavného zákona o štátnych znakoch Českej republiky, Slovenskej republiky a Československej republiky

pán prezident zdôvodnil tým, že pri prijati novej ústavy s prehlásením republiky za socialistickú autori vytvorili štátny znak bez konzultácie s odbornikmi, nerešpektovali heraldické zásady tvorby štátnych znakov, bezvýhradne dali prednosť politickým a ideologickým hľadiskám. Český lev bol položený na pavézu, ktorú používali nielen husitské vojská, ale aj križiacke armády. Pavéza sa preto nemôže stať symbolom revolučných tradícií českého štátu. Český lev bol tiež zbavený heraldickej koruny, symbolu suverenity štátu a nahradený päťcípou hviezdou. Súčasný znak naviac nahradil tradičný slovenský znak umele vytvoreným symbolom Slovenského národného povstania, plamienkami bez heraldického významu. Je všeobecná zhoda, že pre vážne štátoprávne, historické, heraldické a estetické výhrady je potrebné tento znak zmeniť.

Návrh ústavného zákona predpokladá, že Česká republika bude používať ako svoj znak tradičného českého dvojchvostého leva s korunkou. Slovensky znak bude tvoriť dvojitý kríž vztýčený na prostrednom z troch vrchov. Samostatné znaky pre obe národné republiky a všetky jej národné inštitúcie posilnia vedomie národnej svojbytnosti oboch našich národov.

Najvhodnejším riešením znaku Československej republiky je tzv. veľký znak štvrtený - uvádza sa v návrhu - ktorý má davnu tradíciu v heraldike a vyjadruje rovnoprávny vzťah medzi oboma národmi. Uprostred tohto znaku je menší historický znak Moravy, ktorý je symbolickým vyjadrením spätosti národov s územím Veľkomoravskej ríše. Zároveň to posilní povedomie moravské.

Predseda Slovenskej národnej rady svojím rozhodnutím číslo 70 z 26. januára 1990 pridelil oba návrhy prezidenta ČSSR všetkým výborom SNR okrem Mandátového a imunitného výboru SNR, ktoré ich prerokovali na svojich schôdzach 15.

a 16. 2. 1990. Pre svoje rokovania vo výboroch poslanci SNR zúročili poznatky vlastné a odborné, najmä sprostredkované prostriedkami masovej informatiky a erudovanými stanoviskami historikov a heraldikov, ktorí boli priamo prizvaní na jednotlivé rokovania. Zohľadnené boli aj oficiálne stanoviská štátnych a spoločenských inštitúcií.

Je potrebné uviesť, že rokovania vo výboroch sa nezaobišli bez subjektivistických laických až voluntaristických názorov, ktoré však v konečnom uznesení toho ktorého výboru nenašli živnú pôdu, takže závery z jednotlivých výborov boli, až na nepodstatné skutočnosti jednotné, resp. v prípade návrhu ústavného zákona o zmene názvu ČSSR, ČSR a SSR tieto sú alternatívne, vychádzajúc z rôzneho uhlu pohľadu na názov československého štátu. Sporným je tu formálny výraz tohto pojmu, pričom obsahové hľadisko zvýrazňujúce suverenitu a svojbytnosť národných republík, ktoré sa premietlo v navrhnutí spojovníka a veľkého počiatočného písmena v názve nášho národa, je v plnej zhode všetkých výborov SNR.

Mandátom spoločného spravodajcu výborov SNR oceňujem oba iniciatívne návrhy prezidenta Československej republiky pána Havla. V nadväznosti na prijaté uznesenia výborov SNR, ako aj návrh Ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky, ktorý bude prerokovaný ako ďalší bod na tejto schôdzi, navrhujem odporučiť Federálnemu zhromaždeniu ČSSR určité korektúry tak, ako ste ich obdržali v návrhoch oboch uznesení SNR pod číslom 146 a 147. Ide o výhrady zásadného významu, ktoré celkom nekorešpondujú s predloženými návrhmi pána prezidenta.

Zo záverov rokovaní jednotlivých výborov SNR vyplýva, že názov spoločnej republiky sa vyprofiloval v troch základných alternatívach:

po prvé ako Česko-Slovenská republika. Za tento názov hlasoval Ústavnoprávny výbor SNR, Výbor SNR pre plán a rozpočet a Výbor SNR pre obchod, služby a dopravu;

po druhé ako Republika Česko-Slovensko. Za tento návrh bol Výbor SNR pre priemysel a stavebníctvo a Výbor SNR pre národné výbory a národnosti;

po tretie ako Česko-Slovensko. Za tento návrh bol Výbor SNR pre pôdohospodárstvo a výživu, Výbor SNR pre veci sociálne a zdravotné a Výbor SNR pre kultúru a výchovu.

Aby prítomní poslanci mali pri hlasovaní uľahčenú situáciu, na včerajšie zasadanie Predsedníctva SNR bolo doručené uznesenie vlády SSR z 28. 2. 1990 číslo 93, ktorým vláda dopĺňa svoje stanovisko k návrhu ústavného zákona o zmene názvu ČSSR, ČSR a SSR tak, že nový názov československého štátu odporúča alternatívne ako Federácia Česko-Slovensko. Toto stanovisko ústne zdôvodnili prítomní členovia vlády SSR pán Markuš a pán Koľko a k tomuto sa po aklamačnom hlasovaní pripojilo aj Predsedníctvo SNR. S touto alternatívou sa osobne stotožňujem a v jej prospech tlmočím aj názor členov Klubu poslancov Demokratickej strany, Strany sobody a Kresťansko-demokratickej strany, kde bola celá záležitosť prerokovaná pred týmto zasadnutím.

Domnievam sa, že federatívnemu usporiadniu československého štátu vyhovuje taký názov, z ktorého bude jednoznačne zrejmé, že ide o štát dvoch rovnoprávnych národov a nie o štát jedného národa. Formálnou garanciou takto poňímanej rovnosti a suverenity sa preto javí byť najvhodnejším označenie československého štátu Federácia Česko-Slovensko, čím by sa najmä vo vzťahu k svetu a cudzincom zamedzilo útrpnému postaveniu Slovenska a Slovákov v ich poňímaní ako Česka a Čechov. Tento názov neodporuje ani výrazu našej národnej štátnosti a jazykovým zvyklostiam.

Pokiaľ ide o názov Slovenskej republiky navrhujem, aby tento text bol vypustený z článku I, bod 2 uvedeného návrhu pána prezidenta, pretože názov republiky si Slovenská národná rada upraví svojím ústavným zákonom, o ktorom budeme rokovať v ďalšom bode tohto programu.

Z tých istých dôvodov navrhujem vypustiť odsek 2 z článku I návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o štátnych znakoch Českej republiky, Slovenskej republiky a Československej republiky. Pred dnešným zasadaním ste taktiež obdržali návrh uznesenia, ktorý navrhuje štátny znak Slovenskej republiky, čiže bude taktiež prerokúvaný osobitne.

Jednotné závery výborov SNR sú formulované aj v návrhu štátneho znaku federácie tak, že je žiadúce, aby tento znak bol zvisle polený, v ktorého pravom poli z pohľadu štátnym znakom označeného miesta bude umiestený znak Českej republiky a v ľavom poli znak Slovenskej republiky. Umiestnenie znaku Moravy na prednom štíte a jeho čiastočné prekrývanie znaku Českej republiky a znaku Slovenskej republiky, by bolo za istých okolností akceptovateľné, ak by išlo o znak Veľkomoravskej ríše. V skutočnosti však počiatky používania moravskej orlice siahajú iba do 13. storočia. Nie je preto odôvodnené, aby znak Moravy prekrýval znak Českej republiky a znak Slovenskej republiky. Niet však prekážok, aby v rámci symbolu Českej republiky bol prípadne umiestený aj znak Moravy.

I keď predložené návrhy ústavných zákonov sú formálne jednoduchými, svojím obsahovým zameraním a politickým dosahom sú veľmi významné. Preto prosím prítomných poslancov, aby tomu zodpovedajúcou váhou pristúpili k hlasovaniu o navrhnutých uzneseniach SNR, ktoré napriek odporučujúcemu charakteru navrhovaného uznesenia SNR určite budú mať význam aj pre rozhodovanie Federálneho zhromaždenia ČSSR, resp. aspoň v to dúfam.

Vážená Slovenská národná rada,

výbory SNR vo svojich prijatých uzneseniach odporučili Slovenskej národnej rade vyjadriť s predloženými návrhmi súhlas po zohľadnení pripomienok s tým, že v prípade zmeny názvu československého štátu je potrebné prijať jednu z navrhnutých alternatív, pričom sa prihováram, súhlasne so stanoviskom Predsednictva SNR a poslancov klubu Demokratickej strany, Strany slobody a Kresťansko-demokratickej strany, za odhlasovanie štvrtej alternatívy, t.j. Federácia Česko-Slovensko.

Pevne verím, že aj podporením oboch navrhovaných uznesení SNR sa slovenský národ zbaví absurdného komplexu menejcennosti a nadviaže na postavenie Slovákov - Slovienov v rámci nášho prvého štátneho útvaru - Veľkomoravskej ríše.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Brňákovi za prednesenie spravodajskej správy.

Otváram rozpravu o siedmom a ôsmom bode programu. Do rozpravy sa písomne prihlásili poslanci Viliam Volko a Svetoslav Bombík. Dávam slovo poslancovi Viliamovi Volkovi a pripraví sa poslanec Bombík.

Poslanec V. Volko:

Milé kolegyne,
vážení kolegovia,
vážená vláda,
milí hostia,

k návrhom na štátne symboly našej federácie si dovolím upozorniť na zaujímavú heterogénnosť dosiaľ platných symbolov vo vzťahu Čechov a Slovákov.

Názov Československá republika, jej štátna vlajka, zodpovedajú unitarizovanému štátu v zjednotenej republike vzniklej z dvoch členských jednotiek, ktoré úplne stratili svoju suverenitu. Naproti tomu doterajší štátny znak, či už v historickej alebo upravenej podobe z roku 1960, zodpovedá síce unitárnemu štátu, avšak s autonómnym postavením Slovenska vyjadreným malým štítom na veľkom českom štíte. A konečne štátna hymna tým, že sa skladá z dvoch samostatných prakticky rovnocenných častí - českej a slovenskej, bez zmiešania, akoby už v minulosti anticipovala federatívne usporiadanie na národnom princípe. Podľa mňa teraz ide o to dosiahnuť, aby všetky štátne symboly federácie rovnako vyjadrovali federatívne usporiadanie spoločného štátu Čechov a Slovákov, ich úplnú rovnoprávnosť.

K návrhu pána prezidenta na ústavný zákon o zmene názvov všetkých troch štátnych útvarov, ako sa už spomínalo, nie je priložená dôvodová správa, občania však už dávnejšie boli oboznámení s dôvodmi priamo navrhovateľom v televíznom vystúpení. Vtedy sa odôvodnila aj účelnosť spojiť zmenu názvov so zmenou štátnych symbolov, keďže tak majú byť podstatne nižšie vyvolané náklady na úpravu rôznych materiálov. Aby sa mohol plne uplatniť tento ekonomický argument, treba len vítať iniciatívu Predsedníctva SNR i slovenskej vlády na také riešenie názvu spoločného štátu

Čechov a Slovákov, ktoré by výslovne vyjadrovalo jeho federatívne usporiadanie a nemuselo by sa potom, už v blízkej budúcnosti, pri prijímaní novej ústavy federácie opäť meniť.

Som presvedčený, že tento spoločný štát má mať aj v názve slovo federácia. Veď takmer všetky štáty sveta, ktoré majú federálnu štruktúru a úplne všetky, v ktorých sa takáto štruktúra zakladá na spolužití viacerých národov, majú to jasne vyjadrené v názve, aj keď rôznymi slovami. Buď sa označujú ako spojené štáty, napríklad mexické, arabské, americké, ako zväz - austrálsky, barmský, sovietsky, ako spolková republika - Nemecko, ako federatívna republika - brazílska, nigerijská, ruská, juhoslovanská, alebo ako federácia či konfederácia, napr. malajzijská federácia, švajčiarska konfederácia. Môžeme si vybrať, či chceme dlhší názov - federatívna republika, alebo stručnejší - federácia. Ostatne legislatívna prax už bežne používa tzv. legislatívnu skratku federácia na označenie spoločného štátu a skratku republika len na označenie oboch národných republík. Tým sa pravda vôbec nespochybňuje republikánska štátna forma spoločného štátu. Je ozaj dôležitejšie, ako sa to aj tu vravelo, aby sa v jeho názve uvádzalo, že je to federácia, než to, že je to republika.

Preto plne podporujem tzv. štvrtú alternatívu názvu nášho spoločného štátu, ako ju predložila vláda SSR i Predsednictvo SNR, teda Federácia Česko-Slovensko. Ostatné alternatívy odporúčam z návrhu uznesenia vypustiť.

Pravda, musím sa tu zmieniť o jednej drobnosti, ktorá trochu vzbudzuje moje obavy. Ide o stanovisko odborníkov. V prípade štátneho znaku sa vyžiadalo stanovisko heraldikov. Neviem, či v prípade názvu sa vyžiadal názor jazykovedcov. Z určitých jazykovedných diskusií totiž viem, že naši jazykovedci sa bránili názvu Federatívna socialis-

tická republika Juhoslávia a požadovali, aby sa tento štát nazýval Juhoslovanská federatívna socialistická republika a takisto sa bránili proti názvu Spolková republika Nemecko, teda proti doslovnému prekladu. Požadovali - tak to nájdeme aj všade v materiáloch - aby sa tento štát označoval Nemecká spolková republika. Mám trochu obavy, že v poslednej chvíli sa jazykovedci ozvú a budú požadovať, aby geografická časť názvu našej federácie bola uvedená nie v tvare substantíva, teda podstatného mena, ale v tvare adjektíva, teda v tvare prídavného mena. Ale myslím si, že stojí za to skúsiť to s tým názvom Federácia Česko-Slovensko.

K návrhu štátneho znaku spoločného štátu našich národov si dovolím uviesť dve poznámky. Prvá je rázu skôr teoretického. Keďže som presvedčený, že štátny znak by mal mať nielen historické odôvodnenie, ale aj aktuálne súčasné vyznenie, pýtam sa sám seba, čo by dnes symbolizoval centrálne umiestený malý štít Moravy tak ako to navrhol pán prezident. A odpovedám si, že by bol logicky takto umiestnený len vtedy, keby Morava aj v štátoprávnom zmysle - teda nielen geografickom, alebo historickom - bola centrom nášho spoločného štátu. To by bolo predovšetkým vtedy, keby hlavné mesto federácie bolo niekde na Morave. A veľmi by ma zaujímalo, či by bola ochota prijať takýto logický záver, vyplývajúci z navrhnutého znaku. Inak znak Moravy logicky patrí len na českú časť znaku federácie.

Druhá poznámka k návrhu štátneho znaku je rázu praktického. Mám obavy, že kresba takéhoto veľkého štátneho znaku federácie by bola takmer nečitateľná pri zmenšení potrebnom napríklad na uniformách, na čiapkach príslušníkov armády, kde je potreba jeho použitia nesporná.

Z oboch dôvodov, teoretického i praktického, sa preto pripájam k návrhu, aby štátnym znakom federácie bol jediný

štít zvisle polený na slovenskú a českú, resp. českomoravskú, či česko-moravsko-sliezsku časť. Som za takéto riešenie i napriek známym výhradám, vyplývajúcim z nevyhnutného prevýšenia, teda zvýraznenia vertikálneho rozmeru jeho slovenskej i českej časti. Som za takýto dvojdielny štít preto, lebo najlepšie odzrkadľuje dvojdielnosť našej federácie a rovnoprávnosť oboch národných štátov v nej. Preto plne podporujem predložený návrh uznesenia k návrhu na ústavný zákon o štátnych znakoch národných republík a federácie.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Volkovi za jeho vystúpenie. Slovo má poslanec Bombík.

Poslanec S. Bombík:

Vážená Slovenská národná rada,

v uplynulých dňoch som mal možnosť zúčastniť sa oficiálnej československej návštevy na Islande, v Kanade a v Spojených štátoch amerických. Ak dovolíte, rád by som sa podelil o niektoré poznatky a dojmy z tejto cesty. Rád by som sa o ne podelil ako jeden z deviatich Slovákov z vyše 80-člennej osádky lietadla.

Svet, ktorý som videl, je plný nápadov, je veľmi dynamický a o Slovákoch vie len veľmi málo alebo vôbec nič. Nemožno sa čudovať. Aj v masmédiách krajín, ktoré sme navštívili, nás sprevádzala síce rozsiahlá informačná kampaň, no v rozhodujúcej väčšine písala o českom prezidentovi Havlovi, českej revolúcii a americký časopis US NEWS

písal dokonca o československom jazyku. V názve Czechoslowakia je časť Slowakia chápaná často len ako gramatická prípona pri vytváraní názvu štátu od základu Czech. Hoci v prejavoch oficiálnych predstaviteľov štátu bol v tejto otázke postup korektný, nevšimol som si žiadne ich úsilie pôsobiť na tamojšie masmédiá v zmysle demontovania týchto nepresností. Myslím, že takýto postup by viac pomohol pri vytváraní priaznivej vnútropolitickej situácie, eliminoval by narastanie nacionálnych vášní.

Hádam by v tomto probléme niečo mohla a mala urobiť Slovenská národná rada. Malo by predsa byť v záujme štátu, aby zahraničná verejnosť bola pravdivo informovaná o našom štátoprávnom usporiadaní. Takisto by to veľmi pomohlo našim krajanom - americkým Slovákom. Vlády Kanady a Spojených štátov amerických totiž neakceptujú ich organizácie, nejednajú s nimi na oficiálnej platforme. Túto priazeň a tiež finančný efekt z nej pochádzajúci, majú len organizácie s názvom československý, ktoré združujú najmä občanov s českým pôvodom. V tejto otázke by ažda mohol pomôcť novozriadený odbor medzinárodných vzťahov Slovenskej národnej rady.

Priestor pre túto činnosť vytvoril aj prejav prezidenta Havla v aule Torontskej univerzity, adresovaný všetkým Slovákom a Čechom, žijúcim v zahraničí. Vyzýva v ňom k zakladaniu krajanských organizácií na národnom princípe a až potom k ich prípadnému koordinovaniu na princípe štátnom - československom. Hovoril tiež, že sa k nim stará vlasť opäť hlási. A ak sa hlásia aj oni k nej, vyslovil sa o možnosti dvojakého občianstva.

Spolupráca s našimi krajanmi je dôležitá aj z iného hľadiska. Mohé slovenské komunity sú totiž uzavreté do seba, konzervujú spoločenské, politické a kultúrne vedomie z doby emigrácie ich členov a jednoducho povedané "nie sú v

obraze". Mnohých táto neznalosť súčasného vnútropolitického života u nás, i medzinárodno-politickej situácie v Európe vedie k deklarovaniu nereálnych a teda nežiadúcich politických programov.

Svet, ktorý som videl, je v mnohom ďaleko pred nami. Ako sa doň zaradiť, ako byť jeho plnohodnotnou súčasťou? Rôzni spasitelia národa vidia našu spásu a možnosť vkročenia do sveta v spoznaní našich dejín, ktoré nám má dodať patričné národné uvedomie, sebavedomie a hrdosť. Som študent histórie a slovenskej literatury a azda nebude neskromné ak poviem, že slovenské dejiny poznám lepšie, ako je medzi Slovákmi bežne zvykom. Možno práve preto si myslím iné. Iste, poznanie vlastných národných dejín je nevyhnutné, avšak cesta do Európy a sveta nevedie len cez ponáranie sa do nich. V rovnakej, a myslím väčšej mieře, vedie cesta do sveta cez jeho poznanie, cez otvorenie sa svetu, cez kvalitu práce na takej úrovni, aká je tam. A to všetko má, zdá sa mi, v súčasnom svete vedeckotechnickej revolúcie spoločného menovateľa - vzdelanie.

V Spojených štátoch bola akademická časť doprovodu prezidenta, ktorej som bol súčasťou, mimoriadne priaznivo prijatá u predstaviteľov najvýznamnejších nadácií, inštitúcií zaoberajúcich sa školstvom, prezidentami univerzít. Zo všetkých spomeniem len prezidenta svetoznámej Harwardskej univerzity. Došlo k nadviazaniu prvých kontaktov, zatiaľ na všeobecnej úrovni. Tieto kontakty je treba konkretizovať a ponúkajú sa tu slovenskému školstvu a vzdelanosti nevídané možnosti. Aj preto sa na ministerstve školstva organizuje ďalšia návšteva Spojených štátov. Má byť spojená s prednáškovým turné po niektorých amerických univerzitách, čo je vynikajúca možnosť oboznámiť budúcu americkú politickú, finančnú a vôbec inteligenciu so slovenskou kultúrou a naším štáto-právnym usporiadaním, ktorého

súčasťou je aj názov republiky. Tiež má dôjsť k stretnutiu s americkými krajanmi.

Prosím a žiadam, aby Slovenská národná rada poskytla tejto delegácii svoju podporu, ako to už urobila aj slovenská vláda. Ak už nemôžeme ohurovať veľkoleposťou vlastných národnych dejín, čerpať sebavedomie a silu zo svojej mohutnosti a početnosti, čerpajme ho zo vzdelania. Veď, ako sa vraví v znamom výroku "poznanie je moc". No znova podotýkam, nielen poznanie vlastnych dejín.

V škole nás učili, že národné záujmy sú vždy len záujmami určitej triedy či sociálnej skupiny, ktorá svoje vlastne záujmy vydáva za národné. Národných záujmov teda môže byť veľa a rôznych. Neviem, či to viem celkom presne posúdiť, ale ak celonarodný konsenzus mohol vzniknúť v boji proti totalite, hádam by mohol vzniknúť aj druhy raz, a to v otázke národného programu. Tak sa mi totiž zdá, že ak existuje nejaká slovenská idea, tak je to požiadavka svojbytného, samostatného, suverénneho slovenského národa.

Svet, ktorý som videl, je plný nápadov, je veľmi dynamický a speje k integrácii a globalizácii. Je žalostné, ak Slováci nemajú možnosť venovať všetko svoje úsilie problémom našej doby, ak sa musia ešte teraz, na konci 20. storočia venovať zápasu s problémami národnej suverenity. Ale nevyberieme si. Myslím, že v súčasnej historickej a politickej situácii je ideálna šanca naplniť požiadavku našich dejín a vybudovať silnú, modernú a múdru Slovenskú republiku, štátoprávne integrovanú do dôsledne symetrickej Federácie Česko-Slovensko.

Ďakujem.
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Bombíkovi za jeho vystúpenie. Mám otázku, vážené poslankyne, vážení poslanci, či sa ešte niekto hlási do rozpravy. Hlási sa poslanec Falťan.

Poslanec S. Falťan:

Vážená Slovenská národná rada,

som poslancom za KSS. Chcel by som povedať ešte niekoľko slov k histórii prípravy federácie. Vieme, že za prvej republiky alebo v jej začiatkoch boli snahy jasnejšie formulovať autonómiu Slovenska. To za prvej republiky neuspelo. Pozdejšie, už v ilegalite, ilegálna Slovenská národná rada, ktorá sa skladala z komunistov a sociálnych demokratov na jednej strane a z občianskej časti na druhej strane a ktorá vychádzala z princípov pluralizmu a demokracie, vo svojom vyhlásení - Vianočnej dohode - jasne formulovala rovnoprávnosť Čechov a Slovákov. Takisto vyhlásenie Slovenskej národnej rady za povstania znovu zdôrazňuje rovnoprávnosť Čechov a Slovákov a vyhlasuje suverenitu Slovenského štátu.

Bolo to potrebné zvlášť preto, že emigračná vláda na čele s Benešom sústavne neuznávala existenciu slovenského národa, stále bola hlásateľkou československého národa. Takým bolo napríklad aj vyhlásenie vlády v emigrácii, že existuje československý národ. Preto sa tak zdôrazňovala táto zásada aj vtedy, keď prišla vladna delegácia vedená ministrom Nemcom na územie povstania s tým, že prevezme riadenie povstania. Slovenská národná rada jednotne odmietla túto ich právomoc, prijala ich len ako hostí a zároveň žiadala, že aj pri oslobodzovaní východného Slovenska musí mať Slovenská národná rada svoje právomoci. Vieme, že v emigrácii československa vláda mala so Sovietskym

zväzom dohodu o tom, ako budú oslobodzované časti územia Československa, v tomto prípade Slovenska. Pôvodne sa plánovalo, že všetko preberať a zriaďovať civilnú správu bude vládna delegácia.

V prvom období, po oslobodení východného Slovenska sa takisto predpokladalo, že bude vytvorené federatívne československé zriadenie. V jednaniach v Moskve, kde už bolo aj plné zastúpenie českých emigračných politických strán, na druhej strane tam bola delegácia SNR, skladajúca sa z demokratov a komunistov, prebojovávali túto zásadu, ale celkom sa im to nepodarilo. Federácia sa v podstate odložila na pozdejšiu dobu. Hneď potom, keď už bola oslobodená celá Československá republika, začalo isté hnutie Moravy, aby bolo zemské zriadenie, tým aby blokovali rozdelenie Slovenskej republiky a Českej republiky. Takisto Česká národná rada, ktorá sa vytvorila eště pred príchodom československej vlády do Prahy, bola pod rôznymi titulmi rozpustená. A tak isto sa znovu nastolilo zemské zriadenie, čiže nie podľa národnostného zloženia, ale teritoriálne. Takto tento zápas prebiehal.

Do roku 1968 bol asymetrický systém, kde sa uznával slovenský národ, ale zároveň v rámci tohoto asymetrického zriadenia bol podriadený ústrednej vláde. V roku 1968 pri vytváraní Akčného programu sa už jasne formuluje, že túto otázku treba jasne postaviť. Chcel by som v tejto súvislosti trochu opraviť pána Budaja, že najprv demokracia, potom federácia, to nebol výmysel zo Slovenska. To, že je potrebná demokracia a potom federácia, vychádzalo z tých kruhov, ktoré chceli odkladať zriadenie federácie v roku 1968. Zásada bola tá, že federácia je súčasťou demokracie a trvalo sa na tom, aby sa federácia vytvárala hneď v roku 1968. Tak bola zriadená vládna komisia pre federáciu. Osobne som v tomto pracoval. Znovu sa viedli boje o to, či

nejakým spôsobom predsa len tú federáciu neoslabovať. Čiže otázku federácie treba vidieť aj v tejto súvislosti.

Ja sa tiež prikláňam k štvrtému návrhu, aby v názve bola zdôraznená otázka federácie a Česko-Slovenska.

/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Samuelovi Falťanovi za jeho vystúpenie. Hlási sa ešte niekto do rozpravy?

Ak nie, chce sa k rozprave ešte vyjadriť spoločný spravodajca výborov SNR poslanec Brňák?

Poslanec P. Brňák:

Nie.

Ak nie, vyhlasujem rozpravu o siedmom a ôsmom bode programu za skončenú.

Pristúpime k hlasovaniu o každom uznesení osobitne.

Z rokovani výborov SNR a Predsednictva SNR o návrhu prezidenta pána Václava Havla na ústavný zákon o zmene názvu Československej socialistickej republiky a národných republik vyplynuli - ako sme počuli - štyri alternatívy. Preto je potrebné zjednotiť stanovisko na zmenu názvu republiky.

Predsednictvo SNR na svojej včerajšej schôdzi sa stotožnilo s návrhom vlády Slovenskej socialistickej republiky na zmenu názvu spoločného štátu, tak ako to podporili i

poslanci, ktorí teraz vystupovali, a to "Federácia Česko-Slovensko", ako je uvedené v 1. alternatíve návrhu uznesenia.

Dávam preto hlasovať, kto súhlasí so zmenou názvu republiky na názov "Federácia Česko Slovensko", nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Je niekto proti?
/Nikto./
Zdržal sa niekto hlasovania?
/Dvaja poslanci sa zdržali hlasovania./

Zisťujem, že Slovenská národná rada navrhuje Federálnemu zhromaždeniu, aby názov Československej socialistickej republiky bol zmenený na "Federácia Česko-Slovensko".

/Potlesk./

Keďže s navrhnutou 4. alternatívou vyslovila súhlas väčšina prítomných poslancov, nie je potrebné o ďalších alternatívach hlasovať.

Teraz budeme hlasovať o návrhu na uznesenie k návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o štátnych znakoch Českej republiky, Slovenskej republiky a Československej republiky v znení spoločnej správy výborov SNR. Kto súhlasí s návrhom uznesenia, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Je niekto proti?
/Nikto./

Zdržal sa niekto hlasovania?
/Nikto./

Zisťujem, že Slovenská národná rada návrh uznesenia schválila.

D e v i a t y m bodom programu je

Vládny návrh ústavného zákona Slovenskej národnej rady o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky a

D e s i a t y m bodom programu je

Vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky.

Návrh ste dostali ako tlač 141 a 142 a spoločné správy výborov SNR ako tlač 141a a 142a.

Obdobne ako pri siedmom a ôsmom bode programu odporúčam, aby sme o oboch vládnych návrhoch rokovali súčasne. Hlasovať o návrhoch zákonov budeme osobitne.

Má niekto z vás iný návrh?

/Nikto./

Za vládu Slovenskej socialistickej republiky návrhy oboch zákonov odôvodní minister vnutra a životného prostredia pán Vladimír M e č i a r. Prosím, aby sa ujal slova.

Minister vnútra a životného prostredia SSR V. Mečiar:

Vážená Slovenská národná rada,

predložený návrh ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky a návrh zákona SNR o ich používaní nadväzujú na iniciatívu prezidenta ČSSR, týkajúcu sa zmeny názvu našich republík a zavedenia štátnych symbolov republík.

Používanie štátnych symbolov ČSSR bolo doteraz upravené zásadami vlády ČSSR, schválenými jej uznesením z 5. mája 1975, ktoré však nie sú všeobecne záväzným právnym predpisom. Základná úloha štátnych symbolov - symbolizovať národnú štátnosť, si vyžaduje ich zakotvenie v právnom predpise, vzhľadom na ich význam v právnom predpise najvyššej právnej sily, v zákone. Keďže v súčasnosti ešte nie je pripravená Ústava Slovenskej republiky, zvolila sa pre ich zavedenie forma ústavného zákona SNR. Toto riešenie sa opiera o článok 142 ods.2 ústavného zákona č. 143/1968 Zb. o československej federácii.

Podoba, v ktorej sa štátne symboly navrhujú, má svoje historické opodstatnenie u všetkých z nich, t.j. pokiaľ ide o štátny znak, štátnu vlajku, štátnu pečať i o štátnu hymnu.

Štátny znak vychádza z historického erbu Slovenska, z jeho historicky i heraldicky správnej predlohy zo 14. storočia. Štátna vlajka bola vytvorená už štúrovcami a z tohto obdobia pochádza aj pieseň Janka Matušku, zložená v roku 1844. Prvá sloha tejto piesne sa na pokyn Ministerstva národnej obrany vojenským kapelám pripojila k českej hymne v roku 1918 a oficiálne sa stala súčasťou štátnej hymny vyhlásením vlády Československej republiky v roku 1930.

Druhý predkladaný návrh zákona SNR ustanovuje len hlavné zásady používania štátnych symbolov. Podrobnosti o ňom upraví neskôr všeobecne záväzným právnym predpisom - vyhláškou, ministerstvo vnútra a životného prostredia.

Zmena názvu Slovenskej socialistickej republiky a zavedenie štátnych symbolov Slovenskej republiky si vyžiada zvýšenie rozpočtových výdavkov, pričom nie je možné presne vyčíslit ich potrebu. Rámcový odhad predstavuje 10 mil. korún. Niektoré potreby pritom bude možné financovať z osobitného bankového účtu zriadeného na výzvu prezidenta republiky.

Vážená Slovenská národná rada, odporúčam vládny návrh ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky a vládny návrh zákona SNR o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky schválit v predloženom znení s účinnosťou od 1. apríla 1990.

Ďakujem.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem ministrovi vnútra a životného prostredia pánovi Mečiarovi za odôvodnenie návrhov zákonov.

Spoločným spravodajcom výborov SNR je poslanec Ján Bakiča. Prosím, aby predniesol spravodajskú správu.

Poslanec J. Bakiča:

Vážené pani poslankyne,
vážení páni poslanci,
vážení hostia,

výbory Slovenskej národnej rady ma poverili, aby som vystúpil ako spoločný spravodajca na dnešnom prerokúvaní vládneho návrhu ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky a vládneho návrhu zákona SNR o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky. Musím povedať, že toto poverenie som prijal nielen ako povinnosť, ale vzhľadom na obsah a zmysel navrhovaných právnych úprav som ho prijal veľmi rád i ako vyznamenanie.

Pri prerokúvaní oboch týchto vládnych návrhov vo výboroch SNR si viaceří poslanci iste položili otázku, či ich prijatie patrí do pôsobnosti republiky, či sú potrebné a účelné. Spoločne sa dospelo k záveru, že právna úprava názvu národnej republiky a štátnych symbolov republiky patrí svojím obsahom do ústavnoprávnej pôsobnosti republík. Článok 142 odsek 2 ústavného zákona o československej federácii výslovne predpokladá, že obidve republiky prijmú vlastné ústavy. Skutočnosť, že tieto závažné ústavné práva neboli doteraz republikami realizované, nebráni však tomu, aby si upravili svoje vlastné ústavné pomery jednotlivými ústavnými zákonmi. V prospech tohto stanoviska svedčí aj ustanovenie článku 9 ústavného zákona o československej federácii, z ktorého vyplýva, že veci, ktoré nie sú taxatívne zverené do pôsobnosti federácie, patria do výlučnej pôsobnosti republík.

Dovoľte mi ešte, aby som v tejto súvislosti pripomenul, že federálne zhromaždenie na svojej schôdzi 27. feb-

ruára 1990, t.j. predvčerom v novele ústavného zákona o československej federácii a Ústavy ČSSR splnomocnilo národné rady, aby si svojimi ústavnými zákonmi upravili názov a symboly republík.

Zo skúsenosti vieme, že každý suverénny štát prejavuje a musí svoju zvrchovanosť prejaviť tak v rámci svojich hraníc v styku s občanmi, ako aj navonok v pomere k iným štátom. Sú však dni a príležitosti, keď si občania obliekajú sviatočný šat, keď sa ich srdcia naplňujú pocitom radosti, dôstojnosti a lásky k rodnej slobodnej zemi. Túto radosť a dôstojnosť, existenciu vlastného suverénneho štátu a slobody vyjadruje každý štát a subjekty k nemu prináležajúce tým, že sa okrášli navonok znakmi a farbami viditeľnými a od iných rozdielnymi a takisto vyjadrí svoje city aj verbálnym a hudobným prejavom - štátnou hymnou.

Význam týchto symbolov, či už verbálneho alebo hudobného prejavu, je nielen vnútorný, ale znakmi a farbami dáva štát aj výraz svojej zvrchovanosti, keď dokumentuje svoju suverenitu a očakáva, aby podľa týchto farieb a znakov bol rozpoznávaný od iných štátov. Tomuto účelu slúži aj štátna pečať a štátna hymna. Teda štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna sú symbolickým výrazom štátnej suverenity. Sem patrí samozrejme aj názov štátu. Tieto vonkajšie prejavy štátnosti doteraz obom národným štátom, z vôle ktorých vznikol spoločný federatívny štát, okrem ich vonkajšieho označenia chýbali. Výbory SNR preto prišli k záveru, že uzákonenie týchto výrazov suverenity Slovenskej republiky vlastnými právnymi predpismi je potrebné.

Dovoľte mi teraz, aby som vás stručne oboznámil s výsledkami prerokúvania oboch legislatívnych návrhov vo všetkých výboroch SNR okrem Mandatového a imunitného výboru SNR a Výboru SNR pre životné prostredie.

Výbory SNR na svojich schôdzach 15. a 16. februára tohoto roku po obsiahlych rozpravách vyjadrili vo svojich uneseniach súhlas s vládnym návrhom ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky. Poslanci pri prerokúvani tohto vládneho návrhu ústavného zákona poukazovali na potrebnosť zmeny doterajšieho názvu Slovenskej socialistickej republiky na Slovenskú republiku, a to vypustením prívlastku "socialistická". Tento prívlastok nemal v minulosti aj tak reálny význam a nezodpovedal skutočnému stavu v zmysle uplatňovania politiky totalitnej moci. Doterajší štátny znak sa nevžil. Slovenský národ sa s ním vnútorne nestotožnil najmä preto, že nevyjadroval verne tradície a symboliku Slovákov, bol vytvorený bez konzultácií s odborníkmi, nerešpektoval heraldické zásady tvorby štátnych znakov a výrazne preferoval jednostranne politické a ideologické hľadiská krátkodobe platné na Slovensku i v Československu na konci päťdesiatych rokov.

Nový, resp. staronový štátny znak ako symbol slovenskej štátnosti má svoje historické opodstatnenie a stále vyhovuje potrebám a túžbam slovenského národa. Vychádza z historického erbu Slovenska, z jeho historicky i heraldicky vhodne volenej predlohy ešte spred niekoľkých storočí. Slovenská štátna vlajka má tiež dlhú tradíciu a ako tu už bolo dnes povedané, bola vytvorená už štúrovcami v roku 1848. Štátna pečať je symbolom štátnosti, ktorá je spojená s vrcholným predstaviteľom štátu. Štátna pečať Slovenskej republiky sa bude používať na pečatenie významnych listín Slovenskej národnej rady a bude ju mať v uschove jej predseda.

Z obdobia roku 1848 pochádza i štátna hymna Slovenskej republiky, ktorú - ako už bolo povedané - zložil Janko Matuška v súvislosti s odchodom slovenských študentov z Bratislavského lýcea do Levoče na protest proti zosadeniu

Ľudovíta Štúra z profesúry a ktorej prvá sloha je od roku 1930 súčasťou štátnej hymny.

V súvislosti s používaním štátnej hymny Slovenska sa vo výboroch SNR hovorilo o jej určitej zastaralosti a z toho vyplývajúcej potrebnosti prispôsobiť hymnu novým zmeneným podmienkam života Slovákov v slobodnom modernom štáte, v spoločnosti s bratským českým národom. Výbor SNR pre národne výbory a národnosti vo svojom uznesení odporučil posúdiť aktuálnosť navrhovaného textu hymny Slovenskej republiky. Inak v uneseniach výborov vyjadrili poslanci v zásade súhlas s navrhovaným riešením názvu Slovenskej republiky, s vyobrazením štátneho znaku, štátnej vlajky a štátnej pečate, ako aj so znením hymny Slovenskej republiky. Výbor SNR pre veci sociálne a zdravotné však vyslovil pripomienku, že je potrebné v záujme odlíšenia slovenskej vlajky od ruskej zástavy riešiť osobitným spôsobom modrý pruh. Toto odporúčanie a pripomienka sú uvedené v spoločnej správe, ktorú ste obdržali ako tlač SNR 141a.

Teraz ak dovolíte, by som povedal pár slov k návrhu zákona o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky. Tento návrh zákona SNR úzko súvisí s vládnym návrhom ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky. Upravuje hlavné zásady používania štátnych symbolov a preto bude z praktického hľadiska potrebné podrobnosti tohto používania upraviť vykonávacím predpisom ministerstva vnútra a životného prostredia. K tomuto vládnemu návrhu zákona vo výboroch SNR neodzneli žiadne výhrady ani doplňujúce, či pozmeňujúce návrhy, o čom sa možno presvedčiť zo spoločnej správy výborov SNR, ktorá bola predložená ako tlač SNR 142a.

Vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,
vážení hostia,

keďže uvedené dve pripomienky k vládnemu návrhu ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky nemajú charakter kategorickej požiadavky a sú vo všeobecnej polohe bez navrhnutia konkretneho znenia, odporúčam ako spoločný spravodajca výborov SNR, vzhľadom na v podstate jednotné stanoviská ostatných výborov SNR, schváliť vládny návrh ústavného zákona SNR tak, ako bol vládou Slovenskej republiky predložený.

Obdobne ako spoločný spravodajca výborov SNR odporúčam, aby ste i vládny návrh zákona SNR o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky schválili v predloženom znení.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Jánovi Bakičovi za prednesenie spravodajskej správy.

Otváram rozpravu o deviatom a desiatom bode programu. Do rozpúravy sa písomne prihlásili poslanci Viliam Volko a Rudolf Hamerlik. Prosím, aby sa ujal slova prvý diskutujúci poslanec Volko, pripraví sa poslanec Hamerlik.

Poslanec V. Volko:

Milé kolegyne,
vážení kolegovia poslanci,
vážená vláda,
milí hostia,

vítam predložený vládny návrh ustavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a štátnej hymne Slovenskej republiky, ako aj vládny návrh zákona SNR o používaní týchto vonkajších prejavov slovenskej štátnosti. Som rád, že ideme iniciatívne riešiť tieto otázky už teraz, že ich neodkladáme až na čas rokovania o ústave národnej republiky. Veď vo vedomí slovenského národa i ostatných obyvateľov Slovenska nikdy nezanikli jeho tradičné štátne symboly, zvlášť znak, vlajka a hymna. Vo vedomí národa nezanikla ani tradičná podoba slovenského znaku. Jeho umelú formu z roku 1960 si národ ako celok nikdy neosvojil. Spomeňme si len ako a kým bola v roku 1968 kritizovaná a zosmiešnená.

Aj keď vrelo vítam navrhované uzákonenie tradičných slovenských štátnych symbolov, predsa však nie som celkom spokojný s predloženým návrhom. Mám totiž zásadné výhrady k navrhovanej štátnej hymne Slovenskej republiky. Už dávnejšie som sa aj vo Výbore SNR pre národné výbory a národnosti pozastavil nad nečasovosťou, neaktuálnosťou jej slov i nad jej nápevom, melódiou. Nepáči sa mi, že v nej spievame, že Slováci ožijú, že Slovensko dosiaľ tvrdo spalo, že ho blesky, hromy vzbudzujú, aby sa prebralo. Neviem, kedy sa má prebrať. A nepáči sa mi, že to máme spievať i naďalej. Vari Slováci ešte stále nežijú? Vari Slovensko stále ešte tvrdo spí? A na aké to blesky, hromy čakáme, aby ho prebudili? A teraz, ako vidieť aj z tlače, si to uvedomujú aj ďalší občania. Nie som sám.

Takýto text bol iste výstižný a primeraný uprostred minulého storočia, keď existencia slovenského národa visela - obrazne povedané - na vlásku. Teraz je už nečasový. Chápem, pravdaže, určitú starobylosť tohoto textu, jeho tradičnosť a to, že nám dnes pripomína našu veľmi ťažkú národnú minulosť. Som však presvedčený, že náplň štátnej hymny by mala byť bohatšia, že by mala omnoho viac hovoriť k súčasnosti, prípadne i k budúcnosti. Máme viacero národných hymnických piesní, starších i novších, ktoré môžu náš národ osloviť omnoho lepšie ako navrhnutý text.

Preto odporúčam, aby sme o štátnej hymne Slovenskej republiky ešte pouvažovali, a to nielen my, ale aj - a to zvlášť - odborníci. A ak už teraz zo závažných dôvodov potrebujeme prijať predložený návrh ako celok, vrátane hymny, treba, aby sa otázkou hymny Slovenská národná rada opäť dôkladne zaoberala aspoň pri príprave slovenskej ústavy a aby pritom odôvodnene vybrala z viacerých do úvahy prichádzajúcich hymnických piesní tu najvhodnejšiu a zvlášť najaktuálnejšiu a najperspektívnejšiu.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Volkovi za jeho vystúpenie. Slovo má poslanec Hamerlík.

Poslanec R. Hamerlík:

Vážené predsedníctvo, vláda,
poslankyne, poslanci,

plne súhlasím s tým, čo hovoril diskutujúci predomnou. Už aj na výbore som mal nejaké výhrady. Tie nebudem

teraz opakovať. Dávam však jeden konkretny návrh z tých hymnických piesní, ktoré môj kolega nemenoval. Takouto hymnickou piesňou je Kto za pravdu horí. Je to pieseň všeobecne známa, má sa spievať podľa predpisu mierne, čiže môže sa spievať majestátne, melodicky je krásna, text je veľmi pekný, lebo za pravdu treba horieť nielen teraz, ale bude treba ešte aj v budúcnosti.

Ešte pred týmto zasadaním som navrhoval, že privediem malý zbor, aby pieseň zaspieval, ale z technických dôvodov to nevyšlo. Počul som však od pána predsedu potešujúcu správu, že dnes túto pieseň tu bude spievať Lúčnica. Keď nie, nevadí to, každý ju pozná. A keď túto otázku neuzavrieme a necháme rozhodnutie o hymne pre budúcnosť, tak to stojí za zváženie. K tomu snáď ešte toľko, že autorom textu je Karol Kuzmány a harmonizoval ho Viliam Figuš-Bystrý.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Hamerlikovi za jeho námet. Hlási sa ešte niekto do rozpravy? Nech sa páči, pán prvý podpredseda Budaj.

Prvý podpredseda J. Budaj:

Z pochopiteľných príčin som sa nezúčastnil práce vo výboroch. S návrhom som sa oboznámil, keď som ho dostal pred niekoľkými dňami. Chcel by som upozorniť na jeden aspekt. Pán poslanec Volko správne zdôraznil historický význam, ale súčasne nečasovosť tohoto textu. Môžeme sa samozrejme rozhodnúť preniesť sa nad tým. Domnievam sa však, že jeho výzva, aby sa k tomu vyjadrili odborníci, je veľmi správna. Podobne aj k tomu, že ak by sa hymna menila pri

tvorbe novej slovenskej ústavy, nebudeme rozhodovať takým spôsobom, že to budeme navrhovať z plena, ale že sa k tomu vyjadrí širšia verejnosť a odborná verejnosť.

S ohľadom na názor, ktorému sme tlieskali, že hymna by sa mala odsúhlasiť iba akosi provizórne, do čias ústavy, obávam sa, aby sme sa častým menením národnej hymny nezosmiešnili. Uvedomme si, že našu národnú hymnu sa učia deti, učí sa ju široká verejnosť i verejnosť v Čechách. Preto si dovolím navrhnúť - ak prijímate myšlienku pána poslanca Volku, že táto hymna by prípadne mala byť ešte predmetom verejnej diskusie a odbornej diskusie, aby sme zostali pri prvom odseku hymny so známou zmenou, na ktorú si už verejnosť za posledné tri mesiace zvykla a ktorá odstraňuje tú najkrikľavejšiu chybu, najkrikľavejší nedostatok, ktorý bol v našej národnej hymne. Teda prvý odsek: Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú, zastavme ich bratia, veď sa ony stratia, Slováci ožijú. Odstraňuje sa tým aj nedostatok, na ktorý pán poslanec Volko poukazal, a to príliš explicitné, príliš zjavne poukazovanie na spanie Slovenska a na nežitie. Myslím si, že to bola správna pripomienka. Ak sa majú naše deti a aj české deti na dobu povedzme osemnásť mesiacov učiť ďalší veršik, nebolo by to pre našu národnú hymnu najdôstojnejšie.

Ďakujem.
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem pánovi Budajovi za jeho vystúpenie. Hlási sa ešte niekto do rozpravy? Nech sa páči, pán generálny prokurátor Böhm.

Generálny prokurátor ČSSR T. Bohm:

Vážené dámy a páni,

mám len poradný hlas, takže vám môžem len poradiť. Vychádza to viacmenej z toho, že som vekove už dosť zrelý a mám aké-také životné skúsenosti. Plne sa prikláňam k tomu, aby sa o takých závažných veciach, ako sú štátny znak a hymna, nerozhodovalo unáhlene, lebo to súvisí - ako sme to počuli z úst predchádzajúcich poslancov - s určitou dlhodobou tradíciou, a nebolo by to účelné, aby sme za pár mesiacov dospeli k tomu, že by bolo vhodné niečo meniť.

Pokiaľ ide o hymnu, skutočne navrhujem, aby sa to zvážilo. K pripomienkam, ktoré tu boli uvedené v rozprave, niet viac čo dodať. Snáď jedno, že treba ich zvážiť. A neberte ich na ľahkú váhu.

Pokiaľ sa týka otázky štátneho znaku, môj názor si viem len súkromne odôvodniť. Pokiaľ bol predložený navrh republikového znaku, to je v poriadku, ale federálny znak s tým rozpolením - prosím vás, pozrite sa na ten znak! Ja som ho teraz v materiáloch nedostal, ale videl som ho predtým. Tým rozpoltením sa mení vlastne základný obraz pôvodných dvoch znakov, znaku Slovenska, ale tak isto aj znaku Českej republiky, leva. Však to má mať určitu symetriu, určitú veľkosť! Akonáhle ten obrazec v polovici rozpoltíme, ale ináč rám ponecháme starý, tak sa nutne dostaneme k skreslenému obrazu, dostaneme pretiahnutého leva, ktorý sa skôr podobá na pumu ako na leva. A dostaneme pretiahnuty kríž, ktorý akoby siahal do neba.

Preto by som myslel, že k návrhu, ktorý bol daný pôvodne, je síce jediná negatívna poznámka - t.j. štyri polia, teda dva znaky levov a dva znaky slovenského dvojkríža - že zmenšuje celý obrazec. Ale ktokoľvek, z akujkoľvek

diaľky sa na to pozrie a uvidí v siluete dvojkríž a leva, tak sa viac nemusí bližšie prizerať, hneď bude vidieť, že je to federálny znak našej česko-slovenskej federácie. To je jedna vec.

Ináč vizuálne ten obrazec je usporiadaný. Je vlastne zmenšeninou samostatných obrazcov, ktoré bezosporu nemajú žiadnu chybu ani pokiaľ ide o slovenský, ani pokiaľ ide o český znak. Je to len zmenšenina, ale veľmi symetricky zapadajúca a pôsobiaca dojmom erbu, to znamená určitého symbolu, na ktorý sa pekne pozerá a človek to chápe a vníma veľmi esteticky. Jedným slovom nedochádza k skresleniu pôvodného obrazca.

Pokiaľ sa týka poznámky o moravskom znaku, orlice, tá nie je z našej strany rozhodujúca. Fakt je, že Veľká Morava mala vzťah aj k Slovensku a tak isto aj k Čechám, ale to je už viacmenej otázka, ktorú si budú musieť vyriešiť a vysporiadať na federálnej úrovni, český národ s moravským.

Dávam na zváženie ešte jednu poznámku.

Či by predsa len federatívny znak nevyzeral lepšie, keby sa pôvodný obraz českého leva ponechal vedľa. Dostali by sme to sice do obdĺžnikového tvaru. Chcel by som zdôrazniť a pripomenúť, že veľa štátov má aj obdĺžnikové obrazce, ale nenaruší sa štruktúra jednotlivých štátnych znakov. Bol by teda obraz českého leva vedľa slovenského dvojkríža a aby to dostalo určitú symetriu, snáď by sa dal doplniť nejakými dubovými ratolesťami alebo niečím podobným. A tak si myslím, že by bol oveľa plnší a najmä by charakteristicky znázorňoval jednotlivé symboly na jednej strane a na druhej strane by to nenarušilo symetriu pôvodných jednotlivých obrazcov.

Ďakujem.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem generálnemu prokuratorovi dr.Böhmovi. Hlási sa ešte niekto do rozpravy? Ešte sa hlási poslanec Hudec.

Poslanec I. Hudec /z Bratislavy/:

Ważení páni poslanci,
vážené poslankyne,
vážené predsednictvo,

dnes už tu vystúpil jeden veľmi múdry rečník a mal veľmi múdry návrh. Kritizoval nás za určitú nepružnosť, určitú nelogičnosť v našich vystúpeniach a rokovaniach. Chcel by som povedať pánovi generálnemu prokurátorovi, že my sme už odhlasovali návrh deleného federálneho znaku. Druhá vec je, že všetkými pripomienkami, ktoré tu teraz odzneli, sa zaoberali všetky komisie. Povedal by som, že na všetkých komisiách sa vyjadrovali odborníci k heraldickým znakom, k názvu, k hymne. Dávam otázku, ak budeme vyberať inú hymnickú pieseň, budeme meniť aj federálnu hymnu?

Ďakujem.
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Ivanovi Hudecovi. Hlási sa ešte poslanec Brňák.

Poslanec P. Brňák:

Mám otázku, kedy tieto zákony nadobudnú účinnosť?

Predseda R. Schuster:

Pán minister Mečiar v úvodnom slove hovoril, že od 1. apríla tohoto roku.

Predseda vlády SR M. Čič:

Slovenská národná rada má právo rozhodnúť o eventuálnej skoršej platnosti schváleného zákona.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem. Hlási sa ešte niekto? Ak nie, prosím, aby sa vyjadril spoločný spravodajca výborov SNR pán Bakiča.

Poslanec J. Bakiča:

Budem veľmi stručný. Myslím si, že bolo povedané všetko, čo v tejto súvislosti malo a mohlo byť povedané. Bolo to povedané už v rozprave v jednotlivých výboroch. Keď sme formulovali svoje odporúčanie, vychádzali sme z toho, že pripomienky neboli takého rázu, že by predstavovali kategorickú výhradu k niektorým otázkam, ktoré sú obsahom obidvoch navrhovaných zákonných úprav.

V tejto súvislosti ešte by som rád povedal jednu poznámku. Mohlo by sa zdať - a o tom sa tiež hovorilo alebo upozorňovalo v našej verejnosti, že prílišná iniciatíva je určitým postupom, ktorý nás vzďaľuje od Českej republiky. Ja sa naopak domnievam, že kvalitné a dobré spoločné spolužitie, kvalitná a dobrá federatívna republika sa nebuduje tak, ako to bolo v minulých predstavách, zhora nadol, ale tak, že sa predovšetkým posilňujú - a teda aj z hľadiska svojej štátnej suverenity, svojej štátnosti - členské republiky. Lebo len taká federácia je silná, v ktorej

aj jednotlivé alebo v ktorej sú silné predovšetkým jednotlivé členské štáty.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Bakičovi. Na otázky ešte chce odpovedať pán minister Mečiar.

Minister vnútra a životného prostredia SR V. Mečiar:

Vo filozofii federálneho usporiadania dnes prevláda jednoznačne názor, že federácia má mať tie práva, ktoré jej republiky postúpia. Pokiaľ ide o federálny znak, republika si určila ako má vyzerať podoba jej znaku, dala požiadavku, aby to bol znak polený a nie štvrtený a bude vecou heraldikov, odborníkov a Federálneho zhromaždenia, aby štít dotvorili tak, aby tvoril harmonický celok. To dnes tu nemôžeme vyriešiť.

K otázkam, ktoré tu boli spajané so slovenskou hymnou, chcem povedať, že boli vypočuté aj názory odborníkov, zaoberali sme sa aj hymnickou piesňou Kto za pravdu hori. Ja ju spievam veľmi rád, moje deti ju spievajú tiež, ale nemožno ju prijať ako slovenskú hymnu preto - odborníci to vysvetlili, že je na motív nemeckej piesne, i keď slová su naše. Preto sme sa touto piesňou ďalej nezaoberali a nerozpracovali ju ďalej ako možný namet slovenskej hymny.

Pri navrhovaní piesne Nad Tatrou sa blýska sme sa pridržiavali jednak tradície, že tá pieseň má už viac ako stopäťdesiatročnú, presne stopäťdesiatšesťročnú tradíciu, v Československu sa spieva od roku 1918, od roku 1930 ako zákonná hymna. Teda je to šesťdesiatročná tradícia. Mohli

sme tu viesť dlhý spor, ktoré momenty v nej zdôrazníme. Tá Tatra zostala symbolom Slovenska. Na ňom sa nič nemení. Pod spánkom Slovenska alebo spánkom Slovákov nikto nemyslí, že by Slováci nespávali, nerobili, nechodili do práce, nemilovali sa, nezomierali. To všetko je pravda. Ale pokiaľ Slovensko chápeme ako krajinu, ako štátny útvar, nepotrebujeme ho k ničomu preberať? Načo si tu potom rozprávame o tých otázkach zrovnoprávnenia a všetkého ostatného? Netvorí to symbol dnešnej doby? Nie je možný takýto výklad tohoto textu? Preto vláda rozhodla, že pri ňom zotrváme a že vám ho dnes predložíme ako návrh slovenskej časti hymny.

Pokiaľ ide o prvú a druhú slohu hymny, pôvodný návrh bol, aby sa spievala celá hymna, ktorá má šesť sloh. Samozrejme vychádzali sme z toho, že je to veľmi dlhé, že to treba primerane skrátiť. Vychádzali sme tiež z toho, že napríklad text o zahodení kníh a podobne by znamenal, že sa Slováci nechcú vzdelávať. Takže navrhujeme, aby sa ako slovenská hymna, nie ako časť federálnej hymny, spievali prvé dve slohy. Samozrejme, že je plne v právomoci SNR, aby rozhodla aj o tom, že sa bude spievať len jedna sloha. Vychádzame z toho, že federálna hymna bude mať dve časti, časť českú a časť slovenskú, kde sa bude spievať len prvá sloha. Teda tam, kde bude predpismi určené, kedy sa bude používať len slovenská hymna, vláda odporúča, aby sa spievali prvé dve časti. Z hľadiska výkladu obsahu aj pojmu tých slov môžu existovať aj iné varianty, ktorými vás nechcem teraz unavovať. Chcem len vysvetliť, že sa môže prijať v tom texte bez závažnejších zásahov.

Pokiaľ ide o účinnosť, tak ako som sa vyjadril, k dátumu 1. 4. 1990 sme dospeli z dôvodov jednotnosti, ale nie je to podmienka. Sám by som bol rád, keby sme si po skon-

čeni tohoto rokovania mohli túto hymnu zaspievať ako svoju národnú, platnú a riadne schválenú.

Ďakujem
/Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem pánovi ministrovi Mečiarovi. Máte sa hlásiť poslanec Brňák.

Poslanec P. Brňák:

Navrhujem, aby záverečné ustanovenia oboch týchto zákonov boli pozmenené alebo upravené v tom smere, že oba zákony nadobudnú účinnosť dňom schválenia Slovenskou národnou radou. /Potlesk./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem pánovi poslancovi Brňákovi. Hlási sa ešte niekto?

Predseda vlády SR M. Čič:

Účinnosť by mala byť uvedená dňom vyhlásenia, nie dňom schválenia, pretože zákony musia byť vyhlásené. Po skončení schôdze Slovenskej národnej rady bude zrejme zasadať Predsedníctvo SNR, ktoré zákony vyhlási.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem. Návrh predsedu vlády môžeme prijať, lebo po skončení schôdze bude zasadať Predsedníctvo SNR.

Bol tu návrh pána podpredsedu Budaja, aby sa spievala len jedna časť hymny. Pokiaľ ide o návrh poslanca Hamorlíka, bolo vysvetlené, prečo sa neprijala hymnická pieseň Kto za pravdu horí a bolo dané vysvetlenie aj pánovi poslancovi Volkovi. Zostávajú teda dva návrhy, a to pôvodný a návrh, ktorý dal prvý podpredseda SNR pán Budaj.

Dávam hlasovať. Kto je za návrh, ktorý predniesol prvý podpredseda SNR pán Budaj, nech zdvihne ruku.

/Hlasovanie./
Ďakujem.
/21 poslancov hlasovalo za pozmeňovací návrh./

Kto je za pôvodný návrh ako to uviedol spoločný spravodajca výborov, to znamená, že by sa na Slovensku spievali obidve slohy, nech zdvihne ruku.

/Hlasovanie./
Ďakujem.
/Za návrh hlasovala väčšina poslancov./

Pán prvý podpredseda SNR Budaj dodatočne vysvetlil, že mal na mysli federálnu hymnu a myslel si, že sa jej nej budú spievať obidve slohy.

Vyhlasujem rozpravu o deviatom a desiatom bode programu za skončenú.

Pristúpime k hlasovaniu. Kto súhlasí s vládnym návrhom ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky ako ho odporučil spoločný spravodajca výborov SNR poslanec Bakiča, s platnosťou odo dňa vyhlásenia, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Kto je proti?
/Nikto./
Kto sá zdržal hlasovania?
/Nikto./

Ako viete, pri hlasovaní o vládnom návrhu ústavného zákona je potrebný súhlas trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov SNR, t.j. minimálne 90 poslancov. V tomto prípade to bolo jednomyseľné.

Zisťujem, že Slovenská národná rada predložený vládny návrh ústavného zákona schválila.
/Potlesk./

Teraz budeme hlasovať o návrhu zákona Slovenskej národnej rady o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky.

Kto súhlasí s návrhom zákona, ako ho odporučil spoločný spravodajca výborov SNR poslanec Bakiča, nech zdvihne ruku?

/Hlasovanie./
Ďakujem.
Kto je proti?
/Nikto./
Kto sa zdržal hlasovania?
/Nikto./

Zisťujem, že Slovenská národná rada predložený vládny návrh zákona SNR schválila.

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

dnešný deň možno právom zaradiť medzi významné dni v živote slovenského národa, pretože prijatím ústavného zákona Slovenskej národnej rady o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky sme Slovensku a Slovákom vrátili dlho a neprávom upierané historické symboly, s ktorými boli späté osudy národa a ktoré oddnes predstavujú symbolické vyjadrenie slovenskej štátnosti.

/Dlhotrvajúci potlesk./

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

dnešnú schôdzu Slovenskej národnej rady ukončíme spoločným zaspievaním štátnej hymny Slovenskej republiky, ktorá tu dnes odznie vôbec po prvýkrát.

/Spustenie štátnej vlajky a odhalenie znaku Slovenskej republiky pri súčasnom spievaní štátnej hymny Slovenskej republiky. Dlhotrvajúci potlesk a skandovanie "Nech žiju Slováci"./

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,
milí hostia,

tým sme program našej schôdze vyčerpali, ďakujem vám za účasť a vyhlasujem 22. schôdzu Slovenskej národnej rady za skončenú.

/Schôdza ukončená o 17.00 hodine./

U z n e s e n i a
prijaté na 22. schôdzi Slovenskej národnej rady
1. marca 1990

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 434/1990

162

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 1. marca 1990

o voľbe poslancov Slovenskej národnej rady

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

v súlade s ústavným zákonom č. 183/1989 Zb. o voľbe nových poslancov zákonodarných zborov z v o l i l a za poslanca SNR

Jána H u d a j a
Františka M i k l o š k u a
Darina Z a l u .

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf S c h u s t e r , v.r.

Overovatelia:
Eva Z á h r e č n i k o v á , v.r.
Viliam V o l k o , v.r.

144

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 415/1990

163

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
z 1. marca 1990

k návrhu na zaradenie novozvolených poslancov SNR do výborov Slovenskej národnej rady

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

podľa § 4 písm. 1/ zákona SNR č. 44/1989 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady

z v o l i l a

Františka M i k l o š k u za člena Výboru SNR pre veci sociálne a zdravotné a

Borisa Z a l u za člena Ústavnoprávneho výboru SNR.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf S c h u s t e r , v.r.

Overovatelia:
Eva Z á m o č n í k o v á , v.r.
Viliam V o l k o , v.r.

195

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 436/1990

164

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
z 1. marca 1990

o určení počtu podpredsedov Slovenskej národnej rady

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

p o z m e ň u j e

svoje uznesenie č. 4 zo 17. júna 1986 v bode A/2 takto: Slovenská národná rada bude mať 5 podpredsedov, z toho jeden bude prvým podpredsedom.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf S c h u s t e r , v.r.

Overovatelia:
Eva Z á m e č n í k o v á , v.r.
Viliam V o l k o , v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 193/1990

165

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
z 1. marca 1990

k žiadosti poslanca SNR Petra Brňaka o uvoľnenie z funkcie predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR a člena Predsedníctva SNR a Dalibora Maďara z funkcie predsedu Výboru SNR pre životné prostredie

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

A. b e r i e n a v e d o m i e

žiadosť poslanca SNR Petra Brňaka o uvoľnenie z funkcie predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR a člena Predsedníctva SNR a žiadosť poslanca SNR Dalibora Maďara o uvoľnenie z funkcie predsedu Výboru SNR pre životné prostredie:

B. podľa § 4 písm. k/ a l/ zákona SNR č. 44/1989 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady

o d v o l á v a

1. poslanca SNR Petra Uráka z funkcie predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR a člena Predsedníctva SNR,

2. poslanca SNR Dalibora Maďara z funkcie predsedu Výboru SNR pre životné prostredie a tým, že ďalej bude členom Predsedníctva SNR.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf S c h u s t e r , v.r.

Overovatelia:
Eva Z a m e č n i k o v á , v.r.
Viliam V o l k o , v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 417/1990

166

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
z 1. marca 1990

k návrhu na voľbu prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady, predsedov výborov Slovenskej národnej rady a člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

podľa čl. 4 písm. k/ a l/ zákona SNR č. 44/1989 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady

z v o l i l a

A. za prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady
dána n u d a j a.

B. za člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady
Borisa Z a l u ,

C. za predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR
Jána B a k i č u ,

D. za predsedu Výboru SNR pre životné prostredie
Jána B u d a j a .

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf S c h u s t e r , v.r.

Overovatelia:
Eva Z a u e č n i k o v á , v.r.
Viliam V o l k o , v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

150

Číslo: 148/1990

167

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
z 1. marca 1990

k správe o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady za obdobie od 9. februára do 1. marca 1990

Slovenská národná rada

berie so súhlasom na vedomie

správu o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady za obdobie od 9. februára do 1. marca 1990.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf Schuster, v.r.

Overovatelia:
Eva Zaručníková, v.r.
Viliam Volko, v.r.

N1

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 192/1990

168

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
z 1. marca 1990

k návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o zrene názvu Československej socialistickej republiky, Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

A. o r e ň u j e

iniciatívny návrh prezidenta Václava Havla na ústavný zákon o zrene názvu Československej socialistickej republiky a národných republík:

B. k a v r h u j e

Federálnemu zhromaždeniu toto stanovisko:

K Čl. I bod 1

Názov Československá socialistická republika zmení na

"Federácia Česko-Slovensko".

K Čl. I bod 2

Vypustiť navrhovaný text, nakoľko názov republiky si Slovenská národná rada upraví svojím zákonom.

K Čl. II

Upraviť text adekvátne k názvu spoločného štátu a názvu republík.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf S c h u s t e r , v.r.

Overovatelia:
Eva Z á m e č n i k o v á , v.r.
Viliam V o l k o , v.r.

153

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 193/1990

169

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
z 1. marca 1990

k návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o štátnych znakoch Českej republiky, Slovenskej republiky a Československej republiky

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

A. o c e ň u j e

iniciatívny návrh prezidenta Václava Havla na ústavný zákon o štátnych znakoch Českej republiky, Slovenskej republiky a Československej republiky;

B. n a v r h u j e

Federálnemu zhromaždeniu toto stanovisko:

K Čl. I odn. 2

Vypustiť navrhovaný text, nakoľko štátny znak Slovenskej republiky upraví Slovenská národná rada svojím ústavným zákonom.

154

K Čl. I ods. 1

Zmeniť navrhovaný štátny znak federácie tak, aby znakom bol zvisle polený štít, v ktorého ľavej polovici (z hľadiska pozorovateľa) je umiestnený štátny znak Českej republiky a v pravej polovici štátny znak Slovenskej republiky. Moravský znak je možné riešiť v časti znaku Českej republiky.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf Schuster, v.r.

Overovatelia:
Eva Zámečníková, v.r.
Viliam Volko, v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 351/1990

170

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
z 1. marca 1990

k vládnemu návrhu ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a
n e h v a l ' u j e

vládny návrh ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky tak, ako ho odporučil spoločný spravodajca výborov Slovenskej národnej rady.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf S c h u s t e r , v.r.

Overovatelia:
Iva Z a m e č n i k o v a , v.r.
V i l i a m V o l k o , v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 152/1990

171

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY
z 1. marca 1990

k vládnemu návrhu zákona SNR o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a
s c h v a ľ u j e

vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky tak, ako ho odporučil spoločný spravodajca výborov Slovenskej národnej rady.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf S c h u s t e r , v.r.

Overovatelia:
Eva Z á m e č n i k o v á , v.r.
Viliam V o l k o , v.r.

22. schôdza Slovenskej národnej rady

Otvorenie a procedurálne otázky str. 1
Schválenie programu schôdze str. 2

1. Voľba poslancov SNR str. 2

2. Sľub novozvolených poslancov SNR str. 5

3. Otázky poslancov str. 6

Poslanec I. H u d e c str. 6
Poslankyňa E. C s e k e s o v a str. 8
Poslanec R. H a m e r l í k str. 10
Poslanec J. B i c k o str. 11
Poslankyňa A. L á t k o v a str. 14
Poslanec A. H ú s k a str. 17
Poslanec L. P i r o v i t s str. 19
Poslankyňa M. K r c h n í k o v á str. 20
Poslankyňa L. L i s o v á str. 21
Poslanec I. Č a r n o g u r s k ý str. 22
Poslanec E. K u c h a r o v i c str. 25
Poslanec P. H r i c k o str. 27
Poslanec J. M a s a r i k str. 29
Poslanec E. G r a n e c str. 32
Poslanec M. S t r ý k o str. 34
Poslanec M. M a x o n str. 36

4. Návrh na zaradenie novozvolených poslancov SNR do výborov SNR a zmeny v zložení orgánov SNR str. 39

Poslanec J. D u b n i č e str. 40
Poslanec I. Č a r n o g u s k ý str. 43
Podpredseda SNR J. Š i r t ň á k str. 45
Predseda SNR R. S c h u s t e r str. 47
Poslanec J. B r u n c k str. 49
Poslanec P. W e i s s str. 50
Podpredsednička SNR J. B l a ž e j o v á str. 52
Poslankyňa D. K u l i n o v á str. 53
Poslanec J. B i c k o str. 55
Poslanec M. F t á č n i k str. 56
Poslanec J. Š v i h o r í k str. 58
Poslanec M. F t á č n i k str. 60
Poslanec J. T r e p á č str. 61
Predseda SNR R. S c h u s t e r str. 62

Hlasovanie o odvolaní predsedu SNR R. Schustera str. 64

Hlasovanie o odvolaní podpredsedníčky SNR J. Blažejovej str. 65

Poslanec J. B u d a j str. 66

Hlasovanie o odvolaní predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR P. Brňáka str. 73

Voľba prvého podpredsedu SNR, člena Predsednictva SNR, predsedu Ústavnoprávneho výboru SNR a predsedu Výboru SNR pre životné prostredie str. 74

5. Odpovede členov vlády SSR na otázky poslancov str. 75

Predseda vlády SSR M. Č i č str. 75
Poslanec J. B i c k o - faktická poznámka str. 89

Generálny prokurátor SSR T. B ö h m str. 90
Prvý podpredseda vlády SSR V. L o x a str. 90
Podpredseda vlády SSR V. O n d r u š str. 93
Poslanec J. B u d a j str. 98
Predseda vlády SSR M. Č i č str. 99

Oboznámenie s výsledkami volieb - poslanec V. V o l k o str. 99

6. Správa o činnosti Predsednictva SNR za obdobie od 9. februára do 1. marca 1990 str. 101

7. Uznesenie SNR k návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o zmene názvu ČSSR, ČSR a SSR str. 102

8. Uznesenie SNR k návrhu prezidenta ČSSR na ústavný zákon o štátnych znakoch Českej republiky, Slovenskej republiky a Československej republiky str. 102

Spoločný spravodajca výborov SNR poslanec P. B r ň á k str. 103

R o z p r a v a str. 108
Poslanec V. V o l k o str. 109
Poslanec S. B o m b í k str. 112
Poslanec S. F a l ť a n str. 116

Hlasovanie o zmene názvu ČSSR str. 118
Hlasovanie o návrhu uznesenia SNR k návrhu na ústavný zákon o štátnych znakoch str. 119

9. Vládny návrh ústavného zákona SNR o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a štátnej hymne Slovenskej republiky str. 120

10. Vládny návrh zákona SNR o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky str. 120

Minister vnútra a životného prostredia SSR
V. M e č i a r str. 121

Spoločný spravodajca výborov SNR poslanec
J. B a k i č a str. 123

R o z p r a v a str. 127
Poslanec V. V o l k o str. 128
Poslanec R. H a m e r l i k str. 129
Prvý podpredseda SNR J. B u d a j str. 130
Generálny prokurátor SSR T. B ě h m str. 132
Poslanec I. H u d e c str. 134
Poslanec P. B r ň á k str. 134
Predseda vlády SSR M. Č i č str. 135
Poslanec J. B a k i č a str. 135
Minister vnútra a životného postredia SSR
V. M e č i a r str. 136
Poslanec P. B r ň á k str. 138
Predseda vlády SSR M. Č i č str. 138

Hlasovanie o vládnom návrhu ústavného zákona str. 139
Hlasovanie o návrhu zákona SNR str. 140

Ukončenie schôdze SNR str. 141

P r i l o h y

Uznesenia prijaté na 22. schôdzi SNR